

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

L E G E pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.I. – Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.82-86, art.661), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Cartea a IV va avea următorul cuprins:

„CARTE A PATRA MOȘTENIREA

TITLUL I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1432. Noțiunea de moștenire

(1) Moștenirea este transmiterea patrimoniului (masa succesorală) unei persoane fizice decedate (defunct, cel care a lăsat moștenirea) către una sau mai multe persoane (moștenitorii).

(2) Asupra cotei din masa succesorală a unui comoștenitor (cotă succesorală) se aplică regulile cu privire la moștenire.

(3) Moștenitorul dobândește drepturile patrimoniale și obligațiile defunctului cu excepția celor care prin natura lor sunt legate în mod inseparabil de persoana defunctului sau care potrivit legii nu se pot transmite de la o persoană la alta.

(4) În cazurile prevăzute de lege, drepturile patrimoniale sau nepatrimoniale legate în mod inseparabil de persoana defunctului trec la moștenitor.

Articolul 1433. Caracterele devoluțiunii moștenirii

Devoluțiunea moștenirii către moștenitorii defunctului este o transmisiune pentru cauză de moarte, universală, unitară și indivizibilă.

Articolul 1434. Temeiul moștenirii

(1) Moștenirea are loc în temeiul legii și/sau conform testamentului.

(2) În măsura în care cel care a lăsat moștenirea nu a dispus altceva prin testament, moștenirea trece la moștenitorii legali.

Articolul 1435. Momentul deschiderii moștenirii

Moștenirea se deschide la momentul decesului celui care a lăsat moștenirea, fie că este fizic constat, fie că este declarat prin hotărâre judecătorească.

Articolul 1436. Locul deschiderii moștenirii

Locul deschiderii moștenirii este locul unde cel care a lăsat moștenirea își avea reședința obișnuită în momentul decesului, iar dacă această reședință obișnuită nu este cunoscută, locul de aflare a bunurilor sau a părții principale a acestora ca valoare.

Articolul 1437. Capacitatea succesorală

- (1) Capacitatea succesorală este aptitudinea unei persoane de a moșteni.
- (2) Orice persoană care are capacitate de folosință are și capacitate succesorală.
- (3) Pot fi moștenitori doar persoanele fizice care sunt în viață la momentul deschiderii moștenirii sau persoanele juridice care existau la momentul deschiderii moștenirii.
- (4) Copilul născut viu după deschiderea moștenirii se consideră că are capacitate succesorală la momentul deschiderii moștenirii dacă copilul a fost conceput înainte de momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1438. Comorienții și codecedații

- (1) Persoanele cu vocație succesorală reciprocă sau unilaterală, care au murit fără a se putea stabili dacă una a supraviețuit alteia, se prezumă că au murit concomitent (comorienții și codecedații).
- (2) Moștenirea lăsată de fiecare comorient sau codecedat va fi culeasă de proprii săi moștenitori și niciun defunct nu are dreptul la moștenirea celuilalt sau a celorlalți defuncți.

Articolul 1439. Temeiurile de nedemnitare

- (1) O persoană este exclusă de la moștenire în următoarele cazuri:
 - a) dacă l-a omorât pe cel care a lăsat moștenirea sau a săvârșit o tentativă de a-l omorî;
 - b) dacă intenționat și ilegal l-a împiedicat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;
 - c) dacă prin dol sau violență l-a determinat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;
 - d) dacă în mod intenționat și ilegal a ascuns, alterat, distrus sau falsificat o dispoziție testamentară a celui care a lăsat moștenirea.
- (2) Părintele care a fost decăzut din drepturile părintești în privința copilului, nu poate fi moștenitor legal al aceluși copil.

Articolul 1440. Anularea dobândirii moștenirii de către moștenitorul nedemn

- (1) Lipsirea de dreptul de moștenire a persoanei nedemne se face prin anularea dobândirii moștenirii de către acesta.
- (2) Se poate cere anularea dobândirii moștenirii numai după deschiderea moștenirii. Anularea în privința unui moștenitor subsecvent poate fi făcută imediat după devoluțiunea moștenirii către moștenitorul prealabil.
- (3) Acțiunii în anulare i se aplică termenele prevăzute de dispozițiile art. 1481.

Articolul 1441. Persoanele care au dreptul să introducă acțiunea în anulare

Are dreptul de a introduce acțiune în anulare a dobândirii moștenirii pentru nedemnitare orice persoană în avantajul căreia poate servi înlăturarea moștenitorului nedemn, chiar dacă avantajul va surveni numai după înlăturarea altei persoane.

Articolul 1442. Depunerea cererii

- (1) Prin acțiunea în anulare se cere declararea moștenitorului ca fiind nedemn.
- (2) Consecințele anulării survin numai din momentul când hotărîrea judecătorească rămâne definitivă.

Articolul 1443. Înlăturarea nedemnității

Moștenitorul nu este nedemn dacă cel care a lăsat moștenirea, cunoscând cauza de nedemnitate, a întocmit un testament sau nu a modificat testamentul, deși a avut posibilitatea să o facă.

Articolul 1444. Efectele declarării moștenitorului nedemn

(1) În cazul declarării moștenitorului nedemn, se consideră că devoluțiunea în folosul său nu a avut loc. Dispozițiile legale privind posesorul masei succesoriale i se aplică moștenitorului nedemn.

(2) În locul moștenitorului nedemn vin la moștenire cei care ar fi moștenit dacă moștenitorul nedemn era decedat la data deschiderii moștenirii. Se consideră că devoluțiunea în folosul celor care vin în loc s-a produs la momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1445. Nedemnitatea legatarului

Dacă legatarul este culpabil în săvârșirea unei fapte prevăzute de dispozițiile art. 1439, creanța întemeiată pe legat poate fi anulată. Dispozițiile art. 1441, 1443 și art.1480-1484 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1446. Decăderea de la moștenire

În sensul prezentei cărți, un succesibil decade de la moștenire dacă:

- a) el decedează înainte de data deschiderii moștenirii;
- b) este nedemn de a moșteni;
- c) a fost dezmoștenit prin dispoziție testamentară;
- d) a renunțat la moștenire.

Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător decăderii legatarului din dreptul asupra legatului.

TITLUL II MOȘTENIREA LEGALĂ

Articolul 1447. Cazul în care operează moștenirea legală

(1) Devoluțiunea moștenirii are loc conform dispozițiilor prezentei cărți (moștenirea legală) în măsura în care nu există un testament valabil.

(2) Dacă testamentul se referă doar la o parte din masa succesorală, devoluțiunea celeilalte părți a masei succesoriale are loc conform moștenirii legale.

Articolul 1448. Clasa întâi de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa întâi de moștenitori legali descendenții defunctului.

(2) Descendentul care este în viață la momentul deschiderii moștenirii, îi exclude de la moștenire pe ceilalți descendenți care se află în relații de rudenie cu defunctul prin intermediul primului.

(3) Locul descendentului care este decedat la momentul deschiderii moștenirii îl ocupă descendenții acestuia (reprezentarea succesorală).

(4) Copiii defunctului moștenesc în cote succesoriale egale.

(5) Copii care înlocuiesc părintele decedat conform dispozițiilor alin.(3), moștenesc în cote egale cota succesorală la care ar fi avut dreptul părintele decedat.

Articolul 1449. Clasa a doua de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a doua de moștenitori legali părinții defunctului și descendenții acestora.

(2) Dacă la momentul deschiderii moștenirii părinții sunt în viață, ei moștenesc numai în cote succesoriale egale.

(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii nu este în viață nici unul din părinții defunctului în locul celui decedat sunt chemați la moștenire descendenții părintelui în conformitate cu regulile aplicabile pentru moștenitorii de clasa întâi. În cazul în care părintele decedat nu are descendenți, unic moștenitor devine părintele supraviețuitor.

Articolul 1450. Clasa a treia de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a treia de moștenitori legali buneii și bunicile celui care a lăsat moștenirea și descendenții acestora.

(2) Dacă la momentul deschiderii moșteniri bunicul și bunica sunt în viață, moștenesc numai ei în cote succesoriale egale.

(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii nici unul din buneii nu este în viață, locul bunicului (bunicii) decedat este ocupat de descendenții acestuia. Dacă bunicul (bunica) decedat nu are descendenți, cota succesorală a acestuia trece la celălalt bunic din perechea respectivă, iar dacă acesta nu este în viață, la descendenții acestuia din urmă.

(4) Dacă la momentul deschiderii moștenirii o pereche de bunici nu este în viață și dacă aceștia nu au descendenți, atunci moștenesc ceilalți bunici care sunt în viață, iar dacă aceștia nu sunt în viață, descendenții acestora.

(5) În măsura în care descendenții ocupă locul părinților săi sau a ascendenților mai îndepărtați, se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la moștenitorii de clasa întâi.

Articolul 1451. Clasa a patra de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a patra de moștenitori legali străbunicii defunctului și descendenții acestora.

(2) Dacă la momentul deschiderii moștenirii străbunicul sau străbunica sunt în viață, moștenesc numai ei. Dacă sunt mai mulți, ei moștenesc în cote succesoriale egale indiferent de faptul dacă aparțin aceleiași linii sau liniilor diferite.

(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii străbunicii și străbunicele nu sunt în viață, moștenește acela dintre descendenți, care se află într-un grad de rudenie mai apropiat cu defunctul. În cazul în care mai mulți se află în același grad de rudenie, aceștia moștenesc în cote succesoriale egale.

Articolul 1452. Clasa a cincea de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a cincea de moștenitori legali și strămoșii mai îndepărtați ai defunctului și descendenții acestora.

(2) Dispozițiile art. 1451 alin.(2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1453. Rudenia concomitentă pe linii diferite de rudenie

Persoana care este moștenitor de clasa întâi, a doua sau a treia concomitent pe linii diferite de rudenie primește cota succesorală care îi revine în baza fiecărei rudonii. Fiecare cotă se consideră o cotă succesorală distinctă.

Articolul 1454. Ordinea claselor

Clasele de moștenitori sunt chemate să culeagă moștenirea numai câte una, în ordinea stabilită de prezentul cod, începând cu clasa întâi.

Articolul 1455. Drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor

(1) Soțul supraviețuitor este moștenitor legal și în concurs cu clasa întâi de moștenitori are dreptul la 1/4 din moștenire, indiferent de numărul descendenților.

(2) În concurs cu clasa a doua de moștenitori sau cu bunicii, soțul supraviețuitor are dreptul la 1/2 din moștenire, indiferent de numărul moștenitorilor. Dacă sunt în viață atât bunici cât și descendenți ai bunicilor, soțul supraviețuitor de asemenea primește cota din cealaltă cotă succesorală de 1/2 care conform art. 1450 ar fi trebuit să revină descendenților.

(3) Stabilirea cotei succesorală ce i se cuvine soțului supraviețuitor se face cu preferință față de stabilirea cotelor succesorală a moștenitorilor cu care acesta concurează.

(4) În lipsa moștenitorilor de clasa întâi și a doua și dacă bunicii nu sunt în viață, sau dacă aceștia au renunțat la moștenire sau au fost declarați nedemni, soțul supraviețuitor culege întreaga moștenire.

Articolul 1456. Preciputul soțului supraviețuitor

(1) În cazul în care soțul supraviețuitor vine la moștenirea legală alături de moștenitorii de clasa a doua sau cu bunicii, acesta primește cu titlu de preciput, în afară de cota sa succesorală, mobilierul și obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinței comune a soților, cu excepția cazului în care acestea sunt accesorii ale unui imobil și nu pot fi separate fără a deteriora imobilul. În cazul în care soțul supraviețuitor vine la moștenirea legală alături de moștenitorii de clasa întâi el poate, de asemenea, primi obiectele indicate în măsura în care acestea sunt necesare pentru menținerea gospodăriei.

(2) Referitor la preciput se aplică regulile privind legatele.

Articolul 1457. Decăderea soțului supraviețuitor din dreptul de a moșteni

(1) Soțul supraviețuitor este exclus de la moștenire dacă la data deschiderii moștenirii:

a) cel care a lăsat moștenirea a depus o acțiune de divorț, a recunoscut acțiunea în divorț depusă de celălalt soț sau a depus cerere de divorț conform legii;

b) căsătoria este declarată nulă prin hotărârea judecătorească sau există temeiuri pentru nulitatea căsătoriei și a fost intentată o acțiune de divorț.

(2) Dreptul la întreținere al soțului supraviețuitor rămâne neatins.

Articolul 1458. Dreptul de moștenire al soțului în temeiul rudeniei

În cazul în care soțul face parte din cercul rudelor chemate la succesiune, el moștenește și în temeiul acestui titlu. Cota succesorală dobândită în temeiul rudeniei este considerată o cotă succesorală distinctă.

Articolul 1459. Consecințele majorării cotei succesorală

Dacă unul din moștenitorii legali decede de la moștenire înainte sau după deschiderea moștenirii și, în rezultat, cota succesorală a unui alt moștenitor legal se majorează, cota cu care s-a majorat cota succesorală a ultimului este considerată o cotă succesorală distinctă în privința legatelor sau sarcinilor testamentare cu care este grevat acest moștenitor sau moștenitorul decăzut de la moștenire, precum și în privința obligației de raport.

Articolul 1460. Dreptul statului la moștenire

În cazul în care defunctul nu are rude și nici soț supraviețuitor sau aceștia nu pot moșteni din anumite motive, moștenitor legal este statul.

TITLUL III MOȘTENIREA TESTAMENTARĂ

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1461. Noțiunea testamentului

Testamentul este actul unilateral, personal și revocabil prin care o persoană, numită testator, dispune, în una dintre formele cerute de lege, pentru timpul când nu va mai fi în viață.

Articolul 1462. Întocmirea testamentului personal de testator

(1) Întocmirea testamentului prin reprezentant nu se admite.

(2) Două sau mai multe persoane nu pot testa prin același testament una în favoarea alteia sau în favoarea unui terț.

(3) Testatorul nu poate dispune pentru cauză de moarte astfel, încât valabilitatea sau nevalabilitatea dispozițiilor să depindă de voința unui terț.

(4) Testatorul nu poate împuternici un terț să determine persoana în favoarea căreia să fie prestat legatul și să determine bunurile care urmează să fie transmise în executarea legatului.

Articolul 1463. Secretul testamentului

(1) Persoana abilitată cu autentificarea testamentului, martorii și persoanele ce semnează testamentul nu au dreptul să divulge informațiile privind conținutul testamentului până la data deschiderii moștenirii.

(2) Notarul public sau persoana abilitată cu autentificarea testamentului sunt obligate să prevină martorul și persoana ce semnează testamentul despre necesitatea respectării secretului testamentului.

Articolul 1464. Capacitatea minorului de a dispune prin testament

Minorul poate testa odată cu atingerea vârstei de 16 ani. În acest caz, minorul nu are nevoie de consimțământul părinților sau curatorului pentru a întocmi un testament.

Articolul 1465. Incapacitatea de a primi beneficii prin testament

(1) Sunt anulabile dispozițiile testamentare în favoarea:

- a) notarului public sau altei persoane care, conform legii, a autentificat testamentul;
- b) interpretului care a participat la procedura de autentificare a testamentului;
- c) martorilor menționați în dispozițiile art. 1488, 1490, 1498 sau art. 1499;
- d) persoanelor care au acordat, în mod legal, asistență juridică la redactarea testamentului;
- e) preoților care au asistat pe testator din punct de vedere religios în cursul ultimei boli;
- f) medicilor, farmaciștilor și altui personal medical, care l-au îngrijit pe testator în cursul bolii din cauza căreia a survenit decesul, precum și instituția medicală pentru care lucrează aceștia.

(2) Sunt exceptate de la interdicțiile prevăzute de dispozițiile alin.(1):

- a) dispozițiile privind remunerarea, dacă sunt potrivite cu starea materială a testatorului și cu serviciile prestate de moștenitor;
- b) dispozițiile făcute în favoarea persoanei care are vocație succesorală în calitate de moștenitor legal.

Articolul 1466. Dezmoștenirea

Testatorul poate dezmoșteni prin testament, rudele și/sau soțul, fără a desemna moștenitor. Dreptul la rezervă succesorală rămâne neafectat.

Articolul 1467. Testament în folosul moștenitorilor legali

(1) Dacă testatorul a desemnat prin testament moștenitorii legali, fără a indica numele acestora, persoanele, care la deschiderea moștenirii ar fi fost chemate la moștenire legală, se consideră chemate la moștenire în cotele succesoriale ce le revin în conformitate cu legea.

(2) În cazul în care desemnarea prin testament în calitate de moștenitor este stabilită în dependență de o condiție suspensivă sau cu indicarea termenului la care se începe calitatea de moștenitor, iar condiția se împlinește sau termenul începe să curgă numai după deschiderea moștenirii, în caz de dubii, se consideră desemnată persoana care ar fi devenit moștenitor în cazul în care cel care a lăsat moștenirea ar fi decedat la data împlinirii condiției sau a începerii termenului.

Articolul 1468. Rudele testatorului

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitori rudele sale fără a indica numele acestora, în caz de dubii, rudele, care la momentul deschiderii moștenirii ar fi fost chemate la moștenire legală, se consideră chemate la moștenire în cotele ce le revin în conformitate cu legea. Dispozițiile art. 1467 alin.(2) se aplică.

Articolul 1469. Copiii testatorului

Dacă testatorul a desemnat în calitate de moștenitori pe copiii săi fără a indica numele lor, iar unul dintre copii este decedat la data întocmirii testamentului și a lăsat după sine rude descendente, atunci, în caz de dubiu, se consideră că descendenții sunt desemnați moștenitori în măsura în care ei ar fi moștenit în baza dreptului de reprezentare în cazul moștenirii legale (art. 1448).

Articolul 1470. Descendenții testatorului

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitor pe un descendent și ultimul a decăzut de la moștenire, în caz de dubii, se consideră că descendenții acestuia din urmă sunt desemnați moștenitori în măsura în care aceștia ar fi moștenit în baza dreptului de reprezentare în cazul moștenirii legale (art. 1448).

Articolul 1471. Descendenții terțului

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitor descendenții unui terț, fără a indica numele acestora, în caz de dubii, se consideră că nu sunt desemnați în calitate de moștenitori descendenții care nu sunt concepuți la momentul deschiderii moștenirii sau la momentul împlinirii condiției suspensive sau a începerii curgerii termenului, dacă condiția se împlinește sau termenul începe să curgă numai după deschiderea moștenirii.

Articolul 1472. Grupul de persoane

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitori persoanele de o anumită categorie sau persoanele care se află cu el în relații de serviciu sau de afaceri, fără a indica numele acestora, în caz de dubii, se consideră că sunt desemnați moștenitori persoanele, care aparțin categoriei indicate sau se află cu testatorul în relațiile indicate la deschiderea moștenirii.

Articolul 1473. Caracterul echivoc al desemnării moștenitorilor

Dacă testatorul a desemnat ca moștenitor persoana prin astfel de particularități, care pot fi atribuite câtorva persoane și este imposibil de a stabili pe cine concret testatorul l-a desemnat, atunci toate aceste persoane se consideră moștenitori cu dreptul la cote succesoriale egale.

Articolul 1474. Testamentul în folosul persoanelor social vulnerabile

Dacă testatorul a dispus în folosul persoanelor social vulnerabile fără a indica numele lor, în caz de dubiu, se consideră moștenitor unitatea administrativ teritorială de nivelul întâi de la locul deschiderii moștenirii, ultima fiind obligată să împartă bunurile testate persoanelor social vulnerabile.

Articolul 1475. Dispoziția sub condiție suspensivă

Dacă testatorul a dispus sub condiție suspensivă, în caz de dubii, se consideră că dispoziția testamentară produce efecte doar în cazul împlinirii condiției în timpul vieții beneficiarului dispoziției testamentare.

Articolul 1476. Dispoziția sub condiție rezolutorie

Se consideră făcută, în caz de dubii, sub condiție rezolutorie dispoziția în baza căreia testatorul a impus gratificatului obligația de a săvârși anumite acțiuni pe o durată nedeterminată sau de a se abține de la săvârșirea anumitor acțiuni, cu condiția că săvârșirea acțiunilor sau abținerea de la săvârșirea acțiunilor sunt la discreția gratificatului.

Articolul 1477. Condiția în favoarea unui terț

În cazul în care condiția, în dependență de care s-a făcut dispoziția, favorizează un terț, în caz de dubii, se consideră că condiția s-a realizat, dacă terțul refuză cooperarea necesară pentru realizarea condiției.

Articolul 1478. Caducitatea dispoziției testamentare în folosul soțului

(1) Dispoziția testamentară prin care testatorul a desemnat moștenitor soțul său este caducă în cazul în care căsătoria este nulă sau a fost desfăcută înaintea decesului testatorului. Se asimilează defacerii căsătoriei cazul în care la momentul decesului testatorul depusese o acțiune de divorț, a recunoscut acțiunea în divorț depusă de celălalt soț sau a depus cerere de divorț conform legii. Aceiași regulă se aplică și în cazul în care testatorul putea cere nulitatea căsătoriei și a intentat o acțiune în acest sens.

(2) Dispoziția testamentară nu este caducă, dacă este de presupus că testatorul ar fi făcut-o și în condițiile indicate mai sus.

Articolul 1479. Anulabilitatea din cauza erorii sau violenței

(1) Dispoziția testamentară este anulabilă în măsura în care testatorul a fost în eroare privind conținutul manifestării sale de voință sau nu avea, în genere, intenția de a face o manifestare de voință cu un asemenea conținut și este de presupus că, cunoscând starea lucrurilor, el nu ar fi făcut o asemenea manifestare de voință.

(2) Această regulă se aplică și atunci când manifestarea de voință a fost făcută sub influența presupunerii sau așteptării greșite că anumite circumstanțe se vor întâmpla sau nu se vor întâmpla, sau a fost ilicit determinat la aceasta prin violență.

Articolul 1480. Persoana care are dreptul de cere anularea

(1) Dispoziția testamentară poate fi anulată numai de persoana care nemijlocit va beneficia din anularea dispoziției testamentare.

(2) Dacă, în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 1479, eroarea se referă doar la o persoană determinată și ultima are dreptul să ceară anularea testamentului sau ar fi avut acest drept dacă ar fi fost în viață la momentul deschiderii moștenirii, nimeni în afară de această persoană nu are dreptul să ceară anularea dispoziției.

Articolul 1481. Termenul de prescripție al acțiunii în anulare

(1) Termenul de prescripție al acțiunii în anulare este de 1 an.

(2) Termenul de prescripție se calculează din momentul când persoana îndreptățită a aflat despre existența temeiurilor de anulabilitate. Dispozițiile legale privind suspendarea cursului prescripției se aplică în mod corespunzător.

(3) Acțiunea în anulare nu poate fi înaintată după expirarea termenului de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

Articolul 1482. Excepția de anulabilitate

În cazul în care o dispoziție testamentară, prin care s-a constituit o obligație de a presta, este anulabilă, persoana grevată poate refuza executarea prestației chiar dacă anularea este exclusă conform dispozițiilor art. 1481.

Articolul 1483. Interpretarea dispoziției testamentare

(1) Dispoziția testamentară se interpretează conform voinței reale a testatorului.

(2) În cazul în care conținutul unei dispoziții testamentare permite mai multe interpretări, în caz de dubii, prioritate are interpretarea care permite ca dispoziția să producă efecte.

(3) În caz de necesitate, notarul public care desfășoară procedura succesorală poate cere instanței de judecată să pronunțe hotărâre judecătorească de interpretare a dispoziției testamentare.

Articolul 1484. Nulitatea unei dispoziții

Nulitatea unei dispoziții incluse în testament, atrage nulitatea celorlalte dispoziții numai în cazul în care este de presupus că fără dispoziția nulă testatorul nu ar fi făcut nici celelalte dispoziții.

Articolul 1485. Rezerva privind completarea

Dacă dispoziția testamentară este făcută sub rezerva că va fi completată, iar completarea nu a mai avut loc, dispoziția va fi totuși valabilă, cu excepția cazului în care testatorul a condiționat valabilitatea ei de eventuala completare.

Capitolul II **ÎNTOCMIREA TESTAMENTULUI**

Articolul 1486. Forma testamentului

(1) Sub sancțiunea nulității, testamentul poate fi întocmit doar în una din formele prevăzute de dispozițiile prezentului capitol.

(2) Un testament nul din cauza unui viciu de formă produce efecte dacă îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru altă formă testamentară.

Articolul 1487. Redactarea testamentului

(1) Testamentul poate fi redactat de către testator personal sau, la cererea acestuia, de către notarul public ori de către persoanele abilitate cu autentificarea testamentului.

(2) Testamentul redactat de către notarul public sau persoanele abilitate cu asemenea funcții trebuie să exprime manifestarea de voință a testatorului și să fie semnat de testator numai după ce acesta a luat cunoștință de conținutul testamentului.

Articolul 1488. Semnarea testamentului de către alte persoane

(1) Dacă testatorul nu poate semna testamentul, atunci, la solicitarea lui, testamentul va fi semnat de o altă persoană a cărei identitate se stabilește de către notarul public în prezența a doi martori. În testament se va indica motivul nesemnării de către testator a testamentului, numele, prenumele, domiciliul persoanei care a semnat testamentul, precum și actul de identitate al acesteia.

(2) Persoana care asistă în calitate de martor, precum și persoana care este avantajată prin testament, nu poate semna testamentul din numele testatorului.

Articolul 1489. Utilizarea mijloacelor tehnice la redactarea testamentului

La redactarea testamentului autentic pot fi utilizate orice mijloace tehnice, însă semnătura în testament trebuie să fie executată de către testator personal cu excepțiile prevăzute de lege.

Articolul 1490. Testamentul persoanei surde, nevăzătoare, cu alte deficiențe fizice sau analfabete

(1) Dacă persoana este surdomută, mută, nevăzătoare sau analfabetă, testamentul trebuie întocmit în prezența a doi martori și a unei persoane care poate comunica cu această persoană, prin semnătură confirmând manifestarea de voință a testatorului.

(2) Dacă testatorul este analfabet sau din cauza unei maladii sau a unor deficiențe fizice sau din alte motive nu poate personal să citească testamentul, atunci textul va fi citit de un martor în prezența testatorului și a celui alt martor, despre ce în testament se va face mențiune cu indicarea motivelor de imposibilitate a citirii testamentului de către testator.

Articolul 1491. Martorii testamentului

(1) Martor la redactarea și autentificarea testamentului poate fi orice persoană care are capacitatea de a întocmi de sine stătător propriul testament, cu excepția că nu pot avea calitatea de martor:

- a) persoana care a semnat testamentul în numele testatorului;
- b) notarul public sau alta persoană care, în condițiile legii, autentifică testamentul;

- c) persoana în favoarea căreia este întocmit testamentul, rudele acesteia până la gradul trei inclusiv și soțul acesteia;
- d) neștiutorii de carte și alte persoane inapte să citească testamentul;
- e) persoanele cu antecedente penale pentru faptele prevăzute de dispozițiile art. 312, 314 sau 352¹ din Codul penal;
- f) persoanele care nu posedă limba în care este întocmit testamentul;
- g) persoana desemnată executor testamentar în testament.

Articolul 1492. Testamentele ordinare și privilegiate

- (1) Testamentul ordinar poate fi olograf sau autentic.
- (2) Testamentul privilegiat poate fi întocmit în situații speciale sau de urgență prevăzute în prezentul capitol.

Articolul 1493. Testamentul olograf

- (1) Testatorul poate întocmi în mod personal testamentul prin declarație scrisă și subsemnată de el (testament olograf).
- (2) Testatorul trebuie să menționeze în testament data (ziua, luna și anul) în care a scris testamentul.
- (3) Semnătura va conține prenumele și numele de familie ale testatorului. Dacă testatorul semnează în alt mod și această semnătură este suficientă pentru stabilirea identității sale și a seriozității declarației testatorului, atunci o asemenea semnătură nu afectează valabilitatea testamentului.
- (4) Persoana care nu știe să citească nu poate întocmi un testament conform dispozițiilor alin.(1)-(3).
- (5) Testamentul întocmit conform alin.(1) care nu conține data întocmirii, generînd astfel îndoielei cu privire la valabilitatea sa, se consideră valabil numai dacă stabilirea momentului întocmirii este posibilă în alt mod.

(6) Ștersăturile, modificările sau completările, care aparțin testatorului trebuie datate și semnate de către testator, dacă ele cuprind dispoziții testamentare noi față de redactarea inițială.

Articolul 1494. Păstrarea testamentului olograf

Testamentul întocmit conform dispozițiilor art. 1493 trebuie să fie luat la păstrare, la cererea testatorului, de către notarul public competent conform dispozițiilor art. 1501 și 1502. În acest caz, testatorului i se eliberează o dovadă de depunere.

Articolul 1495. Deschiderea testamentului olograf

- (1) Înainte de a fi executat, testamentul olograf se va prezenta unui notar public pentru a fi vizat spre neschimbare.
- (2) În cadrul procedurii succesoriale, notarul public procedează, în condițiile legii speciale, la deschiderea și validarea testamentului olograf și îl depune în dosarul succesoral. Deschiderea testamentului și starea în care se găsește se constată prin proces-verbal.
- (3) Cei interesați pot primi, după vizarea spre neschimbare, pe cont propriu, copii legalizate ale testamentului olograf.
- (4) După finalizarea procedurii succesoriale, originalul testamentului se predă moștenitorilor, potrivit înțelegerii dintre ei, iar în lipsa acesteia, persoanei desemnate prin hotărîre judecătorească.

Articolul 1496. Testamentul autentic

- (1) Testamentul autentic este testamentul autentificat de notarul public, potrivit dispozițiilor legale.

(2) Testamentul se întocmește de un notar public în baza declarației verbale a testatorului în fața notarului public sau atunci când testatorul predă notarului public un text, declarând că acesta este testamentul său.

(3) Testamentele cetățenilor Republicii Moldova care se află în străinătate de asemenea pot fi autentificate de către reprezentantul misiunii diplomatice sau consulul oficiului consular în ordinea stabilită de lege.

Articolul 1497. Testamentele privilegiate întocmite în situații speciale

Constituie testamente privilegiate întocmite în situația specială prevăzută la dispozițiile art. 1498 alin.(1):

a) testamentele persoanelor aflate pentru tratament la spitale, alte instituții curativo-profilactice staționare, în sanatorii sau care locuiesc în instituțiile de protecție socială, autentificate de medicii șef sau adjuncții lor pe problemele medicale sau de medici de gardă a acestor spitale, instituții curativo-profilactice, sanatorii, precum și de directorii sau medicii șef sau adjuncții lor ai instituțiilor de protecție socială;

b) testamentele persoanelor aflate în expediții de cercetare, autentificate de șefii expedițiilor;

c) testamentele militarilor, iar în punctele de dislocare a unităților militare, formațiunilor, instituțiilor și instituții de învățământ militar, unde nu este notar public sau alte organe ce îndeplinesc acte notariale, precum și testamentele persoanelor civile care lucrează în aceste unități, ale membrilor familiilor lor și ale membrilor familiilor militarilor autentificate de comandanții acestor unități, formațiuni sau instituții de învățământ;

d) testamentele persoanelor aflate în locurile de detențiune, autentificate de șefii penitenciarelor sau adjuncții lor;

e) testamentele persoanelor, aflate la bordul navelor maritime și navelor de navigație internă, care navighează sub pavilionul Republicii Moldova, autentificate de comandantul acestor nave. Dacă vasul se află într-un port al Republicii Moldova sau într-un port străin, în care se află un agent diplomatic sau consular al Republicii Moldova, această formă de testare nu poate fi aplicată;

f) testamentele autentificate de secretarii consiliilor locale în condițiile legii.

Articolul 1498. Condițiile întocmirii testamentelor privilegiate în situații speciale

(1) Testatorul poate întocmi testamentul privilegiat conform dispozițiilor art. 1497 doar dacă există temeri că testatorul va deceda înainte de a putea întocmi testamentul în fața unui notar public.

(2) Autentificarea se face în prezența a doi martori. Pentru întocmirea testamentului se aplică dispozițiile art. 1496, precum și dispozițiile legale care reglementează întocmirea actelor notariale. Persoana prevăzută de dispozițiile art. 1497 preia funcția de notar public. Textul scris trebuie semnat și de către martori.

(3) Autentificarea testamentului este nulă, dacă aduce un avantaj juridic:

a) persoanei care autentifică testamentul;

b) soțului sau fostului soț al persoanei care autentifică testamentul;

c) partenerului de viață sau fostului partener de viață al persoanei care autentifică testamentul;

d) unei persoane care este sau a fost, față de persoana care autentifică testamentul rudă în linie dreaptă sau afin ori rudă în linie colaterală până la al treilea grad de rudenie inclusiv sau afin până la al doilea grad inclusiv.

(4) Temerea, că întocmirea testamentului în fața unui notar public nu va mai fi posibilă, trebuie menționată în testament. Testamentului nu se anulează doar fiindcă temerea a fost nejustificată.

(54) Persoanele indicate la de dispozițiile art. 1497 trebuie să atragă atenția testatorului, că testamentul își va pierde valabilitatea, dacă testatorul supraviețuiește după expirarea termenului prevăzut de dispozițiile art. 1500 alin.(1) și (2). Persoana respectivă va menționa în registru și în testament, că a făcut această atenționare.

(6) Dacă la formularea textului referitor la întocmirea testamentului menționat la alineatele de mai sus apar vicii de formă, însă se consideră că testamentul redă cu certitudine și în mod sigur cele declarate de testator, atunci viciul de formă nu împiedică efectul autentificării.

Articolul 1499. Testamentul privilegiat întocmit în situații de urgență

(1) Persoana care din motive excepționale, este izolată (închis) în așa fel, încât întocmirea unui testament în fața unui notar public nu este posibilă sau este dificilă, poate întocmi testamentul în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 1497 și 1498 sau prin declarație verbală în prezența a trei martori.

(2) Persoana care se află într-un pericol iminent, încât este evident că nu este posibilă întocmirea unui testament în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 1497 și 1498, poate testa prin declarație verbală în prezența a trei martori.

(3) Dacă testamentul se întocmește prin declarație verbală în prezența a trei martori, despre aceasta trebuie să se redacteze un înscris. Dispozițiile legale referitoare la autentificarea notarială se aplică în mod corespunzător. Înscrisul poate fi întocmit și în altă limbă decât limba de stat. Testatorul și martorii trebuie să înțeleagă suficient de bine limba în care se întocmește înscrisul respectiv. Acest fapt se va menționa în înscris, dacă acesta este întocmit în altă limbă decât limba de stat.

Articolul 1500. Termenul de valabilitate a testamentelor privilegiate

(1) Testamentul privilegiat, fie că este întocmit conform dispozițiilor art. 1497 și 1498 sau conform dispozițiilor art.1499, se consideră că nu a fost întocmit dacă de la întocmire au trecut 3 luni, iar testatorul este încă în viață.

(2) Curgerea termenului este suspendată până la momentul când testatorul are posibilitatea să întocmească un testament în fața unui notar public.

(3) Dacă, după expirarea termenului, testatorul este declarat decedat sau se stabilește momentul decesului său conform dispozițiilor Codului de procedură civilă, atunci testamentul își păstrează valabilitatea, dacă termenul încă nu expirase la momentul, la care testatorul, conform informației deținute, era încă în viață.

Articolul 1501. Autoritatea competentă pentru păstrarea testamentului

(1) Notarul public este competent pentru păstrarea testamentului.

(2) Competența teritorială revine:

a) notarului public în circumscripția căruia își are sediul notarul public în fața căruia a fost întocmit testamentul;

b) notarul public în circumscripția căruia se află sediul persoanelor prevăzute de dispozițiile art. 1497, dacă testamentul a fost întocmit în fața lor;

c) oricare notar public — în cazul testamentelor olografe.

(3) Testamentul privilegiat întocmit conform art. 1497 lit. e) se va preda agentului diplomatic sau consular din primul port în care va ancora vasul pentru a fi trimis în țară la notarul public de la reședința obișnuită a testatorului. Dacă vasul a ancorat într-un port al Republicii Moldova, ambele exemplare ale testamentului vor fi expediate prin organele portuare notarului public de la reședința obișnuită a testatorului.

(4) Testatorul poate cere în orice moment ca testamentul să fie păstrat la alt notar public.

Articolul 1502. Acceptarea spre păstrare

(1) Acceptarea spre păstrare precum și restituirea testamentului se dispun și se efectuează de către notarul public.

(2) În orice caz, testatorului i se emite o dovadă de depunere. Notarul public semnează și aplică ștampila pe dovada de depunere.

Articolul 1503. Transmiterea testamentului

(1) Persoana care are în posesie un testament ce nu a fost depus spre păstrare la o autoritate competentă, îi incumbă obligația, neîntârziat, după ce află despre decesul testatorului, să predea testamentul notarului public care desfășoară procedura succesorală.

(2) Dacă un testament se află la păstrare la o altă autoritate decât notarul public, atunci această autoritate va preda notarului public testamentul după moartea testatorului. În cazul în care află despre testament, notarul public va face demersurile necesare pentru obținerea acestuia.

Articolul 1504. Deschiderea testamentului de către notarul public

(1) În cazul în care notarul public are dovezi suficiente despre decesul testatorului, el va stabili un termen pentru deschiderea testamentului, pe care îl are la păstrare. La termenul stabilit trebuie chemați moștenitorii legali ai testatorului, precum și celelalte persoane care un interes legitim.

(2) La expirarea termenului indicat se deschide testamentul, se citește celor interesați și, dacă aceștia o cer, li se prezintă testamentul. Citirea testamentului poate să nu mai aibă loc dacă acesta se prezintă. De asemenea, testamentul nu se citește dacă la termen nu se prezintă nici o persoană care are interes legitim.

(3) Despre deschiderea testamentului se întocmește proces-verbal. În cazul în care testamentul a fost sigilat, se va menționa în procesul-verbal, dacă sigiliul era intact.

Articolul 1505. Deschiderea de către un alt notar public

Dacă o altă persoană decât notarul public care desfășoară procedura succesorală are testamentul la păstrare, acesteia îi incumbă obligația să deschidă testamentul. Testamentul, precum și o copie legalizată a procesului-verbal de deschidere a testamentului vor fi remise notarului public de la locul deschiderii moștenirii. Notarul public va păstra o copie legalizată a testamentului.

Articolul 1506. Înștiințarea persoanelor care au interes legitim

Notarul public care desfășoară procedura succesorală trebuie să notifice persoanele care au interes legitim, care nu au fost prezente la deschiderea testamentului, despre dispozițiile testamentare care le privește.

Articolul 1507. Nulitatea interdicției de a deschide

Este nulă dispoziția testatorului prin care acesta interzice ca testamentul să fie deschis imediat după decesul său.

Articolul 1508. Termenul deschiderii

Dacă un testament se află mai bine de 20 de ani la păstrare la o autoritate competentă, aceasta va dispune din oficiu cercetări pentru a stabili, dacă testatorul este încă în viață. Dacă din cercetări nu rezultă că testatorul este încă în viață, testamentul urmează a fi deschis. Dispozițiile art. 1504-1506 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1509. Luarea de cunoștință cu conținutul testamentului

După deschiderea testamentului persoana care poate dovedi că are un interes legitim, este îndreptățită să citească conținutul unui testament și să ceară o copie după testament. La cerere, copia se va legaliza de către notarul public.

Capitolul III

DESEMNAREA MOȘTENITORULUI

Articolul 1510. Reguli generale de interpretare a desemnării

(1) Dacă testatorul a testat unei persoane întreaga masă succesorală sau o parte din masa succesorală, o asemenea dispoziție se consideră ca desemnare a moștenitorului, chiar dacă această persoană nu a fost numită moștenitor.

(2) În cazul în care persoanei i-a fost lăsat un anumit bun, în caz de dubii aceasta nu este recunoscută moștenitor, chiar dacă a fost numită moștenitor.

Articolul 1511. Acordarea cotei succesorale

(1) Dacă testatorul a desemnat numai un moștenitor și i-a acordat numai o cotă succesorală, la moștenirea celeilalte cote succesorale sunt chemați moștenitorii legali.

(2) Aceiași regulă se aplică și în cazul în care testatorul a desemnat câțiva moștenitori, dar fiecăruia i-a acordat o cotă succesorală și în sumă aceste cote nu epuizează masa succesorală.

Articolul 1512. Majorarea cotelor succesorale

Dacă conform intențiilor testatorului, moștenitorii desemnați trebuie să fie unicii moștenitori, cotele succesorale ale acestora se majorează proporțional în cazul în care fiecăruia i-a fost atribuită o cotă succesorală și în sumă aceste cote succesorale nu epuizează masa succesorală.

Articolul 1513. Diminuarea cotelor succesorale

Dacă fiecărui moștenitor i-a fost atribuită o cotă succesorală determinată și suma cotelor succesorale depășește mărimea masei succesorale, cotele succesorale ale moștenitorilor se diminuează proporțional.

Articolul 1514. Nedeterminarea cotelor succesorale

În cazul în care au fost desemnați câțiva moștenitori fără indicarea cotelor succesorale, aceștia sunt considerați desemnați în cote succesorale egale, dacă art. 1467-1470 nu prevăd altceva.

Articolul 1515. Testarea unei părți de moștenire în cote succesorale

(1) Dacă din câțiva moștenitori unora le sunt testate anumite cote succesorale, iar celorlalți moștenitori nu le sunt determinate cotele succesorale, ultimii primesc partea rămasă din masa succesorală în cote succesorale egale.

(2) Dacă toată masa succesorală a fost testată în cote succesorale, aceste cote trebuie diminuate proporțional astfel încât fiecare dintre moștenitorii desemnați fără atribuirea cotelor succesorale să primească atât cât a primit moștenitorul căruia i-a fost atribuită cea mai mică cotă succesorală.

Articolul 1516. Cota succesorală comună

În cazul în care mai multor moștenitori le-a fost atribuită aceeași cotă succesorală (cota succesorală comună), față de cota succesorală comună se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1512-1515.

Articolul 1517. Acrescămîntul

(1) În cazul în care masa succesorală a fost testată câtorva moștenitori astfel încât aceștia îi înlătură integral pe moștenitorii legali și unul din ei decede de la moștenire până sau după deschiderea moștenirii, cota succesorală a acestuia se distribuie proporțional între ceilalți moștenitori testamentari. Dacă unora din câțiva moștenitori le-a fost atribuită o cotă succesorală comună aceștia au în primul rînd dreptul de acrescămînt.

(2) În cazul în care cotele succesoriale ale moștenitorilor testamentari includ numai o parte din masa succesorală și la moștenirea celeilalte părți sunt chemați moștenitorii legali, moștenitorii testamentari au dreptul de acrescămînt atunci când le-a fost atribuită o cotă succesorală comună.

(3) Testatorul poate exclude acrescămîntul.

Articolul 1518. Cota succesorală prin acrescămînt

Cota succesorală care se dobîndește de moștenitori în baza acrescămîntului este considerată o cota succesorală distinctă din masa succesorală în privința legatelor și sarcinilor, care grevează cota succesorală a acestuia sau a moștenitorului decăzut de la moștenire, precum și în procesul de raport al donațiilor.

Articolul 1519. Substituția

(1) Pentru cazul în care moștenitorul va deceda de la moștenire pînă sau după deschiderea moștenirii, testatorul este în drept să desemneze în locul lui un alt moștenitor (substituit).

(2) La desemnarea substituitului pentru cazul în care primul moștenitor desemnat nu va putea fi moștenitor sau pentru cazul când acesta nu va dori să fie moștenitor, în caz de dubii, se consideră că desemnarea este valabilă în ambele cazuri.

Articolul 1520. Desemnarea reciprocă în calitate de substituit

(1) Dacă moștenitorii se substituie în mod reciproc sau dacă pentru unul dintre moștenitori restul moștenitorilor au calitatea de substituenți, în caz de dubii se prezumă, că aceștia sunt desemnați substituți în corespundere cu cotele succesoriale.

(2) Dacă toți moștenitorii sunt în raporturile reciproce substituți, acei moștenitori, cărora le-a fost testată o cotă succesorală comună, în caz de dubii sunt chemați la moștenirea acestei cote succesoriale în calitate de substituți în primul rînd.

Articolul 1521. Substituția și acrescămîntul

Dreptul de substituție este prioritar față de dreptul la acrescămînt.

Capitolul IV

DESEMNAREA MOȘTENITORULUI SUBSECVENT

Articolul 1522. Moștenitorul subsecvent

(1) Testatorul poate desemna un moștenitor astfel încât persoana devine moștenitor (moștenitorul subsecvent) doar după ce o altă persoană a fost în prealabil moștenitor (moștenitorul prealabil).

(2) Unui moștenitor subsecvent nu i se poate desemna, la rîndul său, un alt moștenitor subsecvent.

(3) Dispozițiile prezentului capitol se completează în mod corespunzător cu dispozițiile legale privitoare la fiducie, astfel încât testatorul se consideră un constituitor, moștenitorul prealabil se consideră fiduciar, iar moștenitorului subsecvent se consideră beneficiar al fiduciei.

Articolul 1523. Moștenitorul subsecvent neconceput

(1) Dacă o persoană încă neconcepută la momentul deschiderii moștenirii este desemnată ca moștenitor, atunci în caz de dubii se consideră că persoana este desemnată în calitate de moștenitor subsecvent. Dacă intenția testatorului nu este de a desemna persoana ca moștenitor subsecvent, desemnarea nu este valabilă.

(2) Aceeași regulă se aplică în cazul desemnării unei persoane juridice care se va constitui doar după momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1524. Moștenitorul subsecvent și substituitul

(1) Desemnarea unui moștenitor subsecvent, în caz de dubii, de asemenea include desemnarea ca substituit.

(2) În caz că există dubii dacă o persoană este desemnată ca moștenitor subsecvent sau ca substituit, ea se consideră moștenitor subsecvent.

Articolul 1525. Ordinul de a transmite masa succesorală

Dacă testatorul a ordonat moștenitorului că, la o anumită dată sau la survenirea unui eveniment, el trebuie să transmită masa succesorală către o altă persoană, atunci se prezumă că cealaltă persoană este desemnată moștenitor subsecvent.

Articolul 1526. Moștenitorii legali ca moștenitori subsecvenți

Dacă testatorul a dispus ca moștenitorul să fie moștenitor doar până la o anumită dată sau până la survenirea unui anumit eveniment, fără a dispune cine după aceasta va primi masa succesorală, atunci se prezumă că persoane desemnate ca moștenitori subsecvenți sunt moștenitorii legali ai testatorului dacă el deceda la data respectivă sau la momentul survenirii evenimentului respectiv. În sensul prezentului articol statul care culege moștenirea vacantă nu constituie moștenitor legal.

Articolul 1527. Moștenitorii legali ca moștenitori prealabili

(1) Dacă testatorul a dispus că moștenitorul desemnat primește moștenirea doar la o anumită dată sau la survenirea unui anumit eveniment, fără a indica cine va fi moștenitor până la acea dată sau momentul survenirii aceluși eveniment, atunci moștenitorii legali ai testatorului sunt moștenitori prealabili.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și dacă identitatea moștenitorului urmează a fi determinată de un eveniment care survine după deschiderea moștenirii sau dacă, în temeiul dispozițiilor art. 1523, desemnarea persoanei care încă nu a fost concepută la data deschiderii moștenirii sau a unei persoane juridice care încă nu a fost constituită la acel moment ca moștenitor se consideră desemnare ca moștenitor subsecvent.

Articolul 1528. Survenirea moștenirii subsecvente

(1) Dacă testatorul a desemnat un moștenitor subsecvent fără a determina momentul evenimentului la care sau în baza căruia se va produce moștenirea subsecventă, dreptul moștenitorului subsecvent asupra moștenirii apare la data decesului moștenitorului prealabil.

(2) Dacă, pe baza art. 1523 alin.(1), desemnarea ca moștenitor a unei persoane care încă nu a fost concepută se consideră desemnare a moștenitorului subsecvent, dreptul la moștenire apare la moștenitorul subsecvent din data nașterii sale. În cazul prevăzut de dispozițiile art. 1523 alin.(2), dreptul la moștenire apare la data constituirii persoanei juridice.

Articolul 1529. Moștenitorul prealabil fără copii

Dacă testatorul a desemnat un moștenitor subsecvent pentru un moment de după decesul unui descendent, care, la momentul întocmirii dispoziției testamentare, nu avea, la rândul său, descendenți sau despre care testatorul nu cunoștea că acesta are, la rândul său, descendenți, atunci se prezumă că moștenitorul subsecvent este desemnat doar pentru cazul în care descendentul va deceda fără a lăsa, la rândul său, descendenți.

Articolul 1530. Capacitatea succesorală; moștenirea moștenitorului subsecvent

(1) Dispozițiile art. 1437 se aplică moștenirii subsecvente în mod corespunzător.

(2) Dacă moștenitorul subsecvent desemnat decedează înainte de producerea circumstanțelor care duc la survenirea moștenirii subsecvente, dar după data deschiderii moștenirii, atunci dreptul său trece

la moștenitorii săi, cu excepția cazului în care se poate de presupus că testatorul a avut o altă intenție. Dacă moștenitorul subsecvent este desemnat sub condiție suspensivă, se aplică dispozițiile art. 1475.

Articolul 1531. Încetarea moștenirii subsecvente

(1) Desemnarea moștenitorului subsecvent încetează să producă efecte juridice la expirarea termenului de 30 de ani din data deschiderii moștenirii dacă circumstanțele care duc la survenirea moștenirii subsecvente nu s-au produs înainte de expirarea aceluși termen. Cu toate acestea, desemnarea continuă să producă efecte juridice și după expirarea termenului:

a) dacă moștenirea subsecventă este prevăzută pentru cazul în care survine un eveniment concret în privința moștenitorului prealabil sau în privința moștenitorului subsecvent, iar persoana în privința căruia el urmează să survină era în viață la data deschiderii moștenirii,

b) în locul moștenitorului prealabil sau a moștenitorului subsecvent, pentru cazul când i se naște un frate sau o soră, este desemnat ca moștenitor subsecvent fratele său sau sora sa.

(2) Dacă moștenitorul prealabil sau moștenitorul subsecvent în privința persoanei căruia trebuie să survină evenimentul este o persoană juridică, se aplică termenul de 30 de ani.

Articolul 1532. Întinderea dreptului la moștenirea subsecventă

(1) Dreptul moștenitorului subsecvent se extinde, în caz de dubii, asupra cotei succesoriale dobândite de moștenitorul prealabil în rezultatul decăderii unui comoștenitor din dreptul asupra cotei sale succesoriale.

(2) Dreptul moștenitorului subsecvent nu se extinde, în caz de dubii, la legatul prioritar acordat moștenitorului prealabil.

Articolul 1533. Subrogarea directă

(1) Masa succesorală include tot ce este dobândit de către moștenitorul prealabil în baza unui drept care intră în componența masei succesoriale sau cu titlu de despăgubire pentru distrugerea, deteriorarea sau exproprierea unui bun din masa succesorală ori prin efectul unui act juridic folosind bani din masa succesorală cu excepția cazului în care bunul dobândit i se cuvine cu titlu de fruct. Debitorului îi este opozabil faptul că o creanță dobândită prin act juridic intră în componența masei succesoriale doar din momentul în care debitorul este înștiințat despre aceasta; dispozițiile art. 560-562 se aplică în mod corespunzător.

(2) Masa succesorală de asemenea include tot ce moștenitorul prealabil introduce în inventarul unui bun imobil care face parte din masa succesorală.

(3) Dispozițiile alin.(1) se aplică în măsura în care nu încalcă rezerva succesorală a moștenitorului prealabil care este moștenitor rezervatar.

Articolul 1534. Dreptul de dispoziție al moștenitorului prealabil

Moștenitorul prealabil poate dispune de bunurile care intră în componența masei succesoriale cu excepțiile prevăzute de dispozițiile art. 1535-1537.

Articolul 1535. Disponerea de bunuri imobile; donațiile

(1) Disponerea de către moștenitorul prealabil de un bun imobil sau de un drept asupra unui bun imobil care intră în componența masei succesoriale nu produce efecte juridice, în cazul în care survine moștenirea subsecventă, în măsura în care aceasta încalcă sau diminuează dreptul moștenitorului subsecvent.

(2) Aceeași regulă se aplică dispunerii de un bun din componența masei succesoriale cu titlu gratuit sau în scopul îndeplinirii unei donații la care s-a obligat moștenitorul prealabil, cu excepția donațiilor efectuate pentru îndeplinirea unei obligații morale sau conforme cu bunele moravuri.

(3) Dispozițiile legale privind dobândirea unui drept de la persoana neîndreptățită se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1536. Dispunerea de creanțe garantate

Dacă în componența masei succesoriale intră o creanță garantată prin gaj, ipotecă sau altă garanție, moștenitorul prealabil are drept de exercitare, inclusiv pe cale silită, a creanței și garanției. Cu toate acestea, moștenitorul prealabil poate cere plata în folosul său a capitalului doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent sau poate cere consemnarea sumei în folosul său și al moștenitorului subsecvent. Alte acte de dispoziție privind creanța garantată și garanție sunt guvernate de dispozițiile art. 1535.

Articolul 1537. Dispunerile în cadrul urmăririi silite contra moștenitorului prealabil

Dispunerea de un bun care intră în componența masei succesoriale care se realizează pe calea urmăririi silite sau în cadrul procesului de insolvență nu produce efecte, dacă survine moștenirea subsecventă, în măsura în care aceasta încalcă sau diminuează dreptul moștenitorului subsecvent. Dispunerea produce efecte fără restricții dacă se exercită creanța creditorului masei succesoriale sau un drept asupra bunului din componența masei succesoriale și acest drept este opozabil față de moștenitorul subsecvent în cazul în care începe moștenirea subsecventă.

Articolul 1538. Consemnarea valorilor mobiliare

(1) La cererea moștenitorului subsecvent, moștenitorul prealabil trebuie să consemneze titlurile de valoare la purtător care intră în componența moștenirii împreună cu cupoanele de reînnoire la o instituție financiară sub condiția că se poate cere eliberarea doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent. Nu se poate cere consemnarea instrumentelor la purtător care conform art. 295 sunt consumptibile, precum și a cupoanelor de dobânzi, a rentelor sau dividendelor. Titlurile emise la ordin și andosate în alb se asimilează titlurilor de valoare la purtător.

(2) Moștenitorul prealabil poate dispune de titlurile de valoare consemnate doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent.

Articolul 1539. Publicitatea moștenirii prealabile

Dacă un drept care intră în componența masei succesoriale este supus înregistrării într-un registru de publicitate, moștenitorul prealabil este obligat să asigure notarea în registrul respectiv a deținerii dreptului în calitate de moștenitor prealabil sau fiduciar și, dacă este cazul, să noteze interdicția de înstrăinare fără consimțământul moștenitorului subsecvent.

Articolul 1540. Investirea banilor

Banii care urmează a fi plasați în investiții pe termen lung conform regulilor bunei administrări pot fi investiți de către moștenitorul prealabil doar conform dispozițiilor care se aplică investirii banilor deținuți în administrare pentru un minor sub curatelă.

Articolul 1541. Obligația moștenitorului subsecvent de a-și da consimțământul

Dacă, în scopul bunei administrări, în special în scopul stingerii unei obligații a masei succesoriale, este necesar să se dispună de un bun pentru care moștenitorul prealabil are nevoie fără consimțământul moștenitorului subsecvent, atunci moștenitorul subsecvent este obligat față de moștenitorul prealabil să consimtă la actul de dispoziție. La cerere, consimțământul trebuie dat în formă autentică. Costurile autentificării sunt suportate de către moștenitorul prealabil.

Articolul 1542. Inventarul bunurilor care intră în componența masei succesoriale

(1) La cerere, moștenitorul prealabil este obligat să furnizeze moștenitorului subsecvent un inventar al bunurilor care intră în componența masei succesoriale. Inventarul va cuprinde data întocmirii și va fi semnată de moștenitorul prealabil; la cerere, semnătura moștenitorului prealabil va fi legalizată notarial.

(2) Moștenitorul subsecvent poate cere să participe la întocmirea inventarului.

(3) Moștenitorul prealabil are dreptul, iar la cererea moștenitorului subsecvent este obligat, să asigure întocmirea inventarului de către autoritatea competentă sau de către un funcționar competent sau un notar public.

(4) Cheltuielile aferente întocmirii inventarului și de legalizare a semnăturii sunt suportate din masa succesorală.

Articolul 1543. Determinarea stării moștenirii

Moștenitorul prealabil poate cere, pe proprie cheltuială, ca starea bunurilor care intră în componența moștenirii să fie determinată de experți. Același drept îl are moștenitorul subsecvent.

Articolul 1544. Cheltuielile de întreținere

(1) Moștenitorul prealabil este obligat față de moștenitorul subsecvent să suporte cheltuielile obișnuite de întreținere.

(2) Moștenitorul prealabil poate să plătească din masa succesorală alte cheltuieli care, conform circumstanțelor, sunt necesare pentru conservarea bunurilor care intră în componența masei succesorale. Dacă el le plătește din bunurile sale personale, atunci moștenitorul subsecvent este obligat să le ramburseze dacă survine moștenirea subsecventă.

Articolul 1545. Alte cheltuieli; dreptul de separare

(1) Dacă moștenitorul prealabil suportă cheltuieli în privința masei succesorale care nu cad sub incidența dispozițiilor art. 1544, atunci moștenitorul subsecvent, în cazul în care survine moștenirea subsecventă, este obligat să ramburseze conform dispozițiilor privind gestiunea de afaceri fără mandat.

(2) Moștenitorul prealabil are dreptul să separe instalația cu care a dotat bunul care intră în componența masei succesorale.

Articolul 1546. Cheltuielile extraordinare

Moștenitorul prealabil nu este obligat, în raport cu moștenitorul subsecvent, să suporte cheltuielile extraordinare care sunt tratate ca o grevare a valorii inițiale a bunurilor din componența masei succesorale. Acestor cheltuieli li se aplică dispozițiile art. 1544 alin.(2).

Articolul 1547. Dreptul la informare al moștenitorului subsecvent

Moștenitorul subsecvent are dreptul să ceară informații de la moștenitorul prealabil privitor la starea masei succesorale dacă există motiv de a presupune că moștenitorul prealabil, prin administrarea sa, prejudiciază în mod esențial drepturile moștenitorului subsecvent.

Articolul 1548. Acordarea garanțiilor

Dacă comportamentul moștenitorului prealabil sau situația sa financiară precară creează temeri că drepturile moștenitorului subsecvent ar putea fi prejudiciate în mod esențial, moștenitorul subsecvent poate cere acordarea unei garanții.

Articolul 1549. Efectul lipsirii de administrare

(1) Dacă moștenitorul prealabil a fost lipsit de administrare pe temeiul dispozițiilor legale, el pierde dreptul de a dispune de bunurile din masa succesorală.

(2) Dispozițiile în folosul celor care dobândesc drepturi de la o persoană neîndreptățită se aplică în mod corespunzător. Pentru creanțele care intră în componența masei succesorale, lipsirea de administrare produce efecte față de debitor doar dacă el a aflat despre ordinul de lipsire sau dacă el este notificat despre ordin. Aceeași regulă se aplică încetării lipsirii de administrare.

Articolul 1550. Obligația de transmitere după survenirea moștenirii subsecvente, obligația de a da dare de seamă

(1) Moștenitorul prealabil este obligat, după survenirea moștenirii subsecvente, să transmită masa succesorală către moștenitorul subsecvent într-o stare care corespunde unei bune administrări continue până la data transmiterii.

(2) La cerere, moștenitorul prealabil trebuie să dea dare de seamă.

(3) Din data survenirii moștenirii subsecvente se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1575⁴⁹-1575⁶¹.

Articolul 1551. Întinderea obligației de diligență

În cadrul administrării, moștenitorul prealabil datorează moștenitorului subsecvent doar diligența pe care el o exercită în mod obișnuit în afacerile sale.

Articolul 1552. Exonerarea de răspundere pentru uzura normală

Moștenitorul prealabil nu poartă răspundere pentru modificările sau deteriorarea bunurilor din componența masei succesoriale care sunt cauzate de folosința corespunzătoare.

Articolul 1553. Culegerea necorespunzătoare sau excesivă a fructelor

Dacă moștenitorul prealabil culege fructe contrar regulilor bunei administrări, sau dacă el culege fructe în exces deoarece aceasta este necesar în urma unui anumit eveniment, el are dreptul doar la valoarea fructelor în măsura în care fructele care i se datorează sunt afectate negativ de culegerea necorespunzătoare sau excesivă a fructelor, iar valoarea fructelor nu este folosită pentru a restabili bunul conform regulilor bunei administrări.

Articolul 1554. Folosirea în scop propriu

Dacă moștenitorul prealabil a folosit un bun din componența masei succesoriale pentru scopul său propriu, atunci după ce survine moștenirea subsecventă, el este obligat să ramburseze moștenitorului subsecvent valoarea folosinței. Această regulă nu afectează o răspundere mai largă pentru vinovăție.

Articolul 1555. Locațiunea în cazul moștenirii subsecvente

În cazul în care un moștenitor prealabil a moștenit un bun imobil care intră în componența masei succesoriale, atunci, dacă locațiunea există la data când survine moștenirea subsecventă, în mod corespunzător se aplică dispozițiile art. 398.

Articolul 1556. Eliberarea moștenitorului prealabil

Testatorul îl poate elibera pe moștenitorul prealabil de restricțiile și obligațiile prevăzute de dispozițiile art. 1535 alin.(1) și art. 1536, 1538-1540, 1547-1551, 1553 și 1554.

Articolul 1557. Regula de interpretare a eliberării

(1) Dacă testatorul a desemnat moștenitorul subsecvent în privința la ceea ce va rămâne din masa succesorală când survine moștenirea subsecventă, se prezumă că s-a dispus eliberarea tuturor restricțiilor și obligațiilor prevăzute de dispozițiile art. 1556.

(2) Aceeași regulă se va prezuma, în caz de dubiu, dacă testatorul a prevăzut că moștenitorul prealabil are dreptul de a dispune liber de masa succesorală.

Articolul 1558. Obligația limitată de transmitere

(1) Obligația de transmitere a moștenitorului prealabil este limitată în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 1557 la bunurile care intră în componența moștenirii care s-au păstrat la el. El nu poate cere rambursarea cheltuielilor aferente bunurilor de transmiterea cărora el este exonerat conform prezentului articol.

(2) Dacă moștenitorul prealabil, contrar dispozițiilor art. 1535 alin.(2), a dispus de bunurile care intră în componența masei succesoriale sau dacă el a redus masa succesorală cu intenția de a dezavantaja moștenitorul subsecvent, el este ținut să repare prejudiciul cauzat moștenitorului subsecvent.

Articolul 1559. Efectul survenirii moștenirii subsecvente

(1) În momentul în care se produce situația care duce la survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil încetează a fi moștenitor, iar moștenirea trece la moștenitorul subsecvent.

(2) Dispozițiile legale privind moștenirea se aplică la survenirea moștenirii subsecvente. Termenul de renunțare de la moștenire a moștenitorului subsecvent începe să curgă din data când el a cunoscut sau trebuia să cunoască survenirea moștenirii subsecvente.

Articolul 1560. Dispozițiile moștenitorului prealabil după survenirea moștenirii subsecvente

Chiar și după producerea situației care duce la survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil încă are dreptul de a dispune de bunurile care intră în componența masei succesoriale în aceeași măsură ca și anterior, până la momentul în care el a cunoscut sau trebuia să cunoască despre survenirea moștenirii subsecvente. Un terț nu poate invoca acest drept al moștenitorului prealabil dacă, la momentul încheierii actului juridic, terțul a cunoscut sau trebuia să cunoască survenirea.

Articolul 1561. Întreținerea mamei viitorului moștenitor subsecvent

Dacă, atunci când se produc circumstanțele care duc la survenirea moștenirii subsecvente, se așteaptă nașterea unui moștenitor subsecvent, atunci dreptul mamei la întreținere este guvernat de dispozițiile art. 1572⁷² cu modificările corespunzătoare.

Articolul 1562. Renunțarea la moștenirea subsecventă

(1) Moștenitorul subsecvent poate renunța la moștenire de îndată ce a avut loc devoluțiunea moștenirii.

(2) Dacă moștenitorul subsecvent renunță la moștenire, ea rămâne a moștenitorului prealabil, dacă testatorul nu a dispus altfel.

Articolul 1563. Restabilirea raporturilor juridice stinse

Dacă survine moștenirea subsecventă, raporturile juridice stinse prin devoluțiunea moștenirii prin confuziunea dreptului și obligației sau a dreptului și grevării se consideră nu s-au stins.

Articolul 1564. Răspunderea moștenitorului subsecvent pentru obligațiile masei succesoriale

(1) Dispozițiile privind limitarea răspunderii moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale de asemenea se aplică moștenitorului subsecvent; locul masei succesoriale este preluat de ceea ce moștenitorul subsecvent dobândește din moștenire, inclusiv creanțele pe care le deține față de moștenitorul prealabil însuși.

(2) Inventarul întocmit de către moștenitorul prealabil profită și moștenitorului subsecvent.

(3) Moștenitorul subsecvent poate invoca limitarea răspunderii sale în raport cu moștenitorul prealabil chiar dacă el poartă răspundere nelimitată în raport cu alți creditori ai masei succesoriale.

Articolul 1565. Răspunderea moștenitorului prealabil pentru obligațiile masei succesoriale

(1) După survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil încă răspunde pentru obligațiile masei succesoriale în măsura în care de ele nu răspunde moștenitorul subsecvent. Răspunderea de asemenea subzistă pentru acele obligații ale masei succesoriale care în raporturile dintre moștenitorul prealabil și moștenitorul subsecvent sunt purtate de către moștenitorul prealabil.

(2) După survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil poate refuza să execute obligațiile masei succesoriale, cu excepția cazului când el poartă răspundere nelimitată, în măsura în care ceea ce el este îndreptățit din moștenire nu este suficient. Dispozițiile art. 1575²¹ și 1575²² se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1566. Obligația moștenitorului prealabil de a notifica creditorii masei succesoriale

(1) Moștenitorul prealabil are obligația față de creditorii masei succesoriale să notifice despre survenirea moștenirii subsecvente fără întârziere nejustificată notarului public competent. Notificarea moștenitorului subsecvent înlocuiește notificarea moștenitorului prealabil.

(2) Notarul public trebuie să permită oricărei persoane care demonstrează un interes legitim să inspecteze notificarea.

Capitolul V LEGATUL

Articolul 1567. Legatul

(1) Testatorul poate acorda prin testament unei sau mai multor persoane (legatari) un drept patrimonial, o sumă de bani, remiterea unei datorii sau oricare alte avantaje patrimoniale (legat) fără a le desemna în calitate de moștenitori.

(2) Prin legat poate fi grevat moștenitorul sau legatarul. Dacă testatorul nu a stabilit altfel, grevat se consideră moștenitorul.

Articolul 1568. Cîteva persoane grevate

În cazul în care cîteva moștenitori sau cîteva legatari sunt grevați cu unul și același legat, în caz de dubii moștenitorii sunt considerați grevați proporțional cotelor succesoriale, iar legatarii — proporțional valorii legatelor atribuite.

Articolul 1569. Legatul în favoarea moștenitorului legal

Dacă testatorul a dispus ca un anumit bun care intră în componența masei succesoriale să fie exclus din moștenirea lăsată moștenitorului desemnat de el, acest bun se consideră legat în folosul moștenitorilor legali. Statul în acest caz nu face parte din cercul moștenitorilor legali.

Articolul 1570. Legatul prioritar

Legatul constituit în favoarea unui moștenitor (legat prioritar) este considerat legat și în cazul în care acest moștenitor este grevat cu legat.

Articolul 1571. Cîteva legatari. Dreptul de a determina legatarii

(1) Testatorul poate constitui un legat în favoarea cîtorva persoane astfel ca cel grevat cu legatul sau un terț să determine care dintre cîteva legatari să primească legatul.

(2) Determinarea de către persoana grevată cu legat se face prin declarație față de legatar. Terțul determină legatarul prin declarație adresată persoanei grevate cu legat.

(3) Dacă persoana grevată cu legat sau terțul nu pot determina legatarul, toți legatarii desemnați se consideră creditori solidari. Această regulă se aplică și în cazul în care, la cererea persoanelor care au un interes legitim, notarul public va stabili persoanei grevate cu legat sau terțului un termen pentru emiterea declarației și acest termen a expirat, cu excepția cazului în care declarația a fost făcută mai devreme. Legatarul care primește deja legatul, în caz de dubii, nu este obligat să-l împartă cu ceilalți.

Articolul 1572. Alegerea legatarului

Dacă testatorul a constituit un legat pentru mai multe persoane astfel ca legatul să fie primit de una dintre acestea, se prezumă că persoana grevată cu legat trebuie să decidă cine va primi legatul.

Articolul 1572¹. Determinarea cotelor-părți

(1) Testatorul poate constitui un legat în favoarea cîtorva persoane astfel ca persoana grevată cu legat sau un terț să decidă care dintre bunurile grevate cu legat trebuie să fie primite de fiecare dintre legatari. Decizia se adoptă în modul prevăzut de dispozițiile art. 1571 alin. (2).

(2) Dacă persoana grevată cu legat sau terțul nu pot adopta această decizie, se consideră că legatarii au primit dreptul la cote-părți egale. Dispozițiile art. 1571 alin. (3) a doua propoziție se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572². Legatul alternativ

(1) Testatorul poate constitui un legat astfel ca legatarul să primească unul din câteva bunuri. Dacă în acest caz dreptul de alegere este atribuit unui terț, aceasta se face prin declarație adresată persoanei grevate.

(2) Dacă terțul nu poate efectua alegerea, dreptul de alegere trece la persoana grevată cu legat. Dispozițiile art. 1571 alin. (3) a doua propoziție se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572³. Legatul bunurilor determinate generic

(1) Dacă testatorul a determinat bunul legat numai prin indicarea genului, trebuie să fie transmis un bun care corespunde circumstanțelor legatarului.

(2) Dacă determinarea bunului este transmisă legatarului sau unui terț, se aplică dispozițiile art. 1572² privind transmiterea dreptului de alegere terțului.

(3) Dacă alegerea făcută de legatar sau de terț nu corespunde în mod evident circumstanțelor legatarului, persoana grevată prin legat este obligată să execute legatul de parcă testatorul nu a dispus nimic referitor la modul de determinare a bunului care urmează să fie transmis.

Articolul 1572⁴. Legatul cu scop

Testatorul care a constituit legatul cu un scop determinat de el poate transmite dreptul de alegere a obiectului executării la aprecierea echitabilă a persoanei grevate cu legat sau a unui terț.

Articolul 1572⁵. Legatul asupra aceluiași bun în folosul mai multor persoane

Dacă unul și același bun face obiectul legatului în folosul câtorva persoane, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1512-1516.

Articolul 1572⁶. Acrescămîntul

(1) Dacă unul și același bun face obiectul legatului în folosul câtorva persoane, în cazul decăderii uneia dintre acestea, până sau după deschiderea moștenirii, cota-parte a acesteia majorează proporțional cotele-părți ale celorlalți legatari. Aceiași regulă se aplică și în cazul în care testatorul a determinat cota-parte a fiecăruia. Dacă unora din legatari le-a fost lăsată o cotă-parte comună, aceștia în raport cu ceilalți legatari au în primul rând dreptul la acrescămînt.

(2) Testatorul poate exclude dreptul la acrescămînt.

Articolul 1572⁷. Acrescămîntul ca legat distinct

Cota succesorală pe care legatarul a dobândit-o în baza dreptului de acrescămînt este considerată un legat distinct în raport cu legatele și sarcinile testamentare care grevează legatarul prezent sau decăzut.

Articolul 1572⁸. Efectele decesului legatarului

Legatul nu produce efecte juridice dacă legatarul nu este în viață la momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1572⁹. Decăderea persoanei grevate cu legat

Legatul rămâne valabil chiar dacă persoana grevată cu legat nu devine moștenitor sau legatar, cu condiția că nu există temeie de presupus că testatorul avea altă intenție. În acest caz, se consideră grevată cu legat persoana care a beneficiat din decăderea persoanei grevate cu legat inițial.

Articolul 1572¹⁰. Legatul unei întreprinderi

Se prezumă că în legatul unei întreprinderi se includ și exploatările procurate sau create după întocmirea testamentului și care la momentul decesului testatorului constituie o unitate economică cu întreprinderea care este obiect al legatului, dacă din testament nu rezultă altfel.

Articolul 1572¹¹. Termenul de 15 de ani în privința legatelor sub condiție suspensivă

(1) Legatul constituit sub condiție suspensivă sau cu indicarea termenului de începere încetează să producă efecte juridice după expirarea termenului de 15 de ani de la momentul deschiderii moștenirii, dacă termenul nu a început să curgă sau condiția nu s-a împlinit mai devreme.

(2) Dacă legatarul nu este conceput la momentul deschiderii moștenirii sau dacă identitatea acestuia trebuie determinată de un eveniment care se va realiza după deschiderea moștenirii, atunci legatul încetează să producă efecte juridice la expirarea termenului de 15 de ani de la deschiderea moștenirii dacă legatarul nu a fost conceput mai devreme sau nu s-a realizat evenimentul care trebuia să-i determine identitatea.

Articolul 1572¹². Excepții de la termenul de 15 ani

(1) În cazurile prevăzute de dispozițiile art. 1572¹¹ legatul este valabil și după expirarea termenului de 15 de ani dacă:

a) legatul este constituit pentru cazul realizării unui eveniment în raport cu persoana grevată prin legat sau cu legatarul cu condiția că cel în raport cu care trebuia să se realizeze evenimentul este încă în viață;

b) moștenitorul sau legatarul sunt grevați cu legat în folosul fratelui sau surorii pentru cazul în care se va naște un frate sau o soră a acestora.

(2) În cazul în care persoana grevată cu legat sau legatarul în raport cu care trebuie să se realizeze evenimentul este persoană juridică, se aplică regulile privind termenul de 15 de ani.

Articolul 1572¹³. Extinderea legatului asupra accesoriilor

(1) În caz de dubii legatul bunului se extinde și asupra accesoriilor existente la momentul deschiderii moștenirii.

(2) Dacă testatorul are dreptul de a cere despăgubire pentru diminuarea valorii bunului în rezultatul deteriorării care a avut loc după dispoziția privind legatul, în caz de dubii legatul se extinde și asupra acestei creanțe.

Articolul 1572¹⁴. Excluderea grevărilor

(1) Dacă este legat un bun din masa succesorală, în caz de dubii, legatarul nu poate pretinde înlăturarea drepturilor cu care este grevat bunul. Dacă testatorul are dreptul de a cere încetarea lor, în caz de dubii, legatul se extinde și asupra acestei cereri.

(2) În cazul în care un bun imobil este grevat cu ipotecă în folosul testatorului, se va deduce din împrejurări, dacă ipoteca se consideră legate împreună cu bunul imobil.

Articolul 1572¹⁵. Grevarea cu ipotecă

(1) Dacă bunul imobil legat care face parte din masa succesorală este grevat cu o ipotecă, în caz de dubii, legatarul este obligat în raport cu moștenitorul să satisfacă în termen creanțele creditorului ipotecar în măsura în care obligația se stinge din contul valorii bunului imobil. Valoarea se determină potrivit valorii la momentul când dreptul de proprietate asupra bunului imobil a fost transferat legatarului. La determinarea valorii, grevările care au prioritate față de ipotecă se deduc.

(2) În cazul în care terțul este obligat să stingă obligația testatorului, în caz de dubii, această obligație se pune în sarcina legatarului în măsura în care moștenitorul nu poate fi satisfăcut de către terț.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică ipotecii care garantează executarea oricărei obligații viitoare față de același creditor ipotecar.

Articolul 1572¹⁶. Legatul bunurilor altuia

(1) Transmiterea prin legat a unui anumit bun nu produce efecte juridice, dacă la momentul deschiderii moștenirii bunul nu intra în componența masei succesoriale, cu excepția situației în care bunul trebuie să-i revină legatarului chiar dacă nu face parte din masa succesorală.

(2) Dacă testatorul este doar posesorul bunului, în caz de dubii se consideră că legatul privește posesia, cu excepția situației în care nu conferă legatarului niciun avantaj juridic.

(3) În cazul în care testatorul are dreptul să ceară predarea bunului, care face obiectul legatului, sau despăgubiri din cauză că bunul a pierit sau îi este sustras după ce a dispus legatul, atunci în caz de dubii se consideră că obiectul legatului este pretenția testatorului.

(4) Un bun nu se include în masa succesorală conform alin. (1) dacă cel care a lăsat moștenirea era obligat să-l înstrăineze.

Articolul 1572¹⁷. Obligația de dobândire a bunului

(1) Dacă legatul, care are ca obiect un bun ce nu se include în masa succesorală la momentul deschiderii moștenirii, este valabil conform dispozițiilor art. 1572¹⁶ alin.(1), persoana grevată de legat trebuie să dobândească în folosul legatarului bunul respectiv.

(2) Dacă persoana grevată de legat nu poate dobândi bunul, ea trebuie să plătească valoarea corespunzătoare. În cazul în care dobândirea presupune cheltuieli disproporționate, persoana grevată de legat se poate elibera de obligație prin plata valorii.

Articolul 1572¹⁸. Legatul imposibil sau interzis

(1) Un legat este nul dacă presupune o prestație imposibilă la momentul deschiderii moștenirii sau dacă încalcă o interdicție legală din acel moment.

(2) Validitatea legatului nu este afectată de imposibilitatea prestației dacă imposibilitatea poate fi rectificată, iar legatul se va executa în cazul în care prestația devine posibilă.

(3) Dacă se acordă un legat, care are ca obiect o prestație imposibilă, s-a dispus sub o altă condiție suspensivă sau s-a dispus că începe de la o anumită dată, legatul este valid dacă imposibilitatea este rectificată înainte de îndeplinirea condiției sau de acea dată de începere.

Articolul 1572¹⁹. Adjuncțiunea, confuziunea

(1) Imposibilitatea executării legatului există și atunci când bunul este unit, amestecat sau îmbinat cu un alt bun în așa fel, încât în virtutea dispozițiilor art. 330 alin.(1)-(3) dreptul de proprietate asupra celui alt bun se extinde și asupra bunului, care face obiectului legatului sau dacă există coproprietate, sau când obiectul a fost prelucrat sau modificat în așa mod, încât conform dispozițiilor art. 330 alin.(4)-(6) cel care a realizat noul bun a devenit proprietar.

(2) Dacă modificarea calității bunului nu s-a efectuat într-unul din felurile prevăzute la alin. (1) de către o altă persoană decât testatorul, precum și dacă cel care a lăsat moștenirea a dobândit astfel dreptul de coproprietate, se consideră, în caz de dubii, coproprietatea ca obiect al legatului. Dacă testatorul are dreptul de a lua bunul care își pierde din individualitatea sa, se consideră, în caz de dubii, dreptul acesta ca fiind obiectul legatului. În cazul prelucrării sau transformării, care nu s-a realizat de către o altă persoană decât testatorul, se aplică dispozițiile art. 1572¹⁶ alin. (3).

Articolul 1572²⁰. Legatul creanței

Dacă obiectul legatului este o creanță a testatorului, iar executarea ei s-a efectuat înaintea deschiderii moștenirii și prestația se află în masa succesorală, atunci se consideră în caz de dubii că legatarului îi revine această prestație. În cazul în care creanța privea plata unei sume de bani, se consideră, în caz de dubii, suma de bani corespunzătoare ca obiect al legatului, chiar și atunci când o asemenea sumă nu se regăsește în masa succesorală.

Articolul 1572²¹. Creanță ce se naște din legat

Prin legat se naște dreptul legatarului de a cere persoanei grevate cu legat să-i remită bunul care constituie obiectul legatului.

Articolul 1572²². Renașterea raporturilor juridice stinse

Dacă testatorul a legat o creanță a sa față de moștenitor sau dacă obiectul legatului este un drept care grevează un bun sau un drept al moștenitorului, raporturile juridice, care încetează în momentul deschiderii moștenirii prin întrunirea de către aceeași persoană a dreptului și obligației sau a dreptului și sarcinii, nu se consideră stinse în privința legatului.

Articolul 1572²³. Devoluțiunea legatului

Creanța legatarului apare (devoluțiunea legatului) la deschiderea moștenirii sub rezerva dreptului de renunțare la legat.

Articolul 1572²⁴. Legatul afectat de modalități

Dacă legatul este făcut sub condiție suspensivă sau subordonat unui termen la care va începe și dacă termenul se începe sau condiția se îndeplinește abia după deschiderea moștenirii, devoluțiunea legatului are loc din momentul îndeplinirii condiției sau a începerii termenului.

Articolul 1572²⁵. Legatul în cazul nașterii sau altui eveniment

Dacă legatarul nu este încă conceput la momentul deschiderii moștenirii sau stabilirea identității lui se determină în baza unui eveniment care intervine după deschiderea moștenirii, atunci devoluțiunea legatului are loc la momentul nașterii sau, respectiv, al intervenirii evenimentului.

Articolul 1572²⁶. Perioada incertitudinii

Pentru intervalul de timp dintre momentul deschiderii moștenirii și momentul devoluțiunii legatului, în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 1572²⁴ și 1572²⁵ se aplică dispozițiile legale pentru situații în care o prestație este datorată sub condiție suspensivă.

Articolul 1572²⁷. Acceptarea și renunțarea

- (1) Legatarul are opțiunea de a accepta legatul sau de a renunța la legat.
- (2) Dispozițiile legale privitoare la acceptarea moștenirii sau renunțarea la moștenire se aplică în mod corespunzător acceptării legatului sau renunțării la legat dacă în prezenta carte nu s-a dispus altfel.
- (3) Dreptul de a cere executarea legatului se stinge dacă legatarul renunță la legat cu excepțiile prevăzute de dispozițiile testamentare.
- (4) Renunțarea la legat nu se consideră și renunțare la moștenire.
- (5) Legatarul nu poate accepta doar o parte din legat sau să renunțe doar la o parte din legat.
- (6) Dacă unui legatar i se acordă mai multe legate, legatarul poate renunța la toate sau la unele dintre ele.

Articolul 1572²⁸. Termenul de executare a legatului

Dacă termenul de executare a legatului este lăsat la latitudinea persoanei grevate, în caz de dubii se consideră că prestația devine scadentă la momentul decesului persoanei grevate.

Articolul 1572²⁹. Garanția contra viciilor juridice

(1) În cazul în care obiectul legatului este un bun determinat generic, persoana grevată are aceleași obligații ca și vânzătorul, conform dispozițiilor art. 753. El trebuie să transmită obiectul legatului liber de vicii de natură juridică în sensul art. 764. Dispozițiile art. 765 se aplică în mod corespunzător.

(2) În caz de dubii, această regulă se aplică și în cazul în care obiectul legatului reprezintă un bun determinat care nu se include în masa succesorală, fără a lua în cont limitarea răspunderii care rezultă din dispozițiile art. 1572¹⁷.

(3) Dacă obiectul legatului este un bun imobil, în caz de dubii se consideră că persoana grevată nu răspunde pentru eliberarea bunului de eventualele grevări cu drepturi reale limitate.

Articolul 1572³⁰. Garanția contra viciilor materiale

Dacă obiectul legatului este un bun determinat numai după genul său, legatarul poate cere, dacă bunul este cu vicii, ca în locul acestui bun să i se livreze un bun fără vicii. Dacă persoana grevată a ascuns prin dol un viciu material, legatarul poate cere despăgubiri pentru neîndeplinire în locul livrării unui bun fără vicii fără a stabili un termen suplimentar pentru remediere. Asupra acestor drepturi se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale referitoare la garanțiile contra viciilor materiale ale bunului vândut.

Articolul 1572³¹64. Fructele și foloasele

Dacă obiectul legatului este un bun determinat care face parte din masa succesorală, persoana grevată va remite legatarului și fructele percepute, precum și alte foloase obținute prin exercitarea dreptului de la momentul devoluțiunii legatului. Cel obligat nu trebuie să acorde despăgubiri pentru foloasele care nu se consideră fructe.

Articolul 1572³². Rambursarea cheltuielilor

Dacă este legat un bun determinat care intră în componența masei succesoriale, persoana grevată poate cere, conform regulilor care reglementează raporturile dintre posesor și proprietar, rambursarea cheltuielilor făcute asupra bunului după deschiderea moștenirii precum și a cheltuielilor, pe care le-a făcut după deschiderea moștenirii pentru eliberarea bunului de grevări.

Articolul 1572³³. Legatul sub forma întreținerii

(1) Dacă legatul constă în prestarea unei întrețineri fără a se specifica volumul întreținerii, volumul va fi convenit între legatar și persoana grevată de legat sau, în caz de litigiu, de către instanța de judecată.

(2) Dacă legatul constă în prestarea unei întrețineri în folosul unui minor, în caz de dubii se prezumă că legatul se stinge la data la care legatarul împlinește majoratul.

Articolul 1572³⁴. Executarea legatului legatarului

Dacă legatarul este grevat cu un legat sau cu o sarcină testamentară, el este obligat să execute legatul sau sarcina testamentară care îi incumbă numai dacă este îndreptățit să ceară executarea legatului lăsat lui.

Articolul 1572³⁵. Răspunderea legatarului legat

(1) Legatarul grevat cu un legat sau cu o sarcină testamentară poate refuza executarea acestora și după acceptarea legatului în măsura în care ceea ce a obținut prin legat nu este suficient pentru executare.

(2) În cazul în care conform dispozițiilor art. 1572⁹ în locul legatarului grevat trece un altul, acesta nu răspunde mai mult, decât ar răspunde legatarul inițial.

Articolul 1572³⁶. Reducerea grevărilor

Dacă prestația la care are dreptul legatarul se reduce fie în temeiul limitării răspunderii moștenitorului, fie în temeiul unui drept la rezerva succesorală, fie în temeiul dispozițiilor art. 1572³⁵, legatarul poate reduce proporțional grevările ce i-au fost impuse, în măsura în care testatorul nu a exprimat o intenție contrară.

Articolul 1572³⁷. Răspunderea legatarului

(1) Legatarul nu răspunde pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) În cazul în care alte bunuri care intră în componența masei succesoriale nu sunt suficiente pentru a satisface obligațiile masei succesoriale, legatarul răspunde pentru aceste obligații până la concurența valorii bunurilor primite.

(3) Dacă testatorul dispune preluarea unei obligații a masei succesoriale cu garantarea unui legat, legatarul grevat cu executarea creanței creditorului masei succesoriale va răspunde față de acesta din urmă doar în limita valorii obiectului ce-i revine din moștenire. Prin aceasta nu se aduce atingere răspunderii moștenitorului.

Articolul 1572³⁸. Acordarea priorităților

Testatorul poate dispune ca un legat sau o sarcină să aibă prioritate față de celelalte grevări, în cazul în care legatele sau sarcinile impuse moștenitorului sau unui legatar vor fi reduse fie în temeiul limitării răspunderii moștenitorului, fie în temeiul unui drept la rezerva succesorală, fie în temeiul dispozițiilor art. 1572³⁵ și 1572³⁶.

Articolul 1572³⁹. Legatul de substituție

Dacă testatorul dispune că, în cazul în care legatarul nu dobândește legatul, obiectul legatului să revină unei alte persoane, atunci se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1519 alin. (2), 1520 și 1521 referitoare la desemnarea unui moștenitor substituit.

Articolul 1572⁴⁰. Legatarul subsecvent

(1) Dacă testatorul dispune un legat în folosul unui terț la împlinirea unei date sau la producerea unui eveniment după data devoluțiunii legatului, primul legatar se consideră legatar grevat.

(2) Dispozițiile art. 1524, 1528 alin.(1), 1529 și 1532 alin.(1) privitoare la desemnarea moștenitorului subsecvent, se aplică legatului cu modificările corespunzătoare.

Capitolul VI

SARCINA

Articolul 1572⁴¹. Sarcina

(1) Sarcina este o dispoziție testamentară prin care testatorul instituie o obligație în sarcina unui moștenitor sau legatar (persoana grevată) fără a atribui în mod expres vreunei persoane un drept corelativ acelei obligații.

(2) În cazul în care din testament nu este clar dacă testatorul a efectuat o dispoziție sub condiție sau a impus o sarcină, se consideră că s-a impus o sarcină.

(2) Sarcinii i se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1567, 1568, 1572²-1572⁴, 1572⁹, 1572¹⁸ și 1572²⁸.

Articolul 1572⁴². Determinarea beneficiarului; termenul de executare

(1) La dispunerea unei sarcini scopul căreia el l-a stabilit, testatorul poate încredința persoanei grevate sau unui terț determinarea persoanei beneficiare.

(2) În cazul în care determinarea revine celui obligat dacă acesta a fost obligat printr-o hotărâre judecătorească definitivă să execute obligația, reclamantul îi poate impune un termen corespunzător pentru executare. După expirarea termenului, reclamantul este îndreptățit să facă determinarea dacă executarea nu s-a făcut în termenul stabilit.

(3) Dacă determinarea revine unui terț, aceasta se realizează prin declarația față de persoana grevată. În cazul în care terțul nu poate efectua determinarea, acest drept trece asupra persoanei grevate. Se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1571 alin. (3) propoziția a doua. În sensul acelor dispoziții legale se consideră persoane interesate persoana grevată și cei care sunt îndreptățiți să ceară executarea sarcinii.

Articolul 1572⁴³. Persoanele în drept să ceară executarea

Pot cere executarea unei sarcini moștenitorul, comoștenitorul și acela care beneficiază imediat din decăderea de la moștenire persoanei grevate direct cu sarcină. Dacă executarea este în interes public, aceasta poate fi cerută și de către autoritatea competentă.

Articolul 1572⁴⁴. Corelația dintre sarcină și desemnarea în calitate de moștenitor sau legatar

Nevalabilitatea unei sarcini atrage nevalabilitatea desemnării în calitate de moștenitor sau legatar grevat de sarcină doar atunci când trebuie de prezumat că testatorul nu ar fi făcut desemnarea fără sarcină.

Articolul 1572⁴⁵. Imposibilitatea executării

(1) În cazul în care executarea sarcinii este imposibilă din cauze, pentru care răspunde persoana grevată, persoana care beneficia imediat din decăderea persoanei grevate nemijlocit prin sarcină are dreptul să ceară, conform dispozițiilor legale referitoare la restituirea îmbogățirii fără justă cauză, restituirea bunurilor transmise, în limita în care aceste trebuiau folosite pentru executarea sarcinii.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și atunci când cel grevat a fost obligat printr-o hotărâre judecătorească definitivă la executarea sarcinii care nu poate fi executată de un terț și s-au folosit fără succes mijloacele de executare silită dispuse împotriva persoanei grevate.

Capitolul VII EXECUTORUL TESTAMENTAR

Articolul 1572⁴⁶. Desemnarea executorului testamentar prin testament

(1) Testatorul poate desemna prin testament unul sau mai mulți executori testamentari.

(2) Testatorul poate numi un alt executor testamentar pentru cazul în care executorul testamentar desemnat se va afla în imposibilitatea de a-și executa atribuțiile sale până sau după acceptarea atribuțiilor sale.

Articolul 1572⁴⁷. Desemnarea executorului testamentului de către un terț

(1) Testatorul poate încredința desemnarea executorului testamentar unui terț, care este obligat imediat, după deschiderea moștenirii, să desemneze un executor.

(2) Desemnarea sau renunțarea la dreptul de a desemna se face prin depunerea unei cereri la notarul public care desfășoară procedura succesorală. Cererea trebuie autenticată notarial.

(3) Dreptul acordat terțului de a desemna executorul încetează la expirarea termenului stabilit de notarul public care desfășoară procedura succesorală, la cererea unei persoane care are interes legitim.

Articolul 1572⁴⁸. Desemnarea ajutoarelor sau a succesorului

(1) Testatorul poate împuternici executorul testamentar să-și desemneze unul sau mai multe ajutoare (co-executori).

(2) Testatorul poate împuternici executorul testamentar să-și desemneze un succesor.

(3) Desemnarea se face în modul prevăzut de dispozițiile art. 1572⁴⁷ alin. (2).

Articolul 1572⁴⁹. Desemnarea executorului de către notarul public

(1) Dacă cel desemnat a renunțat la atribuțiile de executor testamentar sau dacă testatorul nu a desemnat executorul testamentar, dar din conținutul testamentului rezultă cu certitudine că testatorul dorește să fie desemnat un executor testamentar, notarul public desemnează un administrator autorizat, un avocat sau oricare altă persoană care acceptă să îndeplinească atribuțiile executorului testamentar.

(2) până la desemnarea executorului testamentar notarul public este obligat să asculte moștenitorii și legatarii dacă aceasta este posibil fără o întârziere importantă și fără cheltuieli

disproporționate. Administratorul autorizat nu poate refuza atribuțiile de executor testamentar fără motiv întemeiat.

Articolul 1572⁵⁰. Desemnarea executorului testamentar fără efecte

Desemnarea executorului testamentar este lipsită de efect dacă la momentul când trebuie să-și exercite atribuțiile nu a împlinit majoratul sau în privința acestuia este instituită o măsură de ocrotire judiciară.

Articolul 1572⁵¹. Acceptarea sau renunțarea la calitatea de executor

(1) Executorul testamentar își exercită atribuțiile de la data când a acceptat desemnarea.

(2) atât acceptarea desemnării cât și renunțarea de la ea se efectuează prin depunerea unei declarații la notarul public care desfășoară procedura succesorală.

(3) Declarația poate fi depusă numai după deschiderea moștenirii. Declarația este lipsită de efect dacă este făcută sub condiție sau cu indicarea termenului.

(4) La cererea persoanei care are interes legitim, notarul public care desfășoară procedura succesorală poate acorda executorului testamentar un termen pentru acceptarea desemnării. Dacă executorul nu a depus notarului public care desfășoară procedura succesorală declarația de acceptare în termenul stabilit, se consideră că a renunțat la calitatea de executor testamentar.

Articolul 1572⁵². Executarea dispozițiilor testamentare

Executorul testamentar este obligat să întreprindă toate acțiunile necesare pentru a executa dispozițiile testamentare.

Articolul 1572⁵³. Partajul masei succesoriale între comoștenitori

(1) Dacă dispozițiile testamentare nu exclud împuternicirile de partaj ale executorului testamentar, în cazul în care există mai mulți moștenitori, executorul testamentar este împuternicit și obligat să efectueze partajul masei succesoriale conform dispozițiilor art. 1575⁷⁵- 1575¹⁰⁰ prin întocmirea planului de partaj.

(2) Executorul testamentar este obligat să solicite opiniile moștenitorilor privind proiectul planului de partaj, înainte de a-l întocmi.

(3) Câte un exemplar al planului de partaj se transmite fiecărui moștenitor și notarului public care desfășoară procedura succesorală.

(3) Dacă în masa succesorală se cuprind bunuri pentru înstrăinarea cărora legea impune forma autentică, planul partaj se încheie în formă autentică. Executorul testamentar are împuternicirea de a întocmi din numele comoștenitorilor toate actele juridice și materiale necesare pentru a executa planul de partaj, inclusiv de a dispune de bunuri din masa succesorală și de a înregistra bunuri din masa succesorală pe numele unuia sau mai multor comoștenitori.

Articolul 1572⁵⁴. Administrarea masei succesoriale

Executorul testamentar este obligat să administreze masa succesorală. El este în special împuternicit să ia în posesie masa succesorală și să dispună de bunurile care fac parte din masa succesorală. El este împuternicit să dispună de ele cu titlu gratuit numai în scopul îndeplinirii obligațiilor morale sau a regulilor de curtoazie.

Articolul 1572⁵⁵. Contractarea obligațiilor

(1) Executorul testamentar este în drept să contracteze obligații în privința masei succesoriale dacă aceasta este necesar în scopul administrării adecvate a masei succesoriale. Dacă executorul testamentar poate dispune de anumite bunuri din masa succesorală, el de asemenea poate să-și asume obligații pe contul masei succesoriale.

(2) Moștenitorul este obligat să-și dea consimțământul la contractarea acestor obligații, dar sub rezerva dreptului de a invoca limitarea răspunderii pentru obligațiile masei succesoriale.

Articolul 1572⁵⁶. Extinderea dreptului de a contracta obligații

Testatorul poate acorda executorului testamentar dreptul de a contracta obligații în privința masei succesoriale nelimitat. Dar și în acest caz executorul testamentar are împuterniciri de a efectua donații numai în limitele stabilite de dispozițiile art. 1572⁵⁴ propoziția a treia.

Articolul 1572⁵⁷. Limitarea drepturilor

(1) Executorul testamentar nu are drepturile prevăzute de dispozițiile art. 1572⁵²-1572⁵⁵, dacă este de presupus că testatorul nu a intenționat să le acorde executorului testamentar. Dacă în administrarea executorului testamentar se află doar la o anumită cotă succesorală sau la anumite bunuri din masa succesorală, atribuțiile prevăzute de dispozițiile art. 1572⁵⁴ propoziția a doua se acordă numai în raport cu această cotă succesorală sau aceste bunuri.

(2) În cazul în care executorul testamentar nu este obligat să execute personal dispozițiile testatorului, el poate cere moștenitorului executarea acestora, când nu este de presupus că moștenitorul avea altă voință.

Articolul 1572⁵⁸. Administrarea masei succesoriale. Durata îndeplinirii

Testatorul poate împuternici executorul testamentar să administreze masa succesorală fără a-i atribui și alte sarcini în afara administrării. El de asemenea poate dispune, ca executorul testamentar să continue administrarea masei succesoriale după executarea altor sarcini atribuite lui. În caz de dubii se consideră că executorului testamentar i-au fost transmise atribuțiile prevăzute de dispozițiile art. 1572⁵⁶.

Articolul 1572⁵⁹. Încetarea atribuțiilor la expirarea termenului de 30 de ani

Dispozițiile testamentare întocmite conform dispozițiilor art. 1572⁵⁸ sunt lipsite de efect la expirarea termenului de 30 de ani de la deschiderea moștenirii. Totuși, testatorul poate dispune ca administrarea să continue până la moarte moștenitorului sau a executorului testamentar sau până la survenirea unui eveniment legat de unul sau de celălalt. Dispozițiile art. 1572¹² alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572⁶⁰. Limitarea dreptului de dispoziție a moștenitorului

(1) Moștenitorul nu poate dispune de bunul din masa succesorală care urmează să fie administrat de executorul testamentar.

(2) În mod corespunzător se aplică dispozițiile în favoarea persoanelor drepturile cărora provin de la o persoană neîndreptățită.

Articolul 1572⁶¹. Capacitate procesuală activă

Dreptul aflat în administrarea executorului testamentar poate fi exercitat pe cale judecătorească doar de acesta.

Articolul 1572⁶². Capacitate procesuală pasivă

(1) Creanțele față de masa succesorală pot fi înaintate pe cale judecătorească atât față de moștenitor cât și față de executorul testamentar. Dacă executorului testamentar nu i-a fost acordat dreptul de administrare a masei succesoriale, cererea poate fi înaintată moștenitorului.

(2) Dispozițiile art. 1572¹⁰⁵ nu se aplică executorului testamentar.

(3) Creditorul masei succesoriale care a înaintat creanța moștenitorului, poate înainta aceasta creanță și executorului testamentar cu scopul ca acesta să admită executarea silită asupra bunurilor care se află în administrarea lui.

Articolul 1572⁶³. Propriul creditor al moștenitorului

Creditorii moștenitorului, care nu sunt creditori ai masei succesoriale, nu pot cere satisfacerea creanțelor din contul bunurilor masei succesoriale, care se află în administrarea executorului testamentar.

Articolul 1572⁶⁴. Inventarul masei succesoriale

(1) După acceptarea atribuțiilor, executorul testamentar este obligat să prezinte imediat moștenitorului inventarul bunurilor masei succesoriale, care se află în administrarea lui și a obligațiilor masei succesoriale pe care le cunoaște și să-i acorde acestuia asistența necesară pentru întocmirea inventarului.

(2) Inventarul trebuie datat cu ziua întocmirii și semnat de executorul testamentar. La cererea moștenitorului, executorul testamentar este obligat să-și legalizeze semnătura.

(3) Moștenitorul poate cere să fie atras la întocmirea inventarului.

(4) Executorul testamentar este în drept, iar la cererea moștenitorului este obligat, să transmită întocmirea inventarului organului competent, persoanei competente sau notarului public.

(5) Cheltuielile pentru întocmirea și legalizarea semnăturii de pe inventar sunt suportate din contul masei succesoriale.

Articolul 1572⁶⁵. Administrarea corespunzătoare a masei succesoriale

(1) Executorul testamentar este obligat să administreze în mod corespunzător masa succesorală.

(2) Executorul testamentar este obligat să execute indicațiile testatorului privind ordinea administrării, făcute în testament. La cererea executorului testamentar sau a altei persoane care are interes legitim, instanța judecătorească poate anula aceste indicații, dacă respectarea lor prezintă un pericol esențial pentru masa succesorală.

(3) Dispozițiile art. 1575¹¹ se aplică în mod corespunzător executorului testamentar.

Articolul 1572⁶⁶. Transmiterea bunurilor masei succesoriale

(1) La cererea moștenitorului, executorul testamentar este obligat să pună la dispoziția acestuia bunurile din masa succesorală de care executorul testamentar în mod evident nu are nevoie pentru executarea atribuțiilor sale. Odată cu transmiterea încetează dreptul executorului testamentar de administrare a acestor bunuri.

(2) Executorul testamentar nu poate refuza transmiterea acestor bunuri în temeiul existenței obligațiilor masei succesoriale, care nu rezultă din legate și sarcini, precum și din legatele și sarcinile afectate de modalități, dacă moștenitorul garantează satisfacerea obligațiilor sau executarea legatelor sau sarcinilor.

Articolul 1572⁶⁷. Raportul cu moștenitorul. Dărilor de seamă

(1) La determinarea raporturilor dintre executorul testamentar și moștenitor se aplică în mod corespunzător regulile privind mandatul.

(2) În cazul unei administrări mai îndelungate, moștenitorul poate cere dări de seamă anuale.

Articolul 1572⁶⁸. Răspunderea executorului testamentar

(1) În cazul neexecutării fără justificare de către executorul testamentar a obligațiilor sale, acesta răspunde pentru prejudiciul cauzat față de moștenitor, precum și față de legatar în cazul în care trebuia să fie executat un legat.

(2) Mai mulți executori testamentari, în cazul neexecutării fără justificare, răspund solidar.

Articolul 1572⁶⁹. Dispoziții imperative

Testatorul nu poate elibera executorul testamentar de obligațiile pe care acesta le are conform dispozițiilor art. 1572⁶⁴, 1572⁶⁵, 1572⁶⁷ și 1572⁶⁸.

Articolul 1572⁷⁰. Remunerarea executorului testamentar

(1) Executorul testamentar poate cere o remunerație corespunzătoare pentru executarea atribuțiilor sale dacă testatorul nu a dispus altfel. Dacă executorul testamentar este moștenitor sau legatar, valoarea masei succesoriale sau legatului se ia în considerare la determinarea mărimii remunerației dacă testatorul nu a dispus altfel.

(2) Dacă moștenitorii, legatarii și executorii testamentari nu ajung la un acord privind mărimea remunerației, instanța de judecată va fixa mărimea remunerației la cererea executorului testamentar.

Articolul 1572⁷¹. Executorului testamentar al moștenitorului subsecvent

Testatorul de asemenea poate desemna un executor în scopul exercitării drepturilor și executării obligațiilor moștenitorului subsecvent până la survenirea moștenirii subsecvente.

Articolul 1572⁷². Rambursarea cheltuielilor pentru executarea testamentară

(1) Executorul testamentar are dreptul la rambursarea cheltuielilor necesare efectuate în scopul administrării masei succesoriale și executării dispozițiilor testamentare.

(2) Cheltuielile efectuate pentru administrarea masei succesoriale și executarea dispozițiilor testamentare se acoperă din contul masei succesoriale.

Articolul 1572⁷³. Executorul legatului

Testatorul poate desemna un executor testamentar, de asemenea și cu scopul ca acesta să asigure executarea sarcinii impuse legatarului.

Articolul 1572⁷⁴. Mai mulți executori testamentari

(1) Mai mulți executori testamentari acționează în comun. În cazul divergențelor dintre ei decide notarul public care desfășoară procedura succesorală. Dacă unul din ei decede, executorii rămași acționează de sine stătător. Testatorul poate dispune altfel.

(2) Fiecare executor testamentar are dreptul să întreprindă, fără consimțământul altor executori testamentari, asemenea măsuri, care sunt necesare pentru păstrarea bunurilor masei succesoriale, care se află în administrarea lor comună.

Articolul 1572⁷⁵. Încetarea atribuțiilor executorului testamentar

Atribuțiile executorului testamentar încetează în urma decesului acestuia sau la survenirea unor circumstanțe care conform dispozițiilor art. 1572⁵⁰ lipsesc de efect desemnarea.

Articolul 1572⁷⁶. Renunțarea de către executorul testamentar

Executorul testamentar poate în orice moment să renunțe la executarea obligațiilor sale. Renunțarea se face printr-o declarație adresată notarului public care desfășoară procedura succesorală. Dispozițiile privind denunțarea mandatului se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572⁷⁷. Revocarea executorului testamentar

(1) La cererea persoanei care are interes legitim, instanța judecătorească poate revoca executorul testamentar dacă pentru aceasta există motive serioase. Asemenea motive se consideră, printre altele, neexecutarea esențială a obligațiilor sau incompetența de a administra corect masa succesorală.

(2) Înainte de a fi revocat executorul testamentar trebuie să fie, după posibilități, ascultat.

Articolul 1572⁷⁸. Accesul la cererile depuse

Notarul public care desfășoară procedura succesorală trebuie să permită accesul la cererile depuse conform dispozițiilor art. 1572⁴⁷ alin. (2), 1572⁴⁸ alin. (3), 1572⁵¹ alin.(2) și 1572⁷⁶ propoziția a doua, fiecărei persoane care demonstrează un interes legitim în aceasta.

Capitolul VIII

REVOCARA, MODIFICAREA ȘI CADUCITATEA TESTAMENTULUI SAU A DISPOZIȚIEI TESTAMENTARE

Articolul 1572⁷⁹. Revocarea testamentului sau a dispoziției testamentare

Testatorul poate revoca oricând orice dispoziție inclusă în testament sau testamentul integral.

Articolul 1572⁸⁰. Revocarea testamentului prin întocmirea unui nou testament

(1) Revocarea se face prin întocmirea unui nou testament.

(2) Testamentul prin care se revocă un alt testament poate fi făcut printr-un alt fel de testament decât testamentul revocat.

Articolul 1572⁸¹. Revocarea testamentului prin distrugere sau modificare

Testamentul poate fi de asemenea revocat dacă testatorul distruge înscrisul în care se conține, cu intenția de a revoca testamentul, sau face în acesta asemenea modificări, care de obicei se săvârșesc cu intenția de a revoca o declarație de voință scrisă. Dacă testatorul a distrus actul testamentar sau i-a adus modificări în modul indicat, se prezumă că el a avut intenția de a revoca testamentul.

Articolul 1572⁸². Restituirea testamentului după la păstrare la o autoritate competentă

(1) Testamentul întocmit în fața notarului public sau în conformitate cu dispozițiile art. 1497, se consideră revocat în cazul restituirii testatorului a documentului transmis spre păstrare unei autorități competente. Autoritatea care restituie documentul testatorului trebuie să-l informeze pe testator cu privire la consecințele restituirii, prevăzut în prima propoziție, să facă o mențiune corespunzătoare în documentul restituit și să întocmească un act că ambele cerințe au fost îndeplinite.

(2) Testatorul are dreptul să ceară în orice moment restituirea testamentului. Testamentul poate fi restituit doar testatorului personal.

(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică și în cazul testamentului depozitat în temeiul dispozițiilor art. 1494. Restituirea testamentului olograf nu afectează valabilitatea acestuia.

Articolul 1572⁸³. Revocarea revocării

Dacă în baza testamentului va fi revocată revocarea precedentă a dispoziției testamentare, în caz de dubii, este valabilă dispoziția testamentară anterioară, de parcă nu ar fi fost revocată.

Articolul 1572⁸⁴. Existența mai multor testamente

Dacă testatorul a întocmit mai multe testamente care se completează unul pe altul, atunci toate au efecte juridice în partea în care sunt compatibile.

Articolul 1572⁸⁵. Revocarea în baza unui testament ulterior

(1) În cazul întocmirii unui nou testament, testamentul anterior se revocă în măsura în care testamentul anterior contravine testamentului ulterior.

(2) În cazul revocării testamentului ulterior, în caz de dubii, este valabil testamentul anterior de parcă nu ar fi fost revocat.

Articolul 1572⁸⁶. Caducitatea testamentului sau a dispoziției testamentare

În afară de alte cazuri prevăzute de lege, testamentul sau dispoziția testamentară devine caducă în măsura în care:

- a) persoana în folosul căreia a fost întocmit testamentul a decăzut de la moștenire (art. 1446);
- b) bunul testat a pierit în totalitate, după întocmirea testamentului, dar înainte de moartea testatorului, indiferent de cauza pieririi;
- c) bunul testat este înstrăinat de către testator în timpul vieții sau nu i-a aparținut;

d) încalcă rezerva succesorală.

TITLUL IV STATUTUL JURIDIC AL MOȘTENITORULUI

Capitolul I

ACCEPTAREA MOȘTENIRII ȘI RENUNȚAREA LA MOȘTENIRE

Articolul 1572⁸⁸. Devoluțiunea și renunțarea la moștenire

(1) Moștenirea trece la moștenitorul îndreptățit sub rezerva dreptului său de a renunța la moștenire (devoluțiunea moștenirii).

(2) Statul nu poate renunța la moștenirea legală.

Articolul 1572⁸⁹. Acceptarea moștenirii și renunțarea la moștenire

(1) Cu excepțiile prevăzute de lege moștenitorul nu mai poate renunța la moștenire dacă el a acceptat-o în mod implicit, conform alin.(2), sau în mod expres, conform alin.(3).

(2) La expirarea termenului de renunțare, moștenirea se consideră acceptată de către moștenitor.

(3) Moștenitorul poate depune o declarație de acceptare a moștenirii în formă autentică la notarul public care desfășoară procedura succesorală înainte de expirarea termenului de renunțare. Declarația poate fi autenticată la oricare notar public sau altă persoană abilitată să autentifice acte juridice.

Articolul 1572⁹⁰. Termenul de renunțare

(1) Renunțarea la moștenire se poate face doar în termen de 3 luni.

(2) Termenul începe să curgă din data în care moștenitorul a cunoscut despre devoluțiune și a temeiului chemării sale la moștenire pe calea informării conform dispozițiilor art. 1575¹²⁴ alin.(2) sau pe oricare altă cale. Dacă moștenitorul este chemat la moștenire în temeiul unei dispoziții testamentare, termenul nu începe să curgă înainte ca notarul public care desfășoară procedura succesorală să-i notifice dispoziția testamentară. Dispozițiile art. 274 alin. (1) lit. a) și d) cu privire la prescripția extinctivă se aplică în mod corespunzător.

(3) În baza cererii moștenitorului, notarul public care desfășoară procedura succesorală poate prelungi termenul de renunțare sau poate stabili un nou termen de renunțare, dacă moștenitorul a omis termenul din motive întemeiate, iar ceilalți moștenitori nu obiectează.

(4) În cazul în care nu sunt întrunite condițiile prevăzute de alin.(3), cererea de prelungire a termenului de renunțare se soluționează de către instanța de judecată.

Articolul 1572⁹¹. Forma renunțării

(1) Renunțarea la moștenire se face prin declarație autentică depusă la notarul public care desfășoară procedura succesorală.

(2) Declarația se poate autentifica la oricare notar public sau altă persoană abilitată să autentifice acte juridice.

(3) După renunțare, moștenirea nu mai poate fi acceptată.

Articolul 1572⁹² Momentul acceptării sau renunțării la moștenire

Cel chemat la moștenire poate accepta moștenirea sau renunța la aceasta după deschiderea moștenirii.

Articolul 1572⁹³. Interzicerea acceptării sau renunțării afectate de modalități

Acceptarea moștenirii sau renunțarea la moștenire nu se poate face sub condiție sau cu stabilirea unui termen.

Articolul 1572⁹⁴. Cîteva temeieri de chemare la moștenire

(1) Persoana care are dreptul de a moșteni în temeiul dispoziției testamentare poate, dacă, în absența dispoziției testamentare, el ar avea dreptul de a moșteni în calitate de moștenitor legal, renunța la moștenire în calitate de moștenitor desemnat prin testament și să accepte moștenirea în calitate de moștenitor legal.

(2) Persoana care are dreptul de a moșteni ca moștenitor testamentar poate accepta moștenirea pe unul dintre temeieri și să renunțe la moștenire pe celălalt temei.

Articolul 1572⁹⁵. Eroarea privind temeiul chemării la moștenire

(1) Acceptarea se consideră că nu a avut loc dacă moștenitorul era în eroare privind temeiul chemării la moștenire.

(2) În caz de dubii renunțarea se extinde asupra tuturor temeierilor de chemare la moștenire care sunt cunoscute moștenitorului la momentul depunerii declarației.

Articolul 1572⁹⁶. Inadmisibilitatea acceptării parțiale sau renunțării parțiale

Acceptarea sau renunțarea nu poate fi limitată la o parte din cota succesorală. Acceptarea sau renunțarea la o parte din cota succesorală nu produce efecte.

Articolul 1572⁹⁷. Moștenirea mai multor cote succesorale

(1) Persoana care are dreptul la mai multe cote succesorale, poate accepta o cotă și poate renunța la alta, dacă are dreptul la acele cote succesorale în temeieri diferite.

(2) Dacă dreptul la cote succesorale are același temei, acceptarea sau renunțarea la una dintre cote succesorale se aplică și celeilalte, chiar dacă devoluțiunea uneia are loc mai târziu. Dreptul la cota succesorală are același temei chiar și atunci când dispoziția se conține în testamente diferite.

(3) Dacă testatorul a testat moștenitorului cîteva cote succesorale, el poate să-l autorizeze prin dispoziție testamentară să accepte o cotă succesorală și să renunțe la alta.

Articolul 1572⁹⁸. Moștenirea dreptului de moștenire

(1) Dreptul de moștenire și dreptul de a renunța la moștenire se transmite moștenitorilor (transmisia succesorală).

(2) În cazul în care moștenitorul moare pînă la expirarea termenului de renunțare fără a-l exercita, acest termen nu expiră înainte de expirarea termenului de renunțare la moștenirea lăsată de moștenitor.

(3) În cazul în care sunt mai mulți moștenitori ai moștenitorului, fiecare poate să renunțe la partea din moștenire care corespunde cotei sale succesorale.

Articolul 1572⁹⁹. Efectele renunțării

(1) Cel care a renunțat la moștenire este considerat că nu a dobândit niciodată moștenirea.

(2) Dreptul la moștenire trece la persoana care ar fi moștenit în cazul în care cel care a renunțat nu ar fi fost în viață la momentul deschiderii moștenirii. Se consideră că devoluțiunea a avut loc la data deschiderii moștenirii.

(3) Persoana care, în temeiul dispozițiilor alin.(2), înlocuiește pe cel care a renunțat, are dreptul să accepte sau să renunțe la moștenire în termenul prevăzut de dispozițiile art. 1572⁸⁹. Termenul se calculează de la data când persoana care înlocuiește pe cel care a renunțat a aflat despre renunțare.

(4) Notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să comunice despre renunțare persoanei care dobîndește moștenirea în rezultatul renunțării. Notarul public este obligat să permită oricărei persoane care are un interes legitim să ia cunoștință de renunțare.

Articolul 1572¹⁰⁰. Dreptul creditorului în caz de renunțare la moștenire de către debitor

(1) Creditorul poate cere ca obligațiile față de el care incumbă debitorului, care a renunțat la moștenire și care, la data renunțării, este în incapacitate de plată, să fie stinse din contul masei succesoriale în limita cotei succesoriale la care debitorul care a renunțat la moștenire era în drept.

(2) Moștenitorii pot ridica față de creditor toate excepțiile pe care le-ar fi putut ridica debitorul care a renunțat la moștenire.

(3) Partea din masa succesorală rămasă după satisfacerea obligațiilor față de creditorul menționat la alin.(1) revine moștenitorilor care culeg cota succesorală a debitorului care a renunțat la moștenire.

Articolul 1572¹⁰¹. Termenul de prescripție al dreptului de anulare

(1) În cazul în care acceptarea sau renunțarea este anulabilă pe temei de eroare, dol sau violență, acțiunea în anulare se prescrie în termen de 3 luni.

(2) În cazul anulabilității acceptării sau renunțării pe temeiul violenței, termenul se calculează din data înlăturării pericolului, iar în celelalte cazuri – din momentul în care persoana care poate invoca anulabilitatea află sau trebuia să afle despre existența temeiurilor de anulabilitate. La determinarea termenului se aplică în mod corespunzător regulile privind suspendarea cursului prescripției.

(3) Anularea este exclusă dacă din momentul acceptării sau renunțării au trecut 3 ani.

Articolul 1572¹⁰². Modul contestării

Acceptarea sau renunțarea pot fi contestate printr-o acțiune în anulare depusă în instanța judecătorească de la locul deschiderii moștenirii.

Articolul 1572¹⁰³. Contestarea omiterii termenului de renunțare

Omiterea termenului pentru renunțare poate fi contestată în aceleași condiții ca și acceptarea moștenirii.

Articolul 1572¹⁰⁴. Efectele anulării

(1) Anularea acceptării se consideră renunțare, iar anularea renunțării, acceptare.

(2) Notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să notifice despre anularea renunțării persoana căreia moștenirea i-a revenit în rezultatul renunțării. Dispozițiile art. 1572¹⁰⁰ alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572¹⁰⁵. Imposibilitatea urmăririi moștenitorului până la acceptarea moștenirii

Până la acceptarea moștenirii, pretențiile față de masa succesorală nu pot fi valorificate pe cale judecătorească contra moștenitorilor.

Articolul 1572¹⁰⁶. Gestiunea afacerilor până la renunțare

(1) În cazul în care moștenitorul până la renunțare a gestionat afacerile masei succesoriale, el are în raport cu cel care va deveni moștenitor, drepturile și obligațiile gerantului potrivit dispozițiilor privitoare la gestiunea de afaceri fără mandat.

(2) În cazul în care moștenitorul până la renunțarea la moștenire, a dispus de un bun din masa succesorală, efectele juridice ale actului de dispoziție nu sunt afectate de renunțare, în cazul în care amânarea nu era posibilă fără un prejudiciu pentru masa succesorală.

(3) Actul juridic care trebuia săvârșit față de moștenitor, își produce efectele juridice și după renunțare, dacă a fost săvârșit, înainte de renunțare, față de cel care a renunțat la moștenire.

Articolul 1572¹⁰⁷. Întreținerea mamei viitorului moștenitor

În cazul în care la deschiderea moștenirii este de așteptat nașterea unui moștenitor, mama care nu este în stare să se întrețină singură, are dreptul să ceară acordarea până la naștere a întreținerii corespunzătoare situației sale, din masa succesorală sau din cota succesorală a copilului, în cazul în

care alături de el mai sunt chemate la moștenire și alte persoane. La determinarea mărimii cotei succesoriale se prezumă că se va naște un singur copil.

Articolul 1572¹⁰⁸. Presumția moștenirii de către stat

(1) În cazul în care ca urmare a procedurii prevăzute de dispozițiile art. 1572¹⁰⁹, moștenitorul nu va fi determinat sau toți moștenitorii au decăzut de la moștenire, notarul public care desfășoară procedura succesorală va întocmi un act, că nu există alți moștenitori în afara statului.

(2) În baza acestui act statul este considerat moștenitor și i se eliberează certificat de moștenitor în baza moștenirii vacante.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu afectează dreptul moștenitorului de a înainta petiția de ereditate față de stat ca moștenitor în baza moștenirii vacante conform regulilor generale.

Articolul 1572¹⁰⁹. Anunțul public privind declararea drepturilor asupra moștenirii

(1) Întocmirea actului prevăzut de dispozițiile art. 1572¹⁰⁸ trebuie să fie precedată de un anunț public privind necesitatea declarării drepturilor asupra moștenirii, cu indicarea termenului pentru declarare. Ordinea publicării și durata termenului pentru declarare se determină conform procedurii somației publice a creditorilor masei succesoriale. Anunțul public poate să nu fie făcut în cazul în care cheltuielile pentru acesta sunt disproporționat de mari în comparație cu mărimea masei succesoriale.

(2) Dreptul asupra moștenirii nu va fi luat în considerare dacă în termen de 3 luni de la expirarea termenului fixat, notarului public nu-i vor fi prezentate dovezi referitor la dreptul asupra moștenirii sau la intentarea acțiunii față de stat.

Articolul 1572¹¹⁰. Statutul juridic al statului până la constatarea lipsei moștenitorilor

În favoarea sau față de stat în calitate de moștenitor legal pot fi înaintate pretenții privind dreptul la moștenire numai după emiterea de către notarul public a unui act prin care se constată lipsa altor moștenitori.

Capitolul II CUSTODIA MASEI SUCCESORALE

Articolul 1572¹¹¹. Temeiurile și formele de custodie a masei succesoriale

(1) După decesul celui care a lăsat moștenire notarul public ia măsuri pentru a asigura custodia masei succesoriale dacă:

- a) nu se cunoaște nici un moștenitor;
- b) moștenitorii cunoscuți nu se află la locul deschiderii moștenirii;
- c) nu se cunoaște dacă există vreun moștenitor care a acceptat moștenirea;
- d) moștenitorul este minor și nu are reprezentant legal;
- e) în privința moștenitorului s-a inițiat o procedură de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară și nu are reprezentant legal;
- f) există alte temeieri prevăzute de lege.

(2) Măsurile de custodie a masei succesoriale pot include:

- a) aplicarea sigiliilor;
- b) dacă în timpul efectuării inventarului se vor găsi sume de bani, titluri de valoare sau alte valori, depunerea în depozitul notarial sau la o instituție specializată, făcându-se mențiune despre aceasta și actul de inventariere;
- c) desemnarea custodelui masei succesoriale.

(3) Până la deschiderea procedurii succesorală este competent să ia măsuri de custodie a masei succesorală oricare notar public de la locul deschiderii moștenirii. După deschiderea procedurii succesorală, competența trece de plin drept la notarul public care o desfășoară.

(4) Autoritățile centrale și locale, organele de poliție, judecătorii, notarii, avocații și executorii judecătorești sunt obligați să informeze despre necesitatea aplicării măsurilor de custodie dacă le-a devenit cunoscută una din împrejurările prevăzute la alin.(1).

Articolul 1572¹¹². Aplicarea măsurilor de custodie

(1) Măsurile de custodie pot fi aplicate până la acceptarea masei succesorală de către moștenitori dacă legea nu prevede altfel.

(2) Notarul public aplică măsurile de custodie la proprie inițiativă dacă legea nu prevede altfel.

(3) Notarul public de asemenea poate aplica măsurile de custodie la cererea unui creditor al masei succesorală, legatar sau altei persoane care are un drept față de masa succesorală dacă ne luarea măsurilor de custodie poate periclita drepturile acelor persoane din masa succesorală.

(4) În cazul unui litigiu privitor la calitatea de moștenitor, notarul public de asemenea poate aplica măsurile de custodie în baza încheierii instanței de judecată care examinează litigiul.

(5) În cazurile prevăzute de dispozițiile alin.(3) și (4) aplicarea măsurii de custodie de asemenea se poate face după acceptarea moștenirii de către moștenitori, în special dacă activitatea unui moștenitor sau situația patrimonială a moștenitorului pun în pericol conservarea masei succesorală și satisfacerea drepturilor din contul masei succesorală.

Articolul 1572¹¹³. Custodele masei succesorală

(1) Notarul public poate desemna un custode pentru custodia masei succesorală, căruia notarul îi poate emite ordine privitoare la posesia, folosința sau dispunerea de bunuri. La desemnarea custodelui notarul public poate întocmi inventarul masei succesorală sau poate desemna un executor judecătoresc în acest scop.

(2) Orice persoană care este potrivită pentru a exercita custodia poate fi desemnată custode. Poate fi desemnat custode, cu acordul tuturor celor interesați, unul dintre succesibili, iar, în caz contrar, o altă persoană aleasă de către notarul public. Administratorul autorizat nu poate refuza desemnarea în calitate de custode fără motive întemeiate.

(3) Notarul poate revoca custodele în care nu asigură custodia corespunzătoare a masei ori nu respectă ordinele notarului public.

(4) Custodele este obligat:

a) să administreze masa succesorală cu diligență în scopul conservării ei;

b) să ofere întreținere din contul masei succesorală persoanelor prevăzute la art. 1572¹⁰⁷;

c) să îndeplinească obligațiile masei succesorală din contul masei succesorală conform art. 1572¹¹³;

d) să raporteze notarului public și moștenitorilor despre măsurile de custodie;

e) în cazurile prevăzute la art. 1572¹¹² alin.(3), precum și în alte cazuri în care este necesară conservarea masei succesorală, să ia masa succesorală în posesie proprie din posesia unui terț sau a unui moștenitor ori să asigure separarea masei succesorală de bunurile moștenitorului în orice alt mod;

f) să depună cerere de deschidere a procedurii succesorală la notarul public competent, dacă este necesar, sau să ia alte măsuri pentru identificarea moștenitorilor dacă notarii publici din Republica Moldova nu sunt competenți să desfășoare procedura succesorală.

(5) Custodele poate să dispună de bunuri din masa succesorală doar în scopul stingerii obligațiilor masei succesorală și pentru acoperirea cheltuielilor aferente custodiei masei succesorală. Custodele nu

are dreptul să dispună de un bun imobil care intră în componența masei succesoriale fără încuviințarea notarului public care desfășoară procedura succesorală. Notarul public poate impune alte limite la împuternicirile custodelui, care vor fi menționate în certificatul de custode al masei succesoriale.

(6) Moștenitorul nu are dreptul de a dispune de masa succesorală care se află în custodie.

(7) Notarul public poate refuza desemnarea custodelui masei succesoriale dacă se presupune că masa succesorală nu este suficientă pentru a acoperi cheltuielile legate de custodie. Cu toate acestea, notarul public va desemna custodele dacă persoana care solicită aplicarea măsurilor de custodie plătește cu titlu de garanție, la termenul și contul indicat de notarul public, sumele care se planifică că vor acoperi cheltuielile respective.

Articolul 1572¹¹⁴. Satisfacerea obligațiilor de către custode

(1) Dacă s-a desemnat un custode, custodele, după întocmirea inventarului, va satisface pretențiile incluse în inventar dacă ele au devenit scadente.

(2) Custodele poate satisface pretențiile care încă nu sunt scadente doar cu încuviințarea moștenitorilor.

(3) Dacă custodele contestă o pretenție, el o va satisface doar în cadrul procedurii executării silite desfășurate în condițiile legii.

(4) Dispozițiile art. 1575¹¹ se aplică în mod corespunzător custodelui.

Articolul 1572¹¹⁵. Remunerarea custodelui

Custodele masei succesoriale are dreptul de a primi remunerare din contul masei succesoriale pentru custodia desfășurată. Mărimea remunerării va fi rezonabilă și se va stabili de notarul public.

Articolul 1572¹¹⁶. Încetarea măsurilor de custodie

(1) Notarul public încetează măsurile de custodie ale masei succesoriale dacă a încetat să existe temeiurile de aplicare a măsurilor de custodie prevăzute la 1572¹¹¹ și 1572¹¹².

(2) Notarul public încetează custodia dacă masa succesorală nu este suficientă să acopere cheltuielile aferente custodiei, iar persoana care solicită aplicarea măsurilor de custodie nu avansează, la termenul și contul indicat de notarul public, sumele care se planifică că vor acoperi cheltuielile respective.

(3) Dacă cererea de aplicare a măsurilor de custodie se decide în temeiul 1572¹¹² alin. (3) sau (4), persoana care a solicitat aplicarea măsurii va fi audiată înainte de încetarea măsurii de custodie.

Capitolul III

RĂSPUNDEREA MOȘTENITORULUI PENTRU PASIVUL MASEI SUCCESORALE

Secțiunea 1

Obligațiile masei succesoriale

Articolul 1572¹¹⁷. Răspunderea moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale

(1) Moștenitorul răspunde pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) La obligații ale masei succesoriale se atribuie, pe lângă obligațiile defunctului, și obligațiile care rezultă din calitatea de moștenitor, în special obligațiile ce rezultă din legate și din sarcini.

Articolul 1572¹¹⁸. Cheltuielile de îngrijire și de înmormântare

(1) Moștenitorii suportă toate cheltuielile cauzate de îngrijirea și tratamentul ultimei boli a defunctului, precum și cheltuielile necesare pentru înmormântare, care trebuie să corespundă obiceiului locului și mărimii masei succesoriale.

(2) Pretențiile privind plata cheltuielilor prevăzute la alin. (1) se satisfac din contul moștenirii prioritara față de alte creanțe, inclusiv față de cele garantate prin ipotecă sau gaj.

Articolul 1572¹¹⁹. Întreținerea membrilor familiei

(1) Moștenitorii sunt obligați, să asigure, timp de primele 40 de zile după deschiderea moștenirii, întreținerea membrilor familiei defunctului, care au fost întreținuți de acesta și au locuit împreună cu acesta până la moartea lui, proporțional mărimii întreținerii acordate până la moarte și să le permită să folosească locuința și obiectele de uz casnic. Prin testament testatorul poate dispune altfel.

(2) În acest caz dispozițiile cu privire la legat se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea 2

Somarea creditorilor masei succesoriale

Articolul 1572¹²⁰. Somarea privind înaintarea creanțelor

Creditorilor masei succesoriale li se poate cere declararea creanțelor lor în cadrul procedurii somării publice în ordinea stabilită de prezenta secțiune.

Articolul 1573. Cererea de desfășurare a procedurii de somare

(1) Procedura de somare a creditorilor masei succesoriale este desfășurată de notarul public care desfășoară procedura succesorală, la cererea:

a) oricărui moștenitor. Cu toate acestea, cererea nu poate fi depusă de moștenitorul unic dacă, conform legii, el poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale;

b) administratorului masei succesoriale;

c) custodelui masei succesoriale sau executorului testamentar dacă aceștia au împuterniciri de a administra masa succesorală.

(2) Moștenitorul, precum și executorul testamentar poate cere desfășurarea procedurii de somare după ce a avut loc acceptarea moștenirii.

(3) În cazul în care există mai mulți moștenitori, indiferent de persoana care a depus-o, cererea de desfășurare a procedurii de somare și tabelul creanțelor înaintate profită tuturor celorlalți moștenitori; dispozițiile legale privind răspunderea nelimitată rămân neafectate. În cazul moștenirii subsecvente, această regulă se aplică în mod corespunzător moștenitorilor prealabili și moștenitorilor subsecvenți.

(4) Dacă moștenitorul și-a vândut cota succesorală, atât cumpărătorul cât și moștenitorul pot depune cerere de desfășurare a procedurii de somare. Indiferent de persoana care a depus-o, cererea de desfășurare a procedurii de somare și tabelul creanțelor înaintate profită atât vânzătorului și cât și cumpărătorului; dispozițiile legale privind răspunderea nelimitată rămân neafectate. Această regulă se aplică în mod corespunzător cazurilor în care o persoană a vândut cota succesorală dobândită prin contract sau pe altă cale s-a obligat să vândă cota succesorală dobândită în temeiul legii ori pe altă cale.

(5) La cererea de desfășurare a procedurii de somare se anexează lista creditorilor cunoscuți, cu indicarea adresei cunoscute de contact.

(6) Procedura de somare nu poate fi desfășurată, iar dacă a fost începută, va fi încetată, dacă s-a depus cerere de intentare a procesului de insolvență al masei succesoriale.

Articolul 1574. Conținutul somației; publicarea și expedierea somației

(1) Notarul public care desfășoară procedura succesorală pregătește și asigură publicarea o singură dată a somației în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. După publicare, notarul public expediază somația creditorilor indicați conform art. 1573 alin.(5).

(2) Suplimentar, notarul public poate publica somația în alte mijloace de presă.

(3) Somația va conține:

- a) denumirea și adresa biroului notarial; numărul dosarului succesoral;
- b) numele, prenumele, reședința obișnuită a defunctului și data decesului;
- c) în cazul în care acesta sunt indicate în actul de deces, data nașterii și numărul de identificare al defunctului;
- d) chemarea adresată creditorilor masei succesorale de a-și înainta pretențiile către notarul public;
- e) termenul limită de înaintare a creanțelor, care va fi de 6 luni din data publicării somației în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- f) avertismentul că creditorii masei succesorale care nu și-au înaintat creanțele se sancționează de lege prin faptul că creanțele lor vor fi satisfăcute doar în măsura în care vor mai rămâne bunuri ale masei succesorale după satisfacerea creanțelor creditorilor care nu au fost sancționați de lege. Dreptul de a fi satisfăcuți înaintea legatarilor și beneficiarilor sarcinilor testamentare rămâne neafectat;
- g) avertismentul că după partajul masei succesorale, fiecare comoștenitor răspunde numai pentru partea din obligația masei succesorale proporțională cu cota sa succesorală.

Articolul 1575. Notificarea creditorului de înaintare a creanței

(1) Notificarea creditorului de înaintare a creanței se depune la notarul public care desfășoară procedura succesorală și va conține:

- a) numele/denumirea creditorului, domiciliul/sediul;
- b) mărimea integrală a sumelor sau altor prestații datorate creditorului la data depunerii; temeiul creanțelor și scadența lor;
- c) mențiuni cu privire la eventualele drepturi de preferință sau garanții.

(2) La notificare se anexează, după caz, originale sau copii legalizate după înscrisurile justificative din care izvorăsc creanțele și actele de constituire de garanții. Neanexarea acestora nu afectează efectele juridice ale notificării.

Articolul 1575¹. Tabelul creanțelor înaintate; dreptul de acces la actele procedurii

(1) După expirarea termenului limită al somației, notarul public care desfășoară procedura de somare întocmește tabelul creanțelor înaintate pe baza notificărilor depuse în termen și îl comunică solicitantului procedurii și moștenitorilor care au acceptat moștenirea.

(2) Notarul public trebuie să permită oricărei persoane indicate la art. 1573 alin.(1), creditorului masei succesorale, legatarului, precum și oricărei alte persoane care demonstrează un interes legitim să ia cunoștință de actele procedurii de somare, inclusiv notificările creditorilor și anexele, precum și tabelul creanțelor înaintate.

Articolul 1575². Pretenții care nu sunt atinse

Procedura somării publice a creditorilor nu aduce atingere drepturilor creditorilor gajiști și celor asimilați creditorilor gajiști în cazul insolvenței, precum și nici drepturilor creditorilor, care la executarea silită asupra unui imobil au dreptul la satisfacerea creanțelor lor din contul acestui bun, în măsura în care se referă la satisfacerea din contul bunurilor a obligațiilor referitoare la aceste bunuri. Această regulă se aplică și în cazul creditorilor, ale căror pretenții sunt garantate prin înregistrare provizorie sau notare sau a celor care au dreptul să ceară, în cazul insolvenței, separarea din masa debitoare a bunului, care constituie obiectul dreptului său.

Articolul 1575³. Neatingerea a legatelor și a sarcinilor

Dreptul la legate și drepturile rezultate din sarcini nu sunt afectate prin procedura somării publice a creditorilor, prin derogare de la dispozițiile art. 1575¹⁰³ lit. a).

Articolul 1575⁴. Excluderea creanțelor neînaintate

(1) Moștenitorul poate refuza satisfacerea creanțelor creditorului masei succesoriale (creditorul exclus) a căruia creanță nu a fost înaintată în cadrul procedurii somării publice a creditorilor (creanță exclusă), dacă masa succesoriale se epuizează prin satisfacerea creanțelor creditorilor neexcluși. Moștenitorul este totuși obligat să satisfacă creanțele excluse cu prioritate față de obligațiile ce rezultă din legate și din sarcini, cu excepția cazului în care creditorul și-a înaintat creanțele după satisfacerea obligațiilor ce rezultă din legate și din sarcini.

(2) Moștenitorul va ceda surplusul în cazul executării silite care prevede satisfacerea creditorului, conform dispozițiilor legale referitoare la îmbogățirea fără justă cauză. Moștenitorul poate refuza predarea bunurilor care intră în componența masei succesoriale și care s-au păstrat, plătind în schimb valoarea lor. Hotărârea judecătorească definitivă, prin care se dispune ca moștenitorul să satisfacă o creanță exclusă, are față de un alt creditor același efect ca și satisfacerea creanțelor.

Articolul 1575⁵. Excepția de tardivitate în declararea creanțelor

(1) Creditorul masei succesoriale, care în baza creanței sale ridică pretenții față de moștenitor după expirarea termenului de 3 ani de la deschiderea moștenirii, se asimilează creditorului exclus în sensul art. 1575⁴, cu excepția cazului, în care moștenitorul sau alte persoane care acționează din numele masei succesoriale (custodele, administratorul masei succesoriale, moștenitorul prealabil etc.) a cunoscut despre creanță înainte de expirarea celor 3 ani, sau dacă creditorul și-a înaintat creanța în cadrul procedurii somării publice a creditorilor. În cazul în care cel care a lăsat moștenirea este declarat decedat sau momentul decesului se stabilește conform Codului de procedură civilă, termenul începe să curgă din momentul în care rămâne definitivă hotărârea cu privire la declararea decesului sau stabilirea momentului decesului.

(2) Obligația care incumbă moștenitorului conform dispozițiilor art. 1575⁴ alin. (1) propoziția a doua se extinde asupra obligațiilor corelative drepturilor cu privire la legate și sarcini numai în măsura în care creditorul, în cazul insolvenței masei succesoriale, ar fi avut un rang de prioritate mai înalt.

(3) În măsura în care un creditor nu este afectat conform dispozițiilor art. 1575² prin procedura somării publice, dispozițiile alin. (1) nu i se aplică.

Secțiunea 3

Limitarea răspunderii moștenitorului

Articolul 1575⁶. Instituirea unei administrări asupra masei succesoriale. Insolvența masei succesoriale

(1) Răspunderea moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale se limitează la activul masei succesoriale și nu se extinde asupra patrimoniului, pe care îl are în afara cotei succesoriale ce îi revine, dacă se dispune administrarea masei succesoriale în scopul satisfacerii creditorilor sau dacă a fost intentat procesul de insolvență al masei succesoriale.

(2) Chiar și în cazurile prevăzute de dispozițiile alin.(1), moștenitorul poartă răspundere și cu patrimoniul său în afara cotei succesoriale (răspundere nelimitată) pentru toate obligațiile masei succesoriale în cazul prevăzute la art. 1575²⁵ alin.(1) sau 1575³⁶, sau doar pentru obligația creditorului prevăzut la art. 1575³⁷ alin.(3).

Articolul 1575⁷. Ficțiunea existenței raporturilor juridice stinse

Dacă se dispune administrarea masei succesoriale sau se intentează procesul de insolvență al masei succesoriale, se consideră că nu sunt stinse raporturile juridice care s-au stins la deschiderea moștenirii prin întrunirea calității de debitor și creditor de către o persoană sau drepturilor și garanțiilor.

Articolul 1575⁸. Compensarea fără efect

(1) Dacă înainte de a se dispune administrarea masei sau a se intenta procesul de insolabilitate a masei succesore, un creditor al masei succesore a compensat creanța sa, care face parte din masa succesorală, cu creanța moștenitorului, fără consimțământul acestuia, după ce se dispune administrarea masei succesore sau se intentează procesul de insolabilitate a masei succesore, compensarea respectivă se consideră ca nu a avut loc.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și atunci când creditorul care nu este creditor al masei succesore a compensat creanța sa față de moștenitor cu o creanță din masa succesorală.

Articolul 1575⁹. Răspunderea moștenitorului pentru administrarea anterioară; rambursarea cheltuielilor

(1) În cazul în care se dispune administrarea masei succesore sau se intentează procesul de insolabilitate a masei succesore, moștenitorul poartă răspundere față de creditorii masei succesore pentru administrarea de până atunci a masei succesore, ca și cum de la acceptarea moștenirii ar fi dispus de masa succesorală în calitate de administrator al lor. Față de acțiunile moștenitorului legate de masa succesore, efectuate înaintea acceptării moștenirii, se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale referitoare la gestiunea de afaceri fără mandat.

(2) Pretențiile creditorilor masei succesore înaintate conform alin. (1) se consideră creanțe care intră în componența masei succesore.

(3) Cheltuielile efectuate de moștenitor sunt acoperite din masa succesorală, în măsura în care el are dreptul să ceară rambursarea lor conform dispozițiilor legale referitoare la mandat sau la gestiunea de afaceri fără mandat.

Articolul 1575¹⁰. Stingerea obligației masei succesore

Stingerea unei obligații a masei succesore de către moștenitor trebuie considerată de către creditorii masei succesore ca fiind efectuată în contul masei succesore, dacă reieșind din circumstanțe moștenitorul putea considera că masa succesorală va fi suficientă pentru stingerea tuturor obligațiilor masei succesore.

Articolul 1575¹¹. Cererea de intentare a procesului de insolabilitate a masei succesore

(1) Dacă moștenitorul află despre starea de incapacitate de plată sau supraîndatorare a masei succesore, el este obligat să ceară fără întârziere intentarea procesului de insolabilitate a masei succesore, însă nu înainte de acceptarea moștenirii. Nerespectarea acestei obligații atrage răspunderea moștenitorului față de creditorii pentru prejudiciul cauzat prin aceasta. În caz că există mai mulți moștenitori, răspunderea lor pentru acest prejudiciu este solidară.

(2) Pretențiile creditorilor masei succesore înaintate conform alin. (1) se consideră că intră în componența masei succesore.

(3) Pentru determinarea suficienței masei succesore nu se iau în calcul obligațiile rezultate din legate și sarcini, precum și obligațiile față de creditorii excluși în sensul art. 1575⁴ și 1575⁵.

(4) Necunoașterea supraîndatorării din neglijență se asimilează cunoașterii despre starea de incapacitate de plată sau supraîndatorare. Neglijență există mai ales atunci când moștenitorul nu cere somare publică a creditorilor masei succesore, cu toate că există motive să presupună că există obligații necunoscute ale masei succesore. Simpla împrejurare că administratorul sau custodele masei succesore ori executorul testamentar cunoșteau starea de incapacitate de plată sau supraîndatorare nu indică neglijența moștenitorului.

(5) Nu este obligatorie somarea publică a creditorilor dacă cheltuielile procedurii sunt disproporționat de mari în raport cu mărimea masei succesore.

Articolul 1575¹². Administrarea masei succesore

(1) Administrarea masei succesoriale se dispune de către notarul public care desfășoară procedura succesorală la cererea moștenitorului chiar și înainte de acceptarea moștenirii.

(2) La cererea creditorului masei succesoriale administrarea ei se dispune dacă există motive să se creadă că în rezultatul comportamentului unui moștenitor sau a situației patrimoniale a unui moștenitor se periclitează satisfacerea creanțelor tuturor creditorilor masei succesoriale din contul masei succesoriale. Cererea nu mai poate fi înaintată, dacă au trecut 2 ani de la acceptarea moștenirii de către cel puțin un moștenitor.

(3) Înainte de a dispune administrarea masei succesoriale notarul public va cita pentru audiere toți comoștenitorii și, după caz, executorul testamentar sau custodele masei succesoriale.

(4) Poate fi desemnat administrator al masei succesoriale doar administratorul autorizat în condițiile legii.

Articolul 1575¹³. Refuzul instituirii administrării

Disponerea administrării masei succesoriale poate să fie refuzată, dacă cheltuielile sunt disproporționat de mari în raport cu mărimea masei succesoriale.

Articolul 1575¹⁴. Publicitatea instituirii administrării

(1) Notarul public este obligat să publice o informație despre instituirea administrării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, indicând numele și prenumele defunctului, numărul dosarului succesoral și datele de identificare ale administratorului masei succesoriale.

(2) Notarul public eliberează administratorului un certificat care îi confirmă calitatea (certificat de administrator al masei succesoriale). Certificatul se restituie la încetarea calității de administrator al masei succesoriale.

(3) Administratorul masei succesoriale asigură notarea instituirii administrării masei succesoriale în registrele de publicitate a drepturilor care vizează bunurile masei succesoriale.

Articolul 1575¹⁵. Efectul hotărârii de instituire a administrării

(1) Odată cu instituirea administrării moștenirii, moștenitorul și, dacă există, executorul testamentar își suspendă dreptul de a administra moștenirea și de a dispune de aceasta. Dispozițiile art. 74, 77, 83, 92 și 93 din Legea insolvenței se aplică în mod corespunzător. Pretențiile față de moștenire se pot înainta numai administratorului masei succesoriale.

(2) Executarea silită și punerea sechestrului asupra bunurilor care intră în componența masei succesoriale, la cererea unui creditor care nu este creditor al moștenirii, este interzisă.

Articolul 1575¹⁶. Obligațiile și răspunderea administratorului masei succesoriale

(1) Administratorul este obligat să administreze masa succesorală în interesul creditorilor și moștenitorului, având inclusiv dreptul de a dispune de bunurile din masa succesorală, și să asigure, din contul masei succesoriale, executarea obligațiilor masei succesoriale indiferent de rangul lor de prioritate.

(2) Administratorul masei succesoriale răspunde pentru administrarea masei succesoriale și față de creditorii masei succesoriale. Dispozițiile art. 1575⁹ alin. (2), 1575¹⁰ și 1575¹¹ se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575¹⁷. Transmiterea masei succesoriale

(1) Administratorul masei succesoriale transmite moștenitorului ceea ce a rămas din masa succesorală abia atunci când vor fi stinse obligațiile cunoscute ale masei succesoriale.

(2) Dacă o obligație nu poate fi executată pe moment sau dacă ea este litigioasă, transmiterea masei succesoriale se poate face numai dacă s-a acordat o garanție creditorului. Pentru o creanță afectată

de condiție nu este necesară acordarea unei garanții, dacă posibilitatea împlinirii condiției este atât de îndepărtată, încât creanța nu are actualmente o valoare patrimonială.

(3) Administratorul masei succesoriale va transmite moștenitorului și notarului public care desfășoară procedura succesorală o dare de seamă despre administrare, iar notarul va dispune încetarea administrării masei succesoriale și va asigura radierea mențiunii despre administrare din registrele de publicitate.

Articolul 1575¹⁸. Remunerarea administratorului; acoperirea cheltuielilor

(1) Administratorul moștenirii are dreptul la o remunerare corespunzătoare pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, mărimea căreia se stabilește de către notarul public care desfășoară procedura succesorală.

(2) Administratorul masei succesoriale de asemenea are dreptul la rambursarea cheltuielilor aferente administrării. Dispozițiile art. 1046 se aplică în mod corespunzător

(3) Remunerația și cheltuielile sunt acoperite din masa succesorală chiar dacă au fost avansate de un moștenitor, un creditor sau o altă persoană cu interes legitim.

Articolul 1575¹⁹. Încetarea administrării masei succesoriale

(1) Administrarea masei succesoriale încetează deplin drept odată cu intentarea procesului de insolabilitate a masei succesoriale.

(2) Administrarea masei succesoriale poate fi revocată de către notarul public care desfășoară procedura succesorală dacă cheltuielile pentru ea depășesc mărimea masei succesoriale.

Articolul 1575²⁰. Excepția de epuizare a masei succesoriale

(1) Dacă procesul de insolabilitate a masei succesoriale a fost încetat ca urmare a distribuției finale a masei succesoriale sau prin confirmarea de către instanța judecătorească a planului procedurii de restructurare, în privința răspunderii moștenitorului i se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1575⁴ și 1575⁵ alin.(2). Cu toate acestea, pentru obligațiile masei succesoriale guvernate de planul procedurii de restructurare moștenitorul răspunde conform planului.

(2) Creanțele față de masa succesorală care, în cadrul procesului de insolabilitate, nu au fost incluse în tabelul definitiv consolidat al creanțelor se consideră excluse în sensul art. 1575⁴.

Articolul 1575²¹. Excepția de insuficiență a masei succesoriale

(1) În cazul în care în legătură cu insuficiența masei succesoriale nu este rezonabilă instituirea administrării moștenirii sau intentarea procesului de insolabilitate a masei succesoriale sau din același motiv se încetează administrarea masei succesoriale, sau încetează procesul de insolabilitate, atunci moștenitorul poate refuza satisfacerea creditorilor masei succesoriale, în măsura în care masa succesorală a devenit insuficientă. În această situație, moștenitorul este obligat să transmită ceea ce a rămas din masa succesorală, în vederea satisfacerii creditorilor în ordinea procedurii de executare silită.

(2) Drepturile moștenitorului nu se exclud doar prin faptul că, după deschiderea moștenirii, creditorul a dobândit pe calea procedurii de executare silită sau urmărirea pe altă cale a unui drept de gaj sau ipotecă ori a efectuării unei înregistrări provizorii sau unei notări.

Articolul 1575²². Consecințele ridicării excepției de insuficiență a masei succesoriale

(1) Dacă moștenitorul face uz de dreptul său prevăzut de art. 1575²¹, răspunderii sale și dreptului său la rambursarea cheltuielilor i se aplică dispozițiile art. 1575⁹ și 1575¹⁰.

(2) Raporturile juridice stinse la momentul deschiderii moștenirii prin întrunirea calității de debitor și creditor de către aceeași persoană sau prin întrunirea creanței și a garanției de către aceeași persoană, în raporturile dintre moștenitor și creditor se consideră că nu s-au stins.

(3) Hotărârea definitivă prin care se dispune ca moștenitorul să satisfacă un creditor are pentru un alt creditor același efect ca și satisfacerea creanțelor.

(4) Obligațiile care rezultă din dreptul la legate și sarcini trebuie să fie luate în considerație de moștenitor la fel de parcă ele ar fi trebuit executate în cadrul procesului de insolvență a masei succesoriale.

Articolul 1575²³. Supraîndatorarea în rezultatul legatelor și sarcinilor

Dacă supraîndatorarea moștenirii rezultă din legate și sarcini, moștenitorul este îndreptățit, chiar dacă nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de dispozițiile art. 1575²¹, să înceapă satisfacerea acestor creanțe conform dispozițiilor art. 1575²¹ și 1575²². Moștenitorul poate refuza să predea bunurile care intră în componența masei succesoriale care s-au păstrat, plătind valoarea acestora.

Secțiunea 4

Inventarul. Răspunderea nelimitată a moștenitorului

Articolul 1575²⁴. Dreptul de a întocmi un inventar

Moștenitorul are dreptul să depună la notar public o listă care cuprinde componența masei succesoriale (inventarul).

Articolul 1575²⁵. Stabilirea termenului pentru întocmirea inventarului

(1) La cererea unui creditor al masei succesoriale, notarul public trebuie să stabilească moștenitorului un termen pentru întocmirea inventarului (termen de inventar). După expirarea termenului, moștenitorul răspunde nelimitat pentru obligațiile masei succesoriale, dacă inventarul nu a fost depus anterior.

(2) Creditorul care depune cererea trebuie să justifice temeinicia creanțelor sale. Stabilirea termenului rămâne valabilă dacă se constată că creanța nu există.

Articolul 1575²⁶. Durata termenului de inventar

(1) Termenul pentru întocmirea inventarului trebuie să fie de cel puțin 1 lună și de cel mult 3 luni. Termenul se calculează de la recepționarea actului prin care acesta a fost stabilit.

(2) Dacă termenul este stabilit până la acceptarea moștenirii, acesta începe să curgă doar din momentul acceptării moștenirii.

(3) La cererea moștenitorului, termenul se poate prelungi, la aprecierea notarului public.

Articolul 1575²⁷. Stabilirea unui nou termen

(1) Dacă din motive în afara controlului său moștenitorul a fost împiedicat să depună inventarul în termen, să ceară prelungirea termenului pentru întocmirea inventarului atunci când există circumstanțe justificate sau să respecte termenul de 2 săptămâni prevăzut de alin.(2), atunci, la cererea acelui moștenitor, notarul public va stabili un nou termen pentru depunerea inventarului.

(2) Cererea privind stabilirea unui nou termen trebuie depusă în termen de 2 săptămâni de la înlăturarea impedimentului și nu mai târziu de 1 an de la expirarea termenului stabilit prima dată.

(3) Înaintea adoptării hotărârii notarului public, dacă este posibil, trebuie audiat creditorul masei succesoriale, la cererea căruia s-a stabilit primul termen.

Articolul 1575²⁸. Suspendarea cursului termenului

Curgerii termenului de inventar și a termenului de 2 săptămâni prevăzut de dispozițiile art. 1575²⁷ alin. (2) li se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 274 alin.(1) lit. d), care reglementează calcularea termenului de prescripție extinctivă.

Articolul 1575²⁹. Moartea moștenitorului până la expirarea termenului

Dacă moștenitorul decedează înaintea expirării termenului de inventar sau înaintea expirării termenului de două săptămâni prevăzut de dispozițiile art. 1575²⁷ alin. (2), termenul nu se va considera împlinit înaintea expirării termenului pentru renunțarea la moștenirea lăsată de moștenitor.

Articolul 1575³⁰. Informarea autorității tutelare

Dacă moștenitorul este un minor sau este un adult în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară, notarul public este obligată să notifice autoritatea tutelară privind stabilirea termenului de inventar.

Articolul 1575³¹. Stabilirea termenului fără efect

Stabilirea unui termen de inventar este lipsită de efect, dacă s-a instituit administrarea moștenirii sau a fost intentat procesul de insolvență a masei succesoriale. Nu poate fi stabilit un termen de inventar pe durata administrării moștenirii sau pe durata desfășurării procesului de insolvență a masei succesoriale. Dacă procesul de insolvență s-a încheiat prin distribuirea finală a masei succesoriale sau prin confirmarea planului procedurii de restructurare, nu este necesară întocmirea inventarului pentru înlăturarea răspunderii nelimitate.

Articolul 1575³². Conținutul inventarului

(1) Inventarul trebuie să cuprindă toate bunurile și toate obligațiile care intră în componența masei succesoriale existente la momentul deschiderii moștenirii.

(2) De asemenea, inventarul va include și descrierea bunurilor care intră în componența masei succesoriale în măsura în care aceasta este necesară pentru stabilirea valorii lor, precum și evaluarea bunurilor respective.

Articolul 1575³³. Întocmirea inventarului de către moștenitor

La întocmirea inventarului, moștenitorul trebuie să cheme în asistență o autoritate competentă, un funcționar public competent sau un notar public. Inventarul se semnează de către moștenitor și se contrasemnează de către cel chemat să-l asiste.

Articolul 1575³⁴. Întocmirea inventarului de o instituție oficială

(1) La cererea moștenitorului, notarul public va efectua inventarul sau va dispune ca acesta să fie întocmit de o autoritate competentă sau de un funcționar public competent. Prin depunerea cererii se conservă termenul de inventar.

(2) Moștenitorul este obligat să ofere informațiile necesare pentru întocmirea inventarului.

(3) Inventarul se va depune la notarul public de către autoritatea sau funcționarul public care l-a întocmit.

Articolul 1575³⁵. Invocarea inventarului existent

În cazul în care la notar public există un inventar care corespunde dispozițiilor art. 1575³³ și 1575³⁴, este suficient dacă, înaintea expirării termenului de inventar, moștenitorul declară la notarul public că își însușește acest inventar.

Articolul 1575³⁶. Răspunderea nelimitată a moștenitorului în caz de neveridicitate a inventarului

(1) Dacă moștenitorul omite intenționat să includă în inventar o parte esențială a bunurilor masei succesoriale sau, în scopul prejudicierii creditorilor, admite includerea unei obligații inexistente, atunci moștenitorul răspunde nelimitat pentru toate obligațiile masei succesoriale. Această regulă se aplică și atunci când, în cazul prevăzut de dispozițiile art. 1575³⁴, moștenitorul refuză să ofere informații sau tergiversează intenționat un timp îndelungat să le furnizeze.

(2) Dacă datele despre bunurile moștenirii sunt incomplete și nu există situațiile prevăzute la alin. (1), atunci se poate stabili moștenitorului un nou termen de inventar pentru ca să efectueze completările.

Articolul 1575³⁷ . Declarația pe proprie răspundere a moștenitorului

(1) La cererea unui creditor al masei succesoriale, moștenitorul va depune o declarație pe proprie răspundere în fața notarului public că datele din inventar despre bunurile care intră în componența masei succesoriale sînt, după cunoștința sa, complete.

(2) Înainte de a da declarația, moștenitorul poate completa inventarul.

(3) Moștenitorul care refuză să dea declarația poartă răspundere nelimitată față de creditorul, care a depus cererea. Această regulă se aplică și atunci când moștenitorul nu se prezintă la termenul stabilit sau la noul termen stabilit în baza cererii creditorului, cu excepția cazului în care există un motiv suficient de întemeiat pentru neprezentare.

(4) Același creditor sau un altul poate cere ca moștenitorul să depună repetat declarația, numai dacă există motive de a crede, că moștenitorul a aflat despre existența altor bunuri succesoriale după ce a depus declarația precedentă.

Articolul 1575³⁸ . Răspunderea în cazul mai multor cote succesoriale

Dacă un moștenitor este chemat la mai multe cote succesoriale, răspunderea sa pentru obligațiile masei succesoriale se stabilește în privința fiecărei cote succesoriale ca și cum cotele respective ar aparține unor moștenitori diferiți. Această regulă se aplică în cazurile acrescămîntului și în cele prevăzute de dispozițiile art. 1459 numai în cazul în care cotele succesoriale sunt grevate în mod diferit.

Articolul 1575⁴⁰ . Prezumția la întocmirea inventarului

Dacă inventarul a fost depus în termen, în raporturile dintre moștenitor și creditorii masei succesoriale se presupune că la momentul deschiderii moștenirii nu au existat alte bunuri ale masei succesoriale decît cele indicate în inventar.

Articolul 1575⁴¹ . Accesul la inventar

Notarul public trebuie să permită consultarea inventarului de către orice persoană care justifică interesul său legitim în acest sens.

Articolul 1575⁴² . Statul în calitate de moștenitor legal

Statului în calitate de moștenitor legal, nu i se poate stabili un termen de inventar. Statul are obligația să ofere creditorilor masei succesoriale informații despre mărimea masei succesoriale. Răspunderea statului în calitate de moștenitor legal se limitează la valoarea masei succesoriale în toate cazurile.

Articolul 1575⁴³ . Custodele masei succesoriale. Administratorul masei succesoriale

(1) Custodelui masei succesoriale, desemnat în conformitate cu art. 1572¹¹³, nu i se poate stabili un termen pentru inventar. El este obligat să ofere creditorilor masei succesoriale informații despre mărimea masei succesoriale. Custodele moștenirii nu poate renunța la limitarea răspunderii moștenitorului.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și administratorului masei succesoriale.

Articolul 1575⁴⁴ . Efectele răspunderii nelimitate a moștenitorului

(1) Dacă moștenitorul poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale, dispozițiile art. 1575⁴-1575⁶ și 1575⁸-1575¹¹ nu se aplică. În acest caz, moștenitorul nu are dreptul să ceară instituirea administrării masei succesoriale. Totuși moștenitorul poate invoca limitarea răspunderii conform dispozițiilor art. 1575⁴ sau 1575⁵ dacă ulterior intervine o situație descrisă de dispozițiile art. 1575²⁵ alin. (1) propoziția a doua sau ale art. 1575³⁶ alin. (1).

(2) Aplicarea dispozițiilor art. 1575⁸-1575¹¹ și dreptul moștenitorului de a cere instituirea administrării masei succesoriale nu sunt excluse prin faptul că moștenitorul răspunde nelimitat față de unii dintre creditorii masei succesoriale.

Secțiunea 5

Excepții dilatorii

Articolul 1575⁴⁵. Excepția în primele 3 luni

Moștenitorul are dreptul să refuze îndeplinirea obligațiilor masei succesoriale în decursul primelor 3 luni de la acceptarea moștenirii, dar nu și după data depunerii inventarului.

Articolul 1575⁴⁶. Excepția somării publice a creditorilor

(1) Dacă moștenitorul, în primele 12 luni după acceptarea moștenirii, a cerut somarea publică a creditorilor masei succesoriale și cererea a fost admisă, atunci moștenitorul are dreptul să refuze executarea obligațiilor masei succesoriale, până la încheierea acestei proceduri.

(2) Dacă se întocmește tabelul creanțelor înaintate sau se respinge cererea de dispunere a procedurii, aceasta nu se consideră încheiată înaintea expirării unui termen de 2 săptămâni, care începe de la comunicarea tabelului și înainte de soluționarea contestației depuse în termen.

Articolul 1575⁴⁷. Excluderea excepțiilor în cazul răspunderii nelimitate

(1) Dispozițiile art. 1575⁴⁵ și 1575⁴⁶ nu se aplică dacă moștenitorul poartă răspundere nelimitată.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și în cazul în care un creditor, conform dispozițiilor art. 1575², nu este afectat de somarea publică a creditorilor masei succesoriale, sub rezerva că nu se are în vedere un drept obținut abia după momentul deschiderii moștenirii în cadrul procedurii executării silite sau în baza unui sechestr, precum și nici înregistrarea provizorie sau notarea într-un registru de publicitate efectuată după momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1575⁴⁸. Calcularea termenului în cadrul custodiei asupra masei succesoriale

Dacă înaintea acceptării moștenirii se numește un custode pentru administrarea masei succesoriale, termenele stabilite de dispozițiile art. 1575⁴⁵ și 1575⁴⁶ alin. (1) încep să curgă odată cu desemnarea acestuia.

Capitolul IV

PRETENȚII DIN MOȘTENIRE (PETIȚIA DE EREDITATE)

Articolul 1575⁴⁹. Obligația de restituire a posesorului masei succesoriale

(1) Moștenitorul poate cere oricărei persoane care a dobândit bunuri care intră în componența masei succesoriale în virtutea unui drept de moștenire care nu-i aparține în realitate (posesorul masei succesoriale), restituirea acestor bunuri.

(2) Dreptul la acțiune întemeiat pe dispozițiile alin.(1) se prescrie în termen de 10 ani din data în care moștenitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască împrejurările pe care se întemeiază dreptul său de moștenire. După expirarea acestui termen, se consideră că moștenitorul a renunțat la moștenire.

(3) Termenul de prescripție prevăzut la alin.(1) începe să curgă față de moștenitorul care a lăsat masa succesorală în posesia soțului supraviețuitor doar după decesul acestuia din urmă.

(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător în cazul în care posesorul posedă doar o cotă succesorală.

Articolul 1575⁵⁰. Subrogarea în cadrul masei succesoriale

(1) Se consideră ca intră în componența masei succesoriale și bunurile pe care posesorul masei succesoriale le-a dobândit printr-un act juridic din contul mijloacelor luate din masa succesorală.

(2) Apartenența la masa succesorală a unei creanțe astfel dobândite poate fi invocată față de debitor numai atunci când el a cunoscut această apartenență. Dispozițiile art. 560, 561 și 562 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575⁵¹. Produsele restituite de posesor

Posesorul masei succesore trebuie să restituie moștenitorului foloasele obținute; obligația de restituire se extinde și la fructele asupra cărora posesorul a dobândit dreptul de proprietate.

Articolul 1575⁵² . Aplicare regulilor privind îmbogățirea fără justă cauză

(1) În măsura în care posesorul masei succesore nu poate face restituirea, obligația lui se stabilește conform dispozițiilor legale referitoare la restituirea în cazul îmbogățirii fără justă cauză.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în special în cazul în care terți au dobândit dreptul de proprietate asupra bunului care intră în componența masei succesore.

Articolul 1575⁵³ . Rambursarea cheltuielilor

(1) Posesorul masei succesore este obligat să restituie bunurile care intră în componența masei succesore numai în schimbul rambursării tuturor cheltuielilor, în măsura în care acestea nu se sting pe calea compensării cu îmbogățirea fără justă cauză care trebuie restituită conform dispozițiilor art. 1575⁵². Pretenției întemeiate pe dreptul de proprietate i se aplică dispozițiile art. 311 și 312.

(2) La cheltuieli se atribuie și cele efectuate de posesorul masei succesore pentru a se libera de grevările moștenirii sau pentru satisfacerea obligațiilor masei succesore.

(3) În măsura în care, conform dispozițiilor legale, moștenitorul trebuie să rambureze și cheltuielile care nu au fost efectuate pentru bunuri individuale, în special cheltuieli menționate la alin. (2), dreptul posesorului masei succesore rămâne neatins.

Articolul 1575⁵⁴ . Răspunderea în cadrul examinării pricinii

(1) Dacă posesorul masei succesore trebuie să restituie bunuri care intră în componența masei succesore, acțiunea moștenitorului privind plata despăgubirilor pentru deteriorarea, pierderea sau altă imposibilitate de restituire se reglementează în conformitate cu dispozițiile aplicabile raporturilor dintre proprietar și posesor, din momentul introducerii în instanța de judecată a acțiunii în revendicare.

(2) Aceeași regulă se aplică și față de dreptul moștenitorului la restituirea sau plata valorii pentru foloasele obținute, precum și pentru dreptul posesorului masei succesore la rambursarea cheltuielilor.

Articolul 1575⁵⁵ . Răspunderea în caz de rea-credință

Dacă, la momentul începerii posesiei, posesorul masei succesore nu este de bună-credință, el răspunde ca și cum acțiunea moștenitorului a fost introdusă în instanța de judecată în acel moment. Dacă posesorul masei succesore află ulterior că nu este moștenitor, el răspunde în același mod din momentul, în care a luat la cunoștință despre acest fapt. Aceasta nu afectează răspunderea mai extinsă cauzată de întârziere.

Articolul 1575⁵⁶ . Răspunderea în cazul actelor ilicite

Dacă posesorul masei succesore a dobândit un bun din masa succesorală printr-o infracțiune sau deposedare ilegală, el răspunde conform dispozițiilor legale referitoare la răspunderea pentru delict. Posesorul de bună-credință al moștenirii poartă răspundere pentru deposedare ilegală conform acelor dispoziții legale numai dacă moștenitorul dobândise deja posesia propriu-zisă asupra bunului.

Articolul 1575⁵⁷ . Obligația posesorului masei succesore de a oferi informații

(1) Posesorul masei succesore are obligația să ofere moștenitorului informații cu privire la bunurile care alcătuiesc masa succesorală și locul aflării acestora.

(2) Aceeași obligație o are și acela, care fără să fie posesor al masei succesore, intră în posesia unui bun din componența masei succesore înainte ca moștenitorul să intre propriu-zis în posesia masei succesore.

Articolul 1575⁵⁸ . Obligația persoanelor care au locuit cu cel care a lăsat moștenirea de a oferi informații. Confirmarea prin declarație pe proprie răspundere

(1) Persoana care, la momentul deschiderii moștenirii, locuia în gospodăria celui care a lăsat moștenirea, are obligația să ofere moștenitorului, la cerere, informații despre operațiunile efectuate în legătură cu moștenirea și despre ceea ce îi este cunoscut în privința locului aflării bunurilor care intră în componența masei succesoriale.

(2) Dacă există motive să se presupună că informațiile au fost furnizate cu neglijență, persoana obligată va fi obligată, la cererea moștenitorului, să depună o declarație pe proprie răspundere în fața notarului public, prin care să confirme, după cunoștința sa, caracterul veridic și complet al informațiilor.

Articolul 1575⁵⁹ . Răspunderea în cazul înaintării pretențiilor de către moștenitor referitor la anumite bunuri din masa succesorală

Răspunderea posesorului masei succesoriale în ceea ce privește creanțele pe care le are moștenitorul în privința bunurilor determinate ale masei succesoriale este reglementată de dispozițiile legale referitoare la pretențiile din moștenire (petiția de ereditate).

Articolul 1575⁶⁰ . Persoanele care dobândesc moștenirea de la posesorul masei succesoriale

Persoana care a dobândit prin contract masa succesorală de la un posesor al masei succesoriale, este considerat posesor al masei succesoriale în raport cu moștenitorul.

Articolul 1575⁶¹ . Pretențiile persoanei care a fost declarată decedată

(1) Persoana declarată decedată sau a cărei deces este declarat conform Codului de procedură civilă, care a supraviețuit după momentul stabilit ca fiind cel al decesului său, poate cere restituirea masei, conform dispozițiilor legale referitoare la pretenția din moștenire (petiția de ereditate). atâ timp cât mai trăiește, dreptul său nu se prescrie înaintea expirării termenului de 1 an din momentul în care a aflat despre declararea decesului sau stabilirea momentului decesului.

(2) Aceleași dispoziții se aplică și în cazul în care se presupune în mod eronat decesul unei persoane, în lipsa unei hotărâri a instanței judecătorești privind declararea momentului decesului sau fără stabilirea momentului decesului.

Capitolul V

PLURALITATEA DE MOȘTENITORI

Secțiunea 1

Raporturile juridice dintre comoștenitori

§1. Indiviziunea

Articolul 1575⁶² . Proprietatea comună a comoștenitorilor (indiviziunea)

(1) Dacă cel care a lăsat moștenirea are mai mulți moștenitori (comoștenitorii), masa succesorală devine proprietatea comună a comoștenitorilor din momentul deschiderii moștenirii (indiviziune).

(2) Indiviziunea încetează prin partaj sau prin dobândirea de către aceeași persoană a tuturor cotelor succesoriale.

(3) Până la încetarea indiviziunii se aplică dispozițiile art. 1575⁶³-1575⁷⁴.

(4) Pe durata indiviziunii dispozițiile legale privitoare la proprietatea comună pe cote-părți se aplică în mod corespunzător masei succesoriale în măsura în care nu contravine dispozițiilor prezentei cărți.

Articolul 1575⁶³ . Dreptul de dispoziție al fiecărui comoștenitor

(1) Fiecare comoștenitor poate dispune de cota sa succesorală. Contractul prin care comoștenitorul dispune de cota sa succesorală trebuie autentificat notarial.

(2) Comoștenitorul nu poate dispune de cota sa parte asupra bunurilor distincte care intră în componența masei succesoriale.

Articolul 1575⁶⁴. Înregistrarea drepturilor până la partaj în registrele de publicitate

(1) În cazul în care drepturile comoștenitorilor asupra anumitor bunuri din masa succesorală sunt înregistrate într-un registru de publicitate înainte de partaj, cota-parte din dreptul respectiv nu se indică.

(2) În cazul în care comoștenitorul a dispus de cota sa succesorală către un alt comoștenitor, dispunătorului va fi exclus din rândul titularilor dreptului în registrul de publicitate.

(3) În cazul în care comoștenitorul a dispus de cota sa succesorală către un terț, dispunătorului va fi exclus din rândul titularilor dreptului în registrul de publicitate și în locul acestuia va fi înregistrat terțul.

Articolul 1575⁶⁵. Dreptul de preemțiune al comoștenitorilor

(1) Dacă un comoștenitor vinde cota sa succesorală unui terț, ceilalți comoștenitori au drept de preemțiune.

(2) Termenul pentru exercitarea dreptului de preemțiune este de 2 luni. Dreptul de preemțiune se moștenește.

Articolul 1575⁶⁶. Invocarea dreptului de preemțiune în raport cu cumpărătorul

(1) Dacă cota vândută a fost transmisă cumpărătorului, comoștenitorii pot invoca față de acesta dreptul lor de preemțiune pe care îl au contra vânzătorului conform dispozițiilor art. 1575⁶⁷. Dreptul de preemțiune față de vânzător expiră odată cu transmiterea cotei succesoriale a acestuia.

(2) Vânzătorul trebuie să informeze neîntârziat comoștenitorii despre transmitere în temeiul vânzării.

Articolul 1575⁶⁷. Răspunderea cumpărătorului cotei succesoriale

În cazul în care comoștenitorii își exercită dreptul de preemțiune, odată cu transmiterea cotei succesoriale către comoștenitori, cumpărătorul se eliberează de răspunderea pentru obligațiile masei succesoriale. Se menține, însă, răspunderea sa, dacă poartă răspundere față de creditorii masei succesoriale conform dispozițiilor art. 1575⁹-1575¹¹. Dispozițiile art. 1575²¹ și 1575²² se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575⁶⁸. Înstrăinarea ulterioară a cotei succesoriale

În cazul în care cumpărătorul transmite altuia cota succesorală dobândită, dispozițiile art. 1575⁶³, 1575⁶⁶ și 1575⁶⁷ se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575⁶⁹. Administrarea comună a masei succesoriale

(1) Administrarea masei succesoriale revine în comun moștenitorilor. Fiecare comoștenitor este obligat față de ceilalți să participe la măsurile necesare pentru administrarea corespunzătoare. Fiecare comoștenitor poate lua măsurile necesare de conservare fără participarea celorlalți.

(2) Se aplică dispozițiile art. 1357, 1359, 1360 și 1362. Partajul fructelor nu intervine înainte de partajul masei succesoriale. Dacă partajul masei succesoriale este exclus pentru o perioadă care depășește 1 an, fiecare comoștenitor poate cere partajarea câștigului net la sfârșitul fiecărui an.

Articolul 1575⁷⁰. Creanțele care intră în componența masei succesoriale

Dacă o creanță intră în componența masei succesoriale, debitorul poate să execute obligația numai față de toți moștenitorii, iar fiecare comoștenitor poate cere îndeplinirea obligației față de toți moștenitorii. Fiecare comoștenitor poate cere ca debitorul să consemneze bunul pentru toți moștenitorii, iar dacă bunul nu poate face obiectul consemnării, să-l predea unui depozitar desemnat de notarul public.

Articolul 1575⁷¹. Dispunerea de bunurile masei succesoriale. Compensarea

(1) Moștenitorii pot dispune de un bun care intră în componența masei succesoriale numai în comun.

(2) Creanța care intră în componența masei succesoriale nu poate fi compensată de către debitor printr-o creanță pe care o are împotriva unui comoștenitor.

Articolul 1575⁷². Subrogarea

Ceea ce se dobândește în baza unui drept legat de masa succesorală sau ca despăgubire pentru distrugerea, deteriorarea sau sustragerea unui bun care intră în componența masei succesoriale, ori printr-un act juridic ce privește masa succesorală, se consideră că intră în componența masei succesoriale. Pentru creanța care ia naștere dintr-un astfel de act juridic, se aplică dispozițiile art. 1575⁵⁰ alin. (2).

Articolul 1575⁷³. Satisfacerea obligațiilor masei succesoriale

(1) Din masa succesorală se satisfac, în primul rând, obligațiile masei succesoriale. Dacă o obligație a masei succesoriale nu a ajuns la scadență sau este litigioasă, se rețin cele necesare pentru satisfacerea ei.

(2) Dacă o obligație a masei succesoriale trebuie îndeplinită numai de unii dintre comoștenitori, aceștia pot cere ca executarea să se facă numai din ceea ce le revine în temeiul partajului.

(3) Pentru îndeplinirea obligației, masa se convertește în bani, dacă este necesar.

Articolul 1575⁷⁴. Repartizarea surplusului

(1) Surplusul rămas după îndeplinirea obligațiilor masei succesoriale revine moștenitorilor proporțional cu cotele succesoriale ale fiecăruia.

(2) Documentele referitoare la raporturile personale ale celui care a lăsat moștenirea, ale familiei acestuia sau documentele referitoare la întreaga masă succesorală, rămân comune.

§2. Partajul masei succesoriale

Articolul 1575⁷⁵. Noțiunea și modul de efectuare a partajului masei succesoriale

(1) Fiecare comoștenitor poate cere în orice moment partajul masei succesoriale, în măsura în care din art. 1575⁷⁶-1575⁷⁸ nu rezultă altceva.

(2) Prin partajul masei succesoriale se determină care bunuri sau cote-părți din dreptul asupra bunurilor, precum și care drepturi și obligații ale masei succesoriale se dobândesc de către fiecare comoștenitor.

(3) Masa succesorală se partajează între comoștenitori potrivit cotelor succesoriale, pe baza valorii obișnuite a bunurilor din masa succesorală la data partajului. Prin acordul părților, unui bun din masa succesorală îi poate fi atribuită o valoare pe baza unui interes special al unuia din comoștenitori.

(4) La partaj, se ține cont de obligația de raport al donațiilor care incumbă, după caz, moștenitorilor conform dispozițiilor art. 1575⁹²-1575¹⁰⁰. Prin contract de partaj comoștenitorii pot renunța, total sau parțial, la raportul donațiilor.

(5) Dispozițiile legale privitoare la partajul bunului care face obiectul dreptului de proprietate comună pe cote-părți se aplică în mod corespunzător partajului masei succesoriale în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentei cărți.

(6) Partajul se poate efectua și până la înregistrarea drepturilor comoștenitorilor asupra anumitor bunuri din masa succesorală în registrele de publicitate.

(7) În cazul în care, la data deschiderii moștenirii, în componența masei succesoriale intră bunuri care făceau obiectul dreptului de proprietate comună în devălmășie ori obligații comune în devălmășie, ele pot face obiectul partajului între comoștenitori doar după ce s-au partajat, în sensul alin.(2), între coproprietarul devălmaș, pe de o parte, și toți comoștenitorii sau, după caz, executorul testamentar ori

administratorul masei succesoriale, de cealaltă parte (partajul bunurilor și obligațiilor comune în devălmășie).

Articolul 1575⁷⁶. Amânarea partajului masei succesoriale

(1) În măsura în care cotele succesoriale sunt nedeterminate din cauza faptului că se așteaptă nașterea unui comoștenitor, partajul este exclus până la înlăturarea motivului care împiedică determinarea.

(2) Același lucru este valabil, în măsura în care comoștenitorul nu poate fi încă determinat, fiindcă nu s-a pronunțat o hotărâre cu privire la încuviințarea adopției, anularea sau nulitatea adopției sau până la înregistrarea unei fundații înființate conform dispoziției testamentare a celui care a lăsat moștenirea.

(3) Dacă toți comoștenitorii au încheiat un contract prin care au convenit să amâne partajul masei succesoriale, partajul nu se poate cere înainte de expirarea termenului stabilit în contract. Dacă un termen nu s-a stabilit sau el este mai mare de 10 ani, se consideră ca fiind stabilit un termen de 10 ani.

(4) Partajul este exclus pe perioada în care masa succesorală se află în administrare sau în proces de insolabilitate.

Articolul 1575⁷⁷. Excluderea partajului prin dispoziția celui care a lăsat moștenirea

(1) Cel care a lăsat moștenirea poate dispune pentru cauză de moarte ca partajul masei succesoriale sau a bunurilor distincte din masa succesorală să fie exclusă sau să fie dependentă de respectarea unui termen de notificare. Dispozițiile art. 1363 alin.(2) și (3), 1364 și 1365, precum și art. 311 se aplică în mod corespunzător.

(2) Dispoziția testamentare nu are efect, dacă au trecut 30 de ani de la momentul deschiderii moștenirii. Testatorul poate stabili, ca dispoziția testamentară să fie valabilă până la intervenirea unui anumit eveniment privitor la persoana unui comoștenitor sau, dacă desemnează un moștenitor subsecvent sau dispune un legat, până la survenirea moștenirii subsecvente intervenirea devoluțiunii legatului. Atunci când comoștenitorul, în privința căruia trebuie să intervină un eveniment, este o persoană juridică, se aplică dispozițiile cu privire la termenul de 30 de ani.

(3) Masa succesorală nu poate fi partajată până la expirarea termenului sau survenirea evenimentului prevăzute de alin.(1) sau (2), cu excepția cazului în care comoștenitorii convin altfel unanim.

Articolul 1575⁷⁸. Amânarea partajului masei succesoriale până la finalizarea procedurii de somare publică

Fiecare comoștenitor poate cere ca partajul să fie amânat până la finalizarea procedurii de somare publică a creditorilor cerută conform dispozițiilor art. 1573 sau până la expirarea termenului de declarare a creanțelor prevăzut de dispozițiile art. 1575¹⁰⁴. În cazul în care nu a fost cerută încă somarea publică sau nu s-a dispus publicarea acestei cerințe conform dispozițiilor art. 1575¹⁰⁴ amânarea poate fi cerută dacă cererea este depusă neîntârziat sau s-a publicat somația publică neîntârziat.

Articolul 1575⁷⁹. Principii generale privind formarea și atribuirea loturilor din masa succesorală

(1) La formarea loturilor din masa succesorală și atribuirea lor către comoștenitori, se iau în considerare necesitățile și interesele speciale ale fiecărui comoștenitor, dorința titularilor cotelor succesoriale care formează majoritatea masei succesoriale și voința exprimată de testator prin dispoziție testamentară.

(2) Dacă în locul unui succesibil vin la moștenire în temeiul dreptului de reprezentare mai mulți descendenți, partajul se va efectua în primul rând între tulpini și, ulterior, în cadrul tulpinii.

(3) Un bun care face parte din masa succesorală și nu poate fi divizat în natură sau care, dacă ar rămâne în coproprietatea comoștenitorilor, nu ar putea fi folosit în mod util conform destinației, se va atribui unuia dintre comoștenitori.

(4) Dacă moștenitorii nu ajung la un acord privitor la atribuirea unui bun, bunul se va vinde la licitație publică sau, cu acordul tuturor, la licitație între comoștenitori, iar produsul vânzării se va atribui comoștenitorilor proporțional cotelor succesoriale.

(5) Dacă la partajul masei succesoriale valoarea bunului atribuit unui moștenitor este mai mare decât cota succesorală a acestuia, comoștenitorului îi incumbă obligația să plătească o sultă celorlalți comoștenitori.

(6) La partajul masei succesoriale, bunurile care compun o unitate economică, un set sau o altă universalitate separarea căreia îi va reduce valoarea, nu vor fi separate dacă măcar unul din comoștenitor se opune separării, cu excepția cazului în care prin dispoziție testamentară s-a dispus separarea.

(7) La partajul masei succesoriale, bunurile cu valoare sentimentală specială pentru o familie nu va fi vândut dacă măcar unul din comoștenitori se opune vânzării. În acest caz, bunul va fi vândut la licitație doar între comoștenitori.

(8) Dacă după partajul masei succesoriale se constată noi bunuri ale masei succesoriale, ele vor fi partajate după aceleași reguli (partajul complementar).

Articolul 1575⁸⁰ . Preferința la atribuirea bunurilor din masa succesorală

(1) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea bunurilor din masa succesorală al căror coproprietar era împreună cu defunctul la data deschiderii moștenirii. Această regulă nu aduce atingere dispozițiilor legale sau din actele de constituire ale societăților comerciale privind moștenirea părții sociale.

(2) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea dreptului de proprietate sau dreptului de locațiune care aparține defunctului asupra locuinței în care acel comoștenitor își avea reședința obișnuită la data deschiderii moștenirii, precum și asupra mobilierului cu care era dotat.

(3) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea dreptului de proprietate sau dreptului de locațiune care aparține defunctului asupra imobilului în care acel comoștenitor desfășura o activitate de întreprinzător sau profesională la data deschiderii moștenirii, precum și asupra bunurilor mobile cu care era dotat.

(4) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea universalității bunurilor mobile necesare pentru exploatarea terenului agricol dacă la acel comoștenitor a trecut prin devoluțiune proprietatea sau arenda acelui teren agricol ori el încheie o nouăarendă privitor la acel teren agricol.

(5) În cazul în care mai mulți comoștenitori invocă drepturile preferențiale, se va ține cont de aptitudinea solicitanților de a administra și întreține bunul în cauză. În cazul în care bunul ține de o activitate sau este o parte socială într-o societate comercială, se va ține cont de durata participării personale a solicitantului în acea activitate înainte de data deschiderii moștenirii.

Articolul 1575⁸¹ . Dispoziția testatorului privind partajul masei succesoriale

(1) Prin dispoziție testamentară testatorul poate stabili modul de efectuare a partajului. Testatorul poate dispune mai ales, ca partajul să fie lăsat la aprecierea echitabilă a executorului testamentar.

(2) Planul de partaj întocmit de către executorul testamentar conform dispozițiilor testamentare poate fi anulat de către instanța de judecată la cererea oricărui dintre comoștenitori dacă el este în mod evident inequitabil, cerându-se în schimb partajul judiciar.

Articolul 1575⁸² . Partajul masei succesoriale prin contract

(1) Comoștenitorii partajează masa succesorală prin contract de partaj dintre ei dacă nu s-a desemnat un executor testamentar ori dacă executorul testamentar desemnat nu întocmește planul de partaj în termenul acordat de către notarul public care desfășoară procedura succesorală.

(2) Partajul prin contract poate fi total sau parțial. El este parțial atunci când masa succesorală se păstrează cu privire la anumite bunuri sau cu privire la unii din comoștenitori.

(3) Dacă în masa succesorală se cuprind bunuri pentru înstrăinarea cărora legea impune forma autentică, contractul de partaj se încheie în formă autentică.

(4) Dacă aceleași persoane sunt comoștenitori față de mai multe mase succesoriale, se poate recurge la un singur partaj prin contract privitor la toate masele succesoriale.

Articolul 1575⁸³. Partajul judiciar al masei succesoriale

(1) Instanța de judecată partajează masa succesorală în baza acțiunii în partaj introduse de unul dintre comoștenitori dacă există temeii de a anula planul de partaj întocmit de către executorul testamentar sau dacă comoștenitorii nu reușesc să încheie un contract de partaj.

(2) La introducerea acțiunii de partaj se descrie succint masa succesorală supusă partajului, se propune planul de partaj, precum și se descriu eforturile depuse anterior pentru a ajunge la un partaj prin contract.

(3) Dacă comoștenitorii nu reușesc să încheie cu coproprietarul devălmaș un contract de partaj al bunurilor și obligațiilor comune în devălmașie în sensul art. 1575⁷⁶ alin.(7), și dacă, totodată, conform alin.(1) s-a introdus o acțiune în partaj al masei succesoriale, oricare participant la partajul masei succesoriale poate cere instanței de judecată să efectueze, în același proces, după atragerea în proces a coproprietarului devălmaș, și partajul bunurilor și obligațiilor comune în devălmașie.

Articolul 1575⁸⁴. Desemnarea notarului public

(1) Dacă complexitatea operațiunilor de partaj o justifică, instanța de judecată desemnează un notar public pentru a desfășura operațiunile de partaj, sub supravegherea instanței de judecată.

(2) Notarul public este ales de către comoștenitori sau, în lipsa unui acord, de către instanța de judecată.

(3) Notarul public desemnat convoacă părțile și le cere să furnizeze toate documentele utile pentru desfășurarea operațiunilor de partaj.

(4) Notarul public desemnat informează instanța de judecată privitor la dificultățile întâmpinate și poate solicita de la instanța de judecată orice măsură de natură să faciliteze derularea.

(5) Notarul public desemnat poate, dacă valoarea sau consistența masei succesoriale o justifică, să atragă un expert, ales de către părți sau, în lipsa unui acord, desemnat de către instanța de judecată.

(6) Notarul public desemnat poate cere instanței de judecată să convoace părțile sau reprezentanții lor, în prezența notarului, pentru a încerca concilierea lor.

(7) Dacă nu s-a reușit concilierea, instanța de judecată trimite părțile în fața notarului public desemnat, care stabilește un proces-verbal în care sunt expuse pozițiile părților, precum și proiectul planului de partaj.

Articolul 1575⁸⁵. Reprezentantul desemnat al comoștenitorului care nu se prezintă

(1) Dacă unul din comoștenitori nu se prezintă la convocarea notarului public desemnat, acesta din urmă îi poate stabili un termen de 3 luni pentru a-și desemna un reprezentant.

(2) În cazul în care moștenitorul sau reprezentantul său nu se prezintă la data fixată în notificarea notarului public, acesta din urmă întocmește un proces-verbal și îl transmite instanței de judecată pentru ca comoștenitorului care nu s-a prezentat să i se desemneze un reprezentant.

(3) În cazul prevăzut la alin.(2), instanța de judecată, prin încheiere, desemnează moștenitorului un reprezentant. Administratorul autorizat sau avocatul care oferă asistență juridică garantată de stat nu poate refuza să acționeze în calitate de reprezentant al moștenitorului fără motiv întemeiat.

(4) Reprezentantul desemnat poate încheia contractul de partaj din numele unui comoștenitor doar cu încuviințarea, prin încheiere, din partea instanței de judecată care l-a desemnat, la cererea sa, la care anexează proiectul contractului de partaj.

Articolul 1575⁸⁶. Termenul de întocmire a proiectului planului de partaj

(1) În termen de cel mult 1 an de la desemnarea sa, notarul public întocmește proiectul planului de partaj.

(2) Termenul prevăzut la alin.(1) se suspendă:

a) în caz de desemnare a unui expert și până la emiterea raportului de expertiză;

b) în caz de vânzare dispusă prin încheiere conform art. 1575⁸⁸ și până la ziua realizării definitive a acesteia;

c) în caz de cerere de desemnare a unui reprezentant conform art. 1575⁸⁵ alin.(2) și până la ziua desemnării sale;

d) în caz de trimitere a părților în fața instanței de judecată conform art. 1575⁸⁴ alin.(6) și până la îndeplinirea acestei etape.

(3) În cazul complexității operațiunilor de partaj, instanța de judecată poate prelungi termenul prevăzut la alin.(1), cu cel mult 1 an, la cererea notarului public desemnat sau a unuia din comoștenitori.

Articolul 1575⁸⁷. Atribuțiile instanței de judecată

(1) Instanța de judecată supraveghează derularea operațiunilor de partaj și respectarea termenului prevăzut la art. 1575⁸⁶.

(2) În acest scop instanța de judecată poate, chiar și din oficiu, soma părțile sau notarul public, poate aplica amenzi și poate să dispună înlocuirea notarului public desemnat.

(3) Dacă s-a încheiat un contract de partaj între comoștenitori, notarul public desemnat comunică aceasta instanței de judecată, care dispune încetarea procesului.

(4) În caz de dezacord între comoștenitori privitor la proiectul planului de partaj întocmit de către notarul public, acesta din urmă transmite instanței de judecată un proces-verbal care expune poziția părților, precum și proiectul planului de partaj. Instanța de judecată poate audia părțile și notarul public desemnat și să încerce o conciliere.

(5) Instanța de judecată soluționează aspectele din planul de partaj asupra cărora există dezacord și omologhează planul de partaj.

(6) În caz de omologare, dacă se impune tragerea la sorți pentru atribuirea loturilor din masa succesorală, instanța de judecată o dispune prin aceeași hotărâre, fie în prezența instanței de judecată, fie în prezența notarului public desemnat.

Articolul 1575⁸⁸. Licitația în privința bunurilor din masa succesorală

(1) Atât pe durata procesului, prin încheiere, cât și la soluționarea acțiunii, prin hotărâre, instanța de judecată dispune, în condițiile pe care le va determina, vânzarea la licitație conform Codului de executare a acelor bunuri din masa succesorală care nu pot fi divizate în natură sau atribuite cu ușurință.

(2) Comoștenitorii pot decide în unanimitate că adjudecarea se va desfășura doar între ei. În lipsă de unanimitate, licitația este publică.

(3) Comoștenitorii pot conveni ca vânzarea să se facă la orice preț oferit de participanții la licitație. De asemenea, ei pot conveni ca vânzarea să nu se facă sub un anumit preț.

Articolul 1575⁸⁹. Efectele partajului masei succesoriale

(1) Fiecare comoștenitor se consideră că a moștenit singur și la data deschiderii moștenirii toate bunurile care i-au fost atribuite în cadrul lotului său, sau care le-a primit în urma vânzării, și se consideră că niciodată nu a fost proprietarul celorlalte bunuri din masa succesorală.

(2) Dispozițiile alin.(1) de asemenea se aplică în raport cu bunurile pe care le dobândește prin oricare alt act juridic prin care se efectuează partajul.

(3) Dispozițiile alin.(1) se aplică indiferent dacă partajul se referă la toată masa succesorală sau doar o parte din ea, sau doar privitor la unii comoștenitori.

(4) Cu toate acestea, actele juridice încheiate în mod valabil în privința bunurilor din masa succesorală își mențin efectele juridice și după partaj.

Articolul 1575⁹⁰. Răspunderea comoștenitorilor în legătură cu partajul masei succesorală

(1) Comoștenitorii răspund, unii față de alții, potrivit regulilor vânzării-cumpărării pentru viciile materiale sau juridice apărute dintr-o cauză anterioară partajului dacă contractul de partaj nu prevede altfel. Fiecare comoștenitor este personal obligat, proporțional lotului său, să despăgubească comoștenitorul pentru prejudiciul suferit.

(2) Dacă unul din comoștenitori este în incapacitate de plată, cota în care el răspunde se acoperă proporțional de către comoștenitorul victimă a viciului și ceilalți comoștenitori solvabili.

(3) Comoștenitorii continuă să răspundă, în condițiile legii, de o obligație a masei succesorală care a fost atribuită în lotul unui comoștenitori.

Articolul 1575⁹¹. Anularea partajului prin contract

(1) Contractul de partaj poate fi anulat pe motiv de violență sau dol în condițiile legii.

(2) Contractul de partaj poate de asemenea fi anulat pe motiv de eroare în condițiile legii dacă eroarea poartă asupra existenței sau mărimii cotelor succesorală ori asupra proprietății bunurilor din masa succesorală.

(3) Comoștenitorul nu poate invoca nulitatea pe motiv de eroare, dol sau violență dacă, după ce a putut intenta acțiunea în anulare, a dispus de unul din bunurile din lotul care i-a fost atribuit.

(4) Dacă consecințele violenței, dolului sau erorii pot fi înlăturate pe altă cale decât anularea partajului, instanța de judecată, la cererea uneia dintre părți, poate dispune un partaj complementar sau de rectificare.

(5) Dacă un comoștenitor nu era cunoscut și a fost omis de la partaj, el poate doar cere de la ceilalți comoștenitori, conform art. 1575⁴⁹-1575⁶¹, partea pe care ar fi primit-o dacă participa la partaj, în natură sau prin plata valorii sale, fără anularea partajului.

(6) În cazul în care partajul este afectat de leziune, comoștenitorului dezavantajat i se compensează prejudiciul, la alegerea celorlalți comoștenitori, în natură sau prin plata valorii. Acțiunea întemeiată pe leziune este exclusă în cazul vânzării moștenirii sau cotei succesorală dacă în contractul de vânzare-cumpărare părțile au acoperit riscul leziunii printr-o clauză expresă.

§3. Raportul donațiilor

Articolul 1575⁹². Raportul donațiilor de către descendenți

(1) Descendenții defunctului care culeg moștenirea ca moștenitori legali, sunt obligați între ei, la momentul partajului, la raportul donațiilor primite de la cel care a lăsat moștenirea în calitate de donații în timpul vieții acestuia, în măsura în care cel care a lăsat moștenirea nu a dispus scutirea de raport.

(2) Sumele acordate cu titlu gratuit pentru acoperirea cheltuielilor curente, precum și cheltuielilor pentru educație superioară sau profesională, se raportează, în măsura în care erau disproporționate în raport cu posibilitățile patrimoniale ale celui care a lăsat moștenirea. Raportul acestor prestații este exclus în măsura în care cel care a lăsat moștenirea le-a scutit de raport.

(3) Scutirea de raport poate fi făcută prin chiar contractul de donație sau prin dispoziție testamentară.

(4) Nu se raportează prestațiile executate față de descendent în temeiul obligației legale de întreținere sau altor obligații impuse de lege.

Articolul 1575⁹³. Obligația de raport în cazul decăderii de la moștenire a unui descendent

(1) Dacă înainte sau după deschiderea moștenirii decade de la moștenire un descendent, care în calitate de moștenitor ar fi fost obligat la raport, obligația de raport a donațiilor făcute lui îi incumbă descendentului care îi ia locul pe baza dreptului de reprezentare.

(2) Dacă testatorul a desemnat un substituit în locul descendentului ce decade de la moștenire, se consideră, în caz de dubii, că moștenitorul desemnat nu va primi mai mult decât ar fi primit descendentul, ținându-se cont de obligația de raport.

Articolul 1575⁹⁴. Obligația de raport a descendentului moștenitor testamentar

Dacă testatorul a desemnat descendenții ca moștenitori a ceea ce le-ar reveni ca moștenitori legali sau dacă testatorul a stabilit astfel descendenților cotele succesoriale ale lor, încât acestea se află unele față de altele în aceleași proporții ca și cotele succesoriale legale, atunci se consideră că descendenții sunt obligați la raport conform dispozițiilor art. 1575⁹² și 1575⁹³.

Articolul 1575⁹⁵. Donația în favoarea descendentului mai îndepărtat sau adoptat

(1) Nu se raportează, decât dacă testatorul a dispus raportul în mod expres la momentul donației, donația pe care a primit-o un descendent mai îndepărtat înaintea decăderii de la moștenire a unui descendent în grad mai apropiat sau cea pe care a primit-o descendentul care, în calitate de moștenitor subsecvent, l-a înlocuit pe un alt descendent.

(2) Aceleași dispoziții se aplică cu privire la ceea ce a primit un descendent de la testator înaintea dobândirii statutului juridic de descendent.

Articolul 1575⁹⁶. Donații din bunurile comune ale soților

O donație făcută din bunurile comune ale soților se consideră ca fiind acordată în proporție egală de către fiecare dintre cei doi soți. Se consideră că un bun este donat de către unul dintre soți doar atunci când bunul revine celui care este numai descendentul soțului respectiv, sau dacă acest soț trebuie să compenseze celuilalt soț pentru că a dispus de bunul comun.

Articolul 1575⁹⁷. Efectuarea raportului

(1) La efectuarea partajului valoarea donației pe care fiecare comoștenitor trebuie să o raporteze se ia contul cotei succesoriale comoștenitorului respectiv. Valoarea integrală a celor primite și care trebuie raportate se adună la masa succesorală în măsura în care masa revine comoștenitorilor între care are loc raportul. Soțul supraviețuitor nu beneficiază de pe urma raportului.

(2) Valoarea se stabilește în dependență de momentul în care s-a efectuat donația.

Articolul 1575⁹⁸. Lipsa obligației de a restitui excedentul

Dacă cele primite de un comoștenitor cu titlu de donație depășesc partea care i-ar fi revenit la partaj, el nu este obligat să restituie suma excedentară. Într-un asemenea caz, masa se partajează între ceilalți moștenitori, iar valoarea celor primite cu titlu de donație de comoștenitor și cota succesorală rămân neafectate.

Articolul 1575⁹⁹. Obligația de informare cu privire la bunurile primite

Fiecare comoștenitor este obligat să ofere, la cerere, informații celorlalți moștenitori despre donațiile primite, pe care trebuie să le aducă la raport conform dispozițiilor art. 1575⁹²-1575⁹⁵.

Articolul 1575¹⁰⁰. Raportul în cazul plăților speciale ale unui descendent

(1) Un descendent care a contribuit prin muncă pe o durată lungă de timp la gospodăria, profesia sau afacerea celui care a lăsat moștenirea, prin sume bănești considerabile sau în alt mod într-o măsură importantă la menținerea și sporirea patrimoniului celui care a lăsat moștenirea, poate cere la partaj raportul între descendenții, care ajung cu el la moștenire în calitate de moștenitori legali. Dispozițiile art. 1575⁹⁴ se aplică în mod corespunzător. Același drept îl are și descendentul care renunță la venitul din activitatea profesională pentru a-l îngriji mai multă vreme pe cel care a lăsat moștenirea.

(2) Raportul nu poate fi cerut, dacă pentru prestația sa i-a fost acordată sau a fost convenită o remunerație corespunzătoare, sau în măsura în care descendentul, pentru prestația sa, are un drept care decurge din alt temei juridic. Faptul că prestațiile corespund obligației legale de întreținere a părinților sau altor rude nu exclude obligația de raport.

(3) Suma de raport se calculează în mod echitabil, ținând cont de durata și volumul prestațiilor, precum și de valoarea masei succesoriale.

(4) La partaj, suma raportată se adaugă cotei succesoriale a comoștenitorului care are dreptul la raport. Toate sumele de raportat se scad fără excepție din valoarea masei succesoriale, în măsura în care aceasta revine comoștenitorilor între care are loc raportul.

Secțiunea 2

Raporturile juridice dintre comoștenitori și creditorii masei succesoriale

Articolul 1575¹⁰¹. Răspunderea solidară a comoștenitorilor

Moștenitorii poartă răspundere ca debitori solidari pentru obligațiile comune ale masei succesoriale, care includ toate obligațiile masei succesoriale cu excepția obligațiilor care grevează doar una sau unele din cote succesoriale.

Articolul 1575¹⁰². Răspunderea până la partajul masei succesoriale

(1) până la partajul masei succesoriale, fiecare comoștenitor poate refuza satisfacerea obligațiilor masei succesoriale din patrimoniul pe care îl are în afara cotei succesoriale ce îi revine. Dacă poartă răspundere nelimitată pentru o obligație a masei succesoriale, comoștenitorul nu are acest drept de refuz în privința cotei-părți de obligație proporțională cu cota sa succesorală.

(2) Dreptul creditorilor masei succesoriale, de a cere de la toți comoștenitorii satisfacerea din partea nepartajată a masei succesoriale, rămâne neatins.

Articolul 1575¹⁰³. Răspunderea după partajul masei succesoriale

După partajul masei succesoriale, fiecare comoștenitor răspunde numai pentru partea din obligația masei succesoriale proporțională cu cota sa succesorală:

a) atunci când creditorul este exclus în procedura somării publice a creditorilor masei succesoriale. Această regulă se aplică creditorilor menționați de dispozițiile art. 1575³, precum și creditorilor față de care comoștenitorul răspunde nelimitat;

b) atunci când creditorul își valorifică creanța sa după expirarea unei perioade de 3 ani de la data stabilită de dispozițiile art. 1575⁶ alin. (1), cu excepția situației în care comoștenitorul a cunoscut despre creanță înaintea expirării termenului de 3 ani sau când creanța a fost declarată în cadrul procedurii de somare publică a creditorilor. Această regulă nu se aplică în măsura în care creditorul conform dispozițiilor art. 1575² nu este afectat de somarea publică a creditorilor;

c) dacă a fost intentat procesul de insolvență al masei succesoriale și s-a încetat prin distribuirea finală a masei sau prin confirmarea planului procedurii de restructurare.

Articolul 1575¹⁰⁴. Cererea de a declara creanțele

(1) Fiecare comoștenitor poate cere public creditorilor masei succesoriale să-și notifice creanțele în termen de 6 luni față de comoștenitor sau față de notarul public. Dacă s-a efectuat anunțul public,

după partaj fiecare comoștenitor răspunde pentru creanță numai proporțional cu cota succesorală, cu excepția cazului în care creanțele au fost notificate înaintea expirării termenului sau dacă creanța îi este cunoscută la momentul partajului.

(2) Solicitarea publică se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și într-o publicație locală selectată de notarul public. Termenul începe să curgă de la ultima publicare a anunțului. Costurile intră în sarcina moștenitorului care a făcut somația privind declararea creanțelor.

Articolul 1575¹⁰⁵. Cererea de dispunere a administrării masei succesore

Dispunerea administrării masei succesore poate fi cerută de moștenitori numai unanim. Cererea privind dispunerea administrării masei succesore este exclusă după data partajului masei succesore.

Articolul 1575¹⁰⁶. Întocmirea inventarului

(1) De întocmirea inventarului, realizată de către un comoștenitor, beneficiază și ceilalți comoștenitori, în măsura în care aceștia nu răspund nelimitat pentru obligațiile masei succesore.

(2) Un comoștenitor poate invoca limitarea răspunderii sale față de ceilalți comoștenitori, chiar dacă el răspunde nelimitat față de ceilalți creditori ai masei succesore.

TITLUL V REZERVA SUCCESORALĂ

Articolul 1575¹⁰⁷. Moștenitorii rezervatari

(1) Moștenitorii rezervatari păstrează dreptul de a moșteni, independent de conținutul testamentului, cel puțin $\frac{1}{2}$ din cota succesorală ce s-ar fi convenit fiecăruia în caz de moștenire legală (rezervă succesorală).

(2) Sunt moștenitori rezervatari moștenitorii legali de clasa întâi, părinții defunctului, precum și soțul supraviețuitor dacă, la data deschiderii moștenirii, defunctul avea nemijlocit față de respectivul moștenitor o obligație de întreținere conform Codului familiei.

Articolul 1575¹⁰⁸. Determinarea cotei din rezerva succesorală pentru fiecare moștenitor rezervatar

La determinarea cotei succesore pentru fiecare moștenitor rezervatar, se iau în considerare toți moștenitorii legali chemați la moștenire dacă nu ar fi existat testamentul. Cu excepția cazului prevăzut la art. 1575¹⁰⁹ alin.(1), moștenitorii legali care au renunțat la moștenire nu se iau în considerare. Moștenitorii testamentari nu se iau în considerare dacă ei nu sunt moștenitori legali.

Articolul 1575¹⁰⁹. Efectele renunțării de la moștenire a moștenitorului rezervatar

Dacă moștenitorul rezervatar renunță la cota sa din rezerva succesorală, cotele din rezerva succesorală ale altor moștenitori rezervatari nu se majorează. În acest caz, cota lui trece la moștenitorii testamentari proporțional cotei succesore testate lor.

Articolul 1575¹¹⁰. Legatul în folosul moștenitorului rezervatar

Dacă moștenitorul rezervatar este în același timp și legatar, va putea pretinde la rezervă dacă renunță la legat. În caz contrar, el pierde dreptul la cota succesorală în calitate de moștenitor rezervatar în mărimea valorii legatului.

Articolul 1575¹¹¹. Separarea rezervei succesore din partea netestată a masei succesore

Dacă testamentul nu se referă la întreaga masă succesorală, rezerva succesorală reduce în primul rând cotele succesore ale moștenitorilor legali nerezervatari, iar în cazul insuficienței acestora, rezerva succesorală reduce cotele succesore ale moștenitorilor testamentari.

Articolul 1575¹¹² . Degrevarea de legate și sarcini testamentare; limitările rezultate din desemnarea unui moștenitor subsecvent

(1) Moștenitorul rezervatar nu este ținut de legate și sarcini testamentare în partea în care acestea îi încalcă dreptul la rezervă succesorală. În acest caz, legatele și sarcinile testamentare vor fi suportate de ceilalți moștenitori proporțional cotelor succesorale.

(2) Dacă legatul sau sarcina testamentară s-a dispus astfel încât grevează doar cota succesorală a moștenitorului rezervatar, atunci legatul și sarcina se reduc în partea în care acestea îi încalcă dreptul la rezervă succesorală.

(3) Dacă testatorul a desemnat un moștenitor subsecvent, moștenitorul rezervatar este ținut să îndeplinească obligațiile și să respecte limitările impuse lui în calitate de moștenitor prealabil în măsura în care aceasta nu încalcă dreptul său la rezerva succesorală.

Articolul 1575¹¹³ . Transmisia cotei succesorale a moștenitorului rezervatar

Cota succesorală a moștenitorului rezervatar se transmite prin moștenire și este transmisibilă conform regulilor generale.

Articolul 1575¹¹⁴ . Raportul donațiilor în contul rezervei succesorale

(1) Moștenitorul rezervatar este obligat să admită raportul din cota sa succesorală a tot ce i-a fost acordat cu titlu de donație de către testator, dacă s-a prevăzut ca aceasta să fie raportat la cota sa din rezerva succesorală.

(2) În cazul în care moștenitorul rezervatar este descendent al defunctului, dispozițiile art. 1575⁹³ alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575¹¹⁵ . Obligația de raport

(1) În cazul în care există mai mulți descendenți și între ei, în cazul moștenirii legale, s-ar fi raportat o donație făcută de defunct sau prestații de felul celor prevăzute de dispozițiile art. 1575¹⁰⁰, moștenitorului rezervatar care este descendent al defunctului de asemenea îi incumbă obligația de raport conform regulilor generale.

(2) O donație de felul celei prevăzute de dispozițiile art. 1575¹⁰⁰ alin. (1) nu poate fi scutită de raport de către testator în detrimentul unui moștenitor rezervatar.

(3) În cazul în care donația care trebuie să fie luată în considerație conform alin. (1), concomitent trebuie raportată în contul rezervei succesorale conform dispozițiilor art. 1575¹¹⁴, atunci în contul ultimei aceasta se raportează numai pentru jumătate din valoarea sa.

Articolul 1575¹¹⁶ . Suportarea rezervei succesorale în cazul renunțării la legat

În cazul renunțării moștenitorului rezervatar de la legatul care i-a fost atribuit prin testament, în raporturile dintre moștenitorii testamentari și legatari, cota succesorală a moștenitorului rezervatar reduce în primul rând cota succesorală a acelu moștenitor testamentar sau acelu legatar căruia renunțarea i-a adus beneficiu.

Articolul 1575¹¹⁷ . Limitarea rezervei succesorale cu bună intenție

(1) Dacă descendentul duce un mod de viață atât de risipitor sau dacă are atâtea datorii, încât ceea ce el va dobândi ulterior este supus unui pericol considerabil, testatorul poate limita dreptul descendentului la rezerva succesorală prin dispoziția testamentară prin care se stipulează că, după moartea descendentului, moștenitorii legali ai acestuia vor primi, în calitate de moștenitori subsecvenți sau legatari subsecvenți, cota succesorală lăsată lui sau rezerva succesorală care i se cuvine, în conformitate cu cotele succesorale ale acestora în caz de moștenire legală. Testatorul poate, de asemenea, să împuternicească executorul testamentar cu administrarea masei succesorale în timpul vieții descendentului. În acest caz, descendentul are dreptul de a cere venitul net anual.

(2) În privința unor asemenea dispoziții testamentare se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la dezmoștenire. Aceste dispoziții sunt lipsite de efect dacă după momentul deschiderii moștenirii descendentul în decursul unei perioade îndelungate nu mai duce un mod de viață risipitor sau nu mai există supraindatorarea care a servit drept temei pentru dispoziție testamentară.

TITLUL VI

CONFIRMAREA DREPTURILOR REZULTATE DIN MOȘTENIRE

Capitolul I

ELIBERAREA CERTIFICATELOR

Articolul 1575¹¹⁸. Deschiderea procedurii succesoriale

(1) Pentru deschiderea procedurii succesoriale un moștenitor, un creditor al masei succesoriale, un legatar sau un executor testamentar depune o cerere corespunzătoare la notarul public de la locul deschiderii moștenirii.

(2) În cadrul procedurii succesoriale notarului public i se poate solicita, în condițiile legii, eliberarea:

- a) certificatului de moștenitor;
- b) certificatului de legatar;
- c) certificatului de executor testamentar;
- d) certificatului de custode al masei succesoriale;
- e) certificatului de administrator al masei succesoriale.

Articolul 1575¹¹⁹. Eliberarea certificatului de moștenitor

(1) La cererea moștenitorului, notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de moștenitor care confirmă dreptul moștenitorului la moștenire, iar în cazul în care mai multor comoștenitori, în certificat se indică și mărimea cotelor succesoriale ale tuturor comoștenitorilor (certificatul de moștenitor).

(2) Notarul public care desfășoară procedura succesorală de asemenea este obligat să elibereze un certificat de moștenitor la cererea uneia din celelalte persoane prevăzute de dispozițiile art. 1575¹¹⁸ alin.(1). În acest caz, dispozițiile art. 1575¹²⁰-1575¹³⁰ se aplică în mod corespunzător, luându-se în cont faptul că solicitantul nu este moștenitor.

(3) Lista bunurilor care intră în componența masei succesoriale nu se include în certificatul de moștenitor.

(4) La cererea expresă a tuturor comoștenitorilor, certificatul de moștenitor nu va indica mărimea cotelor succesoriale dacă din dispozițiile testamentare rezultă că testatorul a stabilit mărimea cotelor succesoriale prin indicarea bunurilor pe care le lasă fiecărui comoștenitor și nu doar a atribuit bunurile cu titlu de legat. În caz de necesitate, cotele succesoriale pot fi determinate ulterior în baza unei evaluări a bunurilor lăsate fiecărui comoștenitor.

Articolul 1575¹²⁰. Conținutul cererii de eliberare a certificatului de moștenitor legal

(1) Cererea privind eliberarea certificatului de moștenitor în calitate de moștenitor legal trebuie să conțină:

a) informații privind defunctul: numele (numele dinainte de căsătorie, dacă este cazul), prenumele, sexul, data și locul nașterii, starea civilă, cetățenia, codul personal (dacă este cazul), locul reședinței obișnuite în momentul decesului, data și locul decesului;

b) informații privind solicitantul: numele (numele dinainte de căsătorie, dacă este cazul), prenumele, sexul, data și locul nașterii, starea civilă, cetățenia, codul numeric personal (dacă este cazul), adresa și relația cu defunctul, dacă este cazul;

c) raportul pe care se întemeiază dreptul său de moștenire (rudenie, adopție sau căsătorie). În cazul în care solicitantul este soțul supraviețuitor, el este obligat să declare absența temeiurilor de decădere prevăzute de art. 1457;

d) o indicație care să precizeze dacă există sau au existat careva persoane care ar fi putut înlătura solicitantul de la moștenire sau i-ar fi putut micșora cota succesorală, inclusiv existența altor comoștenitori și identificarea lor în măsura cunoscută solicitantului;

e) o indicație care să precizeze dacă există sau nu dispoziții testamentare ale defunctului și care anume; dacă nu se anexează nici originalul, nici o copie, indicații referitoare la locul unde se află originalul;

f) o declarație prin care se atestă, în conformitate cu cunoștințele de care dispune solicitantul, existența sau absența unui proces judiciar privind dreptul la moștenire al solicitantului, inclusiv privind nedemnitățile solicitantului;

g) o indicație care să precizeze dacă vreunul dintre moștenitori a făcut o declarație privind acceptarea moștenirii sau renunțarea la aceasta;

h) o declarație prin care solicitantul acceptă moștenirea (dacă nu a depus o declarație de acceptare anterior).

(2) Dacă a decăzut de la moștenire persoana care ar fi putut să-l înlătore pe solicitant de la moștenire sau ar fi avut dreptul să-i micșoreze cota succesorală, solicitantul este obligat să indice modul în care a avut loc aceasta.

Articolul 1575¹²¹. Declarațiile făcute de către moștenitorul testamentar

Persoana care depune cerere privind eliberarea certificatului de moștenitor în baza dispoziției testamentare este obligată să declare:

a) dispoziția testamentară pe care se întemeiază dreptul său la moștenire;

b) dacă testatorul a lăsat alte dispoziții testamentare și care anume; dacă nu se anexează nici originalul, nici o copie, se vor da indicații referitoare la locul unde se află originalul;

c) informațiile prevăzute de dispozițiile art. 1575¹²⁰ alin. (1) lit. a), b) și f)-h) și alin.(2).

Articolul 1575¹²². Confirmarea veridicității informațiilor comunicate

(1) Solicitantul trebuie să prezinte acte oficiale pentru confirmarea informațiilor comunicate de el conform dispozițiilor art. 1575¹²⁰ alin. (1) lit. a) și c) și alin.(2), și, în cazul art. 1575¹²¹, să prezinte documentele pe care se întemeiază dreptul lui de moștenire. Dacă documentele nu pot fi obținute sau obținerea lor este legată de dificultăți disproporționate, alte probe vor fi suficiente.

(2) În raport cu alte informații care sunt necesare conform dispozițiilor art. 1575¹²⁰ și 1575¹²¹, solicitantul trebuie să confirme prin declarație pe proprie răspundere notarului public că el nu cunoaște nimic ce ar contraveni declarațiilor sale. Notarul public poate să-l elibereze de această obligație dacă o va considera că nu este necesară.

(3) Aceste dispoziții nu se aplică dacă faptele corespunzătoare sunt evidente pentru notarul public.

(4) Cererea privind eliberarea certificatului de moștenitor conține informațiile cerute de lege în măsura în care solicitantul deține astfel de informații și în măsura în care aceste informații sunt necesare notarului public pentru a elibera certificatul.

Articolul 1575¹²³. Certificatul de moștenitor în caz de comoștenitori

(1) Dacă există mai mulți moștenitori, se va elibera același certificat de moștenitor fiecărui comoștenitor.

(2) Cererea de eliberare a certificatului poate fi depusă de oricare din comoștenitori. În cerere trebuie indicați comoștenitorii și cotele succesoriale ale acestora.

(3) Dacă cererea se depune nu în numele tuturor comoștenitorilor, în ea trebuie indicat că ceilalți comoștenitori au acceptat moștenirea. Dispozițiile art. 1575¹²² se referă și la acele informații, pe care solicitantul le comunică despre ceilalți comoștenitori.

(4) Confirmarea prin declarație pe proprie răspundere se cere de la toți comoștenitorii, cu excepția cazului în care notarul public consideră suficientă declarația unuia sau a unora dintre ei.

Articolul 1575¹²⁴. Investigația desfășurată de notarul public

(1) Verificând informațiile comunicate de solicitant, notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat din oficiu să desfășoare investigațiile corespunzătoare și să administreze probele pe care le consideră necesare.

(2) Notarul public ia toate măsurile pentru a informa moștenitorii cunoscuți și legatarii despre inițierea procedurii succesoriale.

(3) Dacă este necesar pentru stabilirea elementelor care urmează a fi certificate, notarul public poate:

a) audia orice persoană implicată și, dacă există, executorul testamentar sau administratorul masei succesoriale;

b) obține informații din registrul de stare civilă și alte registre de publicitate din Republica Moldova;

c) solicita informații din registrele de publicitate ale altor state în condițiile legii statului respectiv sau a tratatului internațional dintre Republica Moldova și statul respectiv;

d) cere printr-un anunț public tuturor persoanelor să declare drepturile sale asupra moștenirii. Ordinea de notificare publică și durata termenului pentru declararea drepturilor se determină în conformitate cu procedura somării publice.

(4) Persoanele prevăzute de dispozițiile art. 1575¹¹⁸ alin.(1) sau alte persoane care obțin drepturi din moștenire au dreptul de a face cunoștință cu actele și probele administrate în cadrul procedurii succesoriale.

Articolul 1575¹²⁵. Constatarea dreptului la moștenire

(1) Certificatul de moștenitor trebuie eliberat după ce notarul public care desfășoară procedura succesorală constată cu certitudine faptele necesare pentru justificarea cererii privind eliberarea certificatului.

(2) Chiar dacă nu au fost indicați în cererea privind eliberarea certificatului, notarul public include în certificat toți comoștenitorii constatați cu certitudine, care au acceptat moștenirea.

(3) Până la eliberarea certificatului de moștenitor, notarul public poate elibera moștenitorului care a acceptat moștenirea un certificat de calitate de moștenitor în scopul legitimării sale în raporturile cu terții. Certificatul de calitate de moștenitor nu produce efectele certificatului de moștenitor; el se revocă de către notarul public la eliberarea certificatului de moștenitor și i se restituie. Regulile cuprinse în prezentul alineat se menționează în certificatul de calitate de moștenitor.

Articolul 1575¹²⁶. Termenul de eliberarea certificatelor

(1) Notarul public eliberează fără întârziere certificatul prevăzut la art. 1575¹¹⁸ alin.(2), în conformitate cu procedura prevăzută de lege, atunci când elementele care trebuie certificate au fost stabilite cu certitudine.

(2) Notarul public nu eliberează certificatul solicitat atâta timp elementele care trebuie certificate fac obiectul unui proces judiciar.

(3) Notarul public ia toate măsurile necesare pentru a informa solicitantul și persoanele ale căror drepturi sunt vizate de certificat cu privire la eliberarea certificatului.

Articolul 1575¹²⁷. Certificatul de moștenitor limitat la anumite bunuri

(1) Dacă anumite bunuri care se află în afara teritoriului Republicii Moldova fac parte din masa succesorală, atunci cererea de eliberare a certificatului de moștenitor se poate limita la bunurile aflate în teritoriul Republicii Moldova.

(2) Dacă organul corespunzător din Republica Moldova ține un registru pentru înregistrarea drepturilor persoanelor asupra unui bun, acest bun se consideră că se află pe teritoriul Republicii Moldova. Creanța se consideră că se află pe teritoriul Republicii Moldova, dacă acțiunea privind executarea acesteia ține de competența instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

Articolul 1575¹²⁸. Conținutul certificatului de moștenitor eliberat moștenitorului prealabil

(1) Certificatul de moștenitor eliberat moștenitorului prealabil suplimentar va menționa că testamentul prevede moștenirea subsecventă, condițiile în care va surveni moștenirea subsecventă și identitatea moștenitorului subsecvent. Dacă testatorul a desemnat moștenitorul subsecvent în privința părții din moștenire rămasă la momentul survenirii moștenirii subsecvente, dacă el a dispus că moștenitorul prealabil poate să dispună nelimitat de moștenire sau dacă, conform dispozițiilor art. 1556, testatorul l-a eliberat pe moștenitorul prealabil de alte restricții sau obligații, se vor menționa și aceste dispoziții.

(2) Moștenitorul subsecvent are dreptul prevăzut la art. 1575¹²⁸ alin.(1) din data survenirii moștenirii subsecvente. Din aceeași dată moștenitorul subsecvent poate cere eliberarea certificatului său de moștenitor.

Articolul 1575¹²⁹. Informații privind executorul testamentar

Dacă testatorul a desemnat un executor testamentar, acest fapt și limitarea dreptului de dispoziție a moștenitorului conform art. 1572⁶⁰ trebuie indicate expres în certificatul de moștenitor. După încetarea atribuțiilor executorului testamentar și a limitărilor dreptului de dispoziție al moștenitorului, moștenitorul poate cere modificarea certificatului de moștenitor.

Articolul 1575¹³⁰. Alte restricții ale drepturilor moștenitorului

Dacă testatorul a stabilit sarcinile testamentare sau restricții valabile asupra drepturilor moștenitorului asupra masei succesoriale altele decât cele indicate la art. 1575¹²⁸ și 1575¹²⁹, ele de asemenea se indică în certificatul de moștenitor.

Articolul 1572¹³¹. Certificatul de legatar

(1) La cererea uneia din persoanele prevăzute de dispozițiile art. 1575¹¹⁸ alin.(1), notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de legatar în privința unui anumit legatar.

(2) În certificatul de legatar se indică identitatea legatarului, lista drepturilor și/sau a bunurilor care revin aceluși legatar și limitele acestora în temeiul legii și/sau în temeiul dispoziției testamentare.

Articolul 1572¹³². Certificatul de executor testamentar, custode sau administrator al masei succesoriale

(1) Notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de executor testamentar la cererea executorului testamentar.

(2) În certificatul de executor testamentar se indică care sunt împuternicirile executorului testamentar și limitele acestora în temeiul legii și/sau în temeiul dispoziției testamentare.

- (3) La încetarea atribuțiilor executorului testamentar certificatul își pierde valabilitatea.
- (4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător certificatului de custode al masei succesoriale și certificatului administratorului masei succesoriale.

Capitolul II

REGIMUL JURIDIC COMUN AL CERTIFICATELOR

Articolul 1575¹³³. Domeniul de aplicare

Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător certificatelor prevăzute la art. 1575¹¹⁸ alin.(2).

Articolul 1575¹³⁴. Efectele certificatului

- (1) Se prezumă că certificatul probează cu exactitate elementele stabilite în el.
- (2) Se prezumă că persoana menționată în certificat drept moștenitor, legatar, executor testamentar, custode sau administrator al masei succesoriale are statutul menționat în certificat și/sau este titular al drepturilor sau al împuternicirilor prevăzute în certificat, fără alte condiții și/sau restricții aferente acelor drepturi sau împuterniciri decât cele prevăzute în certificat și care rezultă din lege.
- (3) Se consideră că orice persoană care, acționând pe baza informațiilor atestate în certificat, efectuează plăți sau transmite bunuri unei persoane menționate în certificat drept persoană îndreptățită sau împuternicită să accepte plăți sau bunuri, a executat față de o persoană îndreptățită sau împuternicită să accepte plăți sau bunuri, cu excepția cazului în care această persoană cunoaște că cele conținute în certificat nu corespund realității sau nu are cunoștința de acest fapt din cauza unei culpe grave.
- (4) În cazul în care o persoană menționată într-un certificat drept persoană îndreptățită sau împuternicită să dispună de bunurile din masa succesorală dispune de aceste bunuri în favoarea unei alte persoane, se consideră că acea persoană, dacă acționează pe baza informațiilor atestate în certificat, devine parte la un contract cu o persoană îndreptățită sau împuternicită să dispună de bunurile vizate, cu excepția cazului în care această persoană cunoaște că cele conținute în certificat nu corespund realității sau nu are cunoștința de acest fapt din cauza unei culpe grave.
- (5) Certificatul constituie un titlu valabil pentru înregistrarea în registrul de publicitate corespunzător a drepturilor atestate de el.

Articolul 1575¹³⁵. Rectificarea, modificarea sau retragerea certificatului

- (1) La cererea oricărei persoane care dovedește că are un interes legitim sau din proprie inițiativă, notarul public care a eliberat certificatul trebuie să îl rectifice în cazul unei erori de redactare.
- (2) La cererea unei persoane care dovedește că are un interes legitim sau din proprie inițiativă, notarul public trebuie să modifice sau să retragă certificatul în situația în care s-a stabilit că certificatul sau anumite elemente din certificat nu corespund realității.
- (3) Notarul public trebuie să informeze fără întârziere toate persoanele cărora le-au fost eliberat certificatul cu privire la orice rectificare, modificare sau retragere a acestuia.
- (4) Dacă într-un registru de publicitate s-a făcut o înregistrare în temeiul certificatului care ulterior este rectificat, modificat sau retras și se poate prezuma că rectificarea înregistrării în registru este posibilă, notarul public depune la registru o cerere de notare a rectificării, modificării sau retragerii certificatului.
- (5) Cererea de rectificarea, modificare sau retragere a certificatului se poate înainta în termen de 3 ani după ce persoana care solicită rectificarea, modificarea sau retragerea a cunoscut sau trebuia să cunoască că cele conținute în certificat nu corespund realității, dar nu mai târziu de 10 ani din momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1575¹³⁶. Contestarea actelor notarului public

(1) Eliberarea certificatului poate fi contestată în instanța de judecată de oricare dintre persoanele prevăzute de dispozițiile art. 1575¹⁸⁸ alin.(1).

(2) Actele adoptate de notarul public în temeiul dispozițiilor art. 1575¹³⁵ și al art. 1575¹³⁷ alin. (1) lit. a) pot fi contestate în instanța de judecată de orice persoană care dovedește că are un interes legitim.

(3) În cazul în care, ca urmare a contestației menționate la alin.(1) sau (2), se stabilește faptul că certificatul nu corespunde realității, instanța de judecată competentă rectifică, modifică sau retrage certificatul sau asigură rectificarea, modificarea sau retragerea certificatului de către notarul public care l-a eliberat.

(4) În cazul în care, ca rezultat al contestației menționate la alin.(1) sau (2), se stabilește că eliberarea certificatului a fost refuzată în mod nejustificat, instanța de judecată eliberează certificatul sau se asigură că notarul public reexaminează cazul și adoptă un nou act.

Articolul 1575¹³⁷. Suspendarea efectelor certificatului

(1) Efectele certificatului pot fi suspendate de către:

a) notarul public care l-a eliberat, la cererea oricărei persoane care dovedește că are un interes legitim, în cursul unei modificări sau retrageri a certificatului în temeiul dispozițiilor art. 1575¹³⁵;

b) instanța de judecată, la cererea oricărei persoane care a contestat un act al notarului public în temeiul dispozițiilor art. 1575¹³⁶, în cursul unei astfel de contestații.

(2) Notarul public sau, după caz, instanța de judecată informează fără întârziere toate persoanele cărora le-au fost eliberate certificatul cu privire la orice suspendare a efectelor certificatului.

(3) Pe durata suspendării efectelor certificatului nu se mai pot elibera alte exemplare ale certificatului.

TITLUL VII

VÎNZAREA-CUMPĂRAREA COTEI SUCCESORALE

Articolul 1575¹³⁸. Forma contractului de vânzare-cumpărare a cotei succesorale

(1) Contractul prin care un comoștenitor vinde cota succesorală revenită lui prin devoluțiune trebuie autentificat notarial.

(2) Cota succesorală poate fi vândută chiar dacă în privința masei succesorale s-a dispus administrarea sau s-a intentat procesul de insolvență.

(3) Dispozițiile prezentului titlu se aplică în mod corespunzător când unicul moștenitor vinde dreptul de moștenire în raport cu întreaga masă succesorală.

(4) Părțile contractante pot deroga de la dispozițiile art. 1575¹³⁹-1575¹⁴⁸.

Articolul 1575¹³⁹. Întinderea obiectului vânzării

Avantajele care se constituie în rezultatul decăderii unui legat, sau a unei sarcini sau în rezultatul unei obligații de raport a unuia dintre comoștenitori, revin cumpărătorului.

Articolul 1575¹⁴⁰. Cota succesorală care rămâne vânzătorului

În caz de dubiu, nu se consideră înstrăinată împreună cu cota succesorală vândută, o altă cotă succesorală pe care vânzătorul o dobândește după încheierea contractului de vânzare-cumpărare în rezultatul survenirii moștenirii subsecvente, a decăderii unui comoștenitor, precum și nici legatul prioritar care îi revine vânzătorului. Această regulă se aplică și în privința înscrisurilor de familie și a imaginilor și ilustrațiilor familiale.

Articolul 1575¹⁴¹. Obligația de a transmite

Vînzătorul este obligat să transmită cumpărătorului bunurile din masa succesorală existente la momentul vînzării, cu includerea a tot ce el a dobîndit pînă la vînzare în temeiul unui drept care face parte din masa succesorală sau cu titlu de despăgubire pentru distrugerea, deteriorarea sau retragerea unui bun din masa succesorală sau în baza unui act juridic care se referea la masa succesorală.

Articolul 1575¹⁴². Obligația de plată a valorii

(1) Dacă vînzătorul, pînă la vînzare, a consumat bunul din masa succesorală, l-a înstrăinat cu titlu gratuit sau grevat cu titlu gratuit, el este obligat să plătească cumpărătorului valoarea bunului consumat sau înstrăinat, iar în cazul grevării, să despăgubească micșorarea valorii lui. Obligația de plată a valorii nu apare dacă, la încheierea contractului de vînzare-cumpărare, cumpărătorul cunoștea că obiectul este consumat sau că înstrăinarea era cu titlu gratuit.

(2) În alte cazuri, cumpărătorul nu poate cere despăgubirea în rezultatul pierderii, deteriorării sau survenirii din alte motive a imposibilității transmiterii bunului din masa succesorală.

Articolul 1575¹⁴³. Răspunderea limitată a vînzătorului

(1) Obligația vînzătorului privind garantarea viciilor de natură juridică se limitează la răspunderea pentru faptul că el are dreptul de moștenire asupra cotei succesorale vîndute, că acest drept nu este limitat de dreptul moștenitorului subsecvent sau în rezultatul desemnării executorului testamentar, că nu există legate, sarcini sau limite impuse de rezerva succesorală, obligații de raport sau dispoziții testamentare privind partajul, precum și pentru faptul că nu a survenit răspunderea nelimitată față de creditorii masei succesorale sau unii din ei.

(2) Vînzătorul nu poartă răspundere pentru viciile materiale ale bunurilor care fac parte din masa succesorală cu excepția cazului în care el a ascuns intenționat un viciu sau și-a asumat garanția unor caracteristici ale bunului.

Articolul 1575¹⁴⁴. Restabilirea raporturilor juridice

Raporturile juridice care s-au stins în rezultatul deschiderii moștenirii prin întrunirea calității de creditor și debitor sau a dreptului și a grevării de către aceeași persoană, se consideră, între vînzător și cumpărător, nestinse. În caz de necesitate raportul juridic poate fi restabilit.

Articolul 1575¹⁴⁵. Răspunderea cumpărătorului pentru obligațiile masei succesorale

(1) Cumpărătorul răspunde față de vînzător pentru executarea obligațiilor masei succesorale, cu excepția cazului în care vînzătorul, conform dispozițiilor art. 1575¹⁴³, a garantat că asemenea obligații nu există.

(2) Dacă vînzătorul a executat pînă la vînzare obligațiile masei succesorale, el poate cere de la cumpărător rambursare.

Articolul 1575¹⁴⁶. Veniturile. Sarcinile

(1) Vînzătorul are dreptul la veniturile care au apărut pînă la vînzare. În această perioadă asupra lui cad sarcinile, inclusiv dobînzile, pentru obligațiile masei succesorale.

(2) Cu toate acestea, cumpărătorul este obligat să suporte cheltuielile care trebuie acoperite din masa succesorală, precum și toate cheltuielile extraordinare care trebuie considerate ca luate în calcul la determinarea prețului inițial al bunurilor din masa succesorală.

Articolul 1575¹⁴⁷. Trecerea riscului

Din momentul încheierii contractului de vînzare-cumpărare, la cumpărător trece riscul pieirii sau deteriorării fortuite a bunurilor din masa succesorală. Din acest moment lui îi revin și fructele și cheltuielile.

Articolul 1575¹⁴⁸. Rambursarea cheltuielilor

(1) Cumpărătorul este obligat să ramburseze vânzătorului cheltuielile necesare făcute de vânzător în privința masei succesoriale până la vânzarea cotei succesoriale.

(2) Cumpărătorul este obligat să ramburseze alte cheltuieli, făcute până la vânzare, numai în măsura în care acestea au majorat valoarea masei succesoriale la momentul vânzării.

Articolul 1575¹⁴⁹. Răspunderea cumpărătorului față de creditorii masei succesoriale

(1) Cumpărătorul răspunde, din momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, față de creditorii masei succesoriale, fapt ce nu stinge răspunderea vânzătorului. Această regulă se aplică, de asemenea, față de obligațiile pe care cumpărătorul nu este obligat să le execute față de vânzător conform dispozițiilor art. 1575¹⁴⁵ și 1575¹⁴⁶.

(2) Este nulă clauza convenită între vânzător și cumpărător prin care se exclude sau se limitează răspunderea cumpărătorului față de creditorii masei succesoriale.

Articolul 1575¹⁵⁰. Răspunderea limitată a cumpărătorului

(1) În privința răspunderii cumpărătorului se aplică regulile privind limitarea răspunderii moștenitorului. Cumpărătorul răspunde nelimitat, dacă vânzătorul la momentul vânzării răspundea nelimitat. Dacă răspunderea cumpărătorului se limitează la masa succesorală, pretențiile sale care rezultă din cumpărare se consideră ca făcând parte din masa succesorală.

(2) Întocmirea inventarului moștenirii de către vânzător sau cumpărător profită și celeilalte părți, cu excepția cazului când cealaltă parte răspunde nelimitat.

Articolul 1575¹⁵¹. Obligația vânzătorului de a comunica informații creditorilor masei succesoriale

(1) Vânzătorul este obligat față de creditorii masei succesoriale să notifice neîntârziat notarului public care desfășoară procedura succesorală faptul vânzării cotei succesoriale și să indice numele cumpărătorului. Notificarea cumpărătorului înlocuiește notificarea vânzătorului.

(2) Notarul public este obligat să permită luarea la cunoștință cu notificarea oricărei persoane care va demonstra că are un interes legitim.

Articolul 1575¹⁵². Aplicarea față de contractele similare

(1) Dispozițiile privind vânzarea-cumpărarea cotei succesoriale se aplică în mod corespunzător față de vânzarea ulterioară a cotei succesoriale de către cumpărătorul inițial, precum și față de alte contracte privind înstrăinarea cotei succesoriale care s-a deschis pentru înstrăinător sau a fost dobândită de acesta în alt mod.

(2) În cazul în care cota succesorală face obiectul donației, donatorul nu este obligat să plătească valoarea bunurilor din masa succesorală care au fost consumate sau înstrăinate cu titlu gratuit până la momentul donației sau să compenseze donatorului grevările, instituite cu titlu gratuit până la momentul donării. Donatorului nu-i incumbă obligația prevăzută de dispozițiile art. 1575¹⁴³ privind înlăturarea posibilelor limitări ale dreptului. Dacă donatorul intenționat a ascuns limitările, el este obligat să repare donatarului prejudiciul cauzat prin aceasta.”

Art. II. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.130–134, art.415), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 39, alineatul (4) se abrogă.

2. Se completează cu articolul 41, cu următorul cuprins:

„**Articolul 41.** Competența în materie de moștenire

(1) În instanța de la locul deschiderii moștenirii, se înaintează următoarele acțiuni:

- a) privind dreptul la moștenire, privind mărimea cotei succesoriale, precum și privind acceptarea sau renunțarea la moștenire;
- b) privind constatarea nedemnității;
- c) moștenitorului față de posesorul masei succesoriale (petiția de ereditate);
- d) privind nevalabilitatea dispozițiilor testamentare;
- e) de partaj judiciar și privind planul de partaj, contractul de partaj sau a contractul de amânare a partajului;
- f) întemeiate pe dreptul rezultat dintr-un legat sau o sarcină testamentară;
- g) privind tragerea la răspundere a custodelui ori administratorului masei succesoriale sau a executorul testamentar, ori încetarea atribuțiilor acestora;
- h) de intentare a procesului de insolabilitate al masei succesoriale.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică cu prioritate față de dispozițiile art. 40 alin.(1).

(3) Acțiunile creditorilor defunctului și altor creditori ai masei succesoriale se înaintează în instanța de la locul deschiderii moștenirii. Această regulă nu exclude competența altor instanțe, la alegerea reclamantului conform art. 39 și nu înlătură competența excepțională conform art. 40.

(4) În cazul în care locul deschiderii moștenirii este în afara teritoriului Republicii Moldova, dar, conform legii, instanțele judecătorești naționale au competență jurisdicțională asupra pricinii, acțiunea în materiile prevăzute de alin.(1) și (3) se înaintează în instanța de la locul unde se află majoritatea bunurilor situate pe teritoriul Republicii Moldova sau, în lipsa acestora, în instanța competentă conform art. 38.”

3. La articolul 262 alineatul (1) litera a) va avea următorul cuprins:

„a) până la determinarea succesoriului în drepturi a persoanei juridice ieșite din proces sau până la determinarea moștenitorului sau desemnarea persoanei împuternicite să acționeze din numele masei succesoriale (executorul testamentar care are împuterniciri de administrare, custodele sau administratorul masei succesoriale desemnat de notarul public sau a administratorulinsolvabilității masei succesoriale) – în cazurile prevăzute la art.260 lit.a). Moștenitorul nu este obligat să continue procesul până la acceptarea moștenirii sau până la expirarea termenului de renunțare la moștenire”.

4. La articolul 461, alineatul (1) lit. h) se abrogă.

5. Se completează cu articolele 462¹-462⁷, cu următorul cuprins:

„Articolul 462¹. Competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în materie de moștenire

Instanțele judecătorești naționale sunt competente în procesele cu privire la moștenire dacă locul deschiderii moștenirii, conform Codului civil al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova, se află pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 462². Competența contractuală în procesele cu privire la moștenire

(1) În cazul în care cel care a lăsat moștenirea a ales în mod valabil legea Republicii Moldova pentru a governa moștenirea sa, părțile la proces pot conveni ca instanțele judecătorești naționale să aibă competență exclusivă de a se pronunța cu privire la orice chestiune referitoare la moștenire dacă aceasta nu afectează drepturile terților care obțin drepturi din respectiva moștenire.

(2) Un astfel de acord de prorogare convențională trebuie redactat în scris, datat și semnat de părțile interesate. Orice comunicare sub formă electronică care permite consemnarea acordului, este considerată echivalentă formei scrise.

Articolul 462³. Declinarea competenței în cazul în care s-a optat pentru o lege în materie de moștenire

În cazul în care cel care a lăsat moștenirea, alege legea unui stat străin pentru a governa moștenirea sa, instanța judecătorească națională sesizată în temeiul art. 462¹:

a) poate, la solicitarea unei părți la proces, să își decline competența în cazul în care consideră că instanțele judecătorești din statul pentru a cărui lege s-a optat sunt mai competente să hotărască cu privire la moștenire, având în vedere natura acesteia, precum reședința obișnuită a părților și locul unde sunt situate bunurile; sau

b) este obligată să își decline competența în cazul în care părțile au convenit, în conformitate cu art. 462², să confere competența instanțelor judecătorești din statul străin pentru a cărui lege s-a optat.

Articolul 462⁴. Competența în cazul în care s-a optat pentru o lege în materie de moștenire

Instanțele judecătorești naționale, pentru a cărei lege a optat cel care a lăsat moștenirea, sunt competente să hotărască cu privire la moștenire în cazul în care:

a) o instanță judecătorească dintr-un stat străin sesizată anterior și-a declinat competența cu privire la aceeași cauză în temeiul împrejurărilor prevăzute la art. 462³;

b) părțile la proces au convenit, în conformitate cu art. 462², să ofere competența instanțelor judecătorești naționale; sau

c) părțile la proces au recunoscut în mod expres competența instanței judecătorești naționale.

Articolul 462⁵. Competența întemeiată pe înfățișare în materie de moștenire

(1) În cazul în care, în cursul desfășurării procesului în fața instanței judecătorești naționale care își exercită competența în temeiul art. 462⁴, rezultă că nu toate părțile au fost și părți la acordul de alegere a forului, instanța continuă să își exercite competența dacă aceste părți se înfățișează fără a contesta competența instanței.

(2) În cazul în care părțile care nu au fost părți la acordul de alegere a forului, contestă competența instanței judecătorești menționate la alin. (1), instanța își declină competența.

În această situație, competența de a hotărî cu privire la succesiune revine instanțelor judecătorești competente în temeiul art. 462¹ sau al art. 462⁶.

Articolul 462⁶. Competența subsidiară în materie de moștenire

(1) În cazul în care reședința obișnuită a celui care a lăsat moștenirea în momentul decesului nu este situată în Republica Moldova, instanțele judecătorești naționale sunt competente să se pronunțe asupra moștenirii, dacă în Republica Moldova sunt situate bunuri care fac parte din masa succesorală, în măsura în care:

a) cel care a lăsat moștenirea avea cetățenia Republicii Moldova la data decesului;

b) dacă nu este îndeplinită condiția prevăzută la lit. a), cel care a lăsat moștenirea își avea anterior reședința obișnuită în Republica Moldova, cu condiția ca, în momentul sesizării instanței, să nu fi trecut mai mult de 5 ani de la schimbarea reședinței obișnuite.

(2) În cazul în care nu sunt întrunite condițiile prevăzute la alin.(1), instanțele judecătorești naționale sunt competente să se pronunțe asupra bunurilor care fac parte din masa succesorală și sunt situate pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 462⁷. Limitarea procedurilor în materie de moștenire

(1) În cazul în care masa succesorală conține bunuri situate într-un stat străin, la cererea uneia dintre părți la proces, instanța judecătorească națională sesizată să hotărască cu privire la moștenire, poate decide să nu se pronunțe cu privire la unul sau mai multe dintre bunuri, dacă s-a demonstrat că hotărârea sa cu privire la acele bunuri nu va fi recunoscută și, după caz, declarată executorie în acel stat străin.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu afectează dreptul părților de a delimita obiectul litigiului pornit în fața instanțelor judecătorești naționale.”

Art.III. –Legea nr. 149 din 29 iunie 2012 a insolvenței (Monitorul Oficial, 2012, nr. 193-197, art. 663), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 1 alineatul (2) prima propoziție se completează în final cu cuvintele „, precum și masele succesoriale lăsate de persoanele fizice care desfășurau și care nu desfășurau activitate de întreprinzător”.

2. Articolul 36 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 36.** Continuarea procesului în cazul decesului debitorului

(1) Dacă debitorul persoană fizică decedează după ce s-a depus cerere introductivă sau după intentarea procesului de insolvență, procesul va continua conform dispozițiilor aplicabile procesului de insolvență al masei succesoriale.

(2) În cazul existenței mai multor moștenitori, aceștia au drepturi egale în cadrul procesului de insolvență.”

3. La articolul 48:

alineatul (3), a doua propoziție va avea următorul cuprins:

„(4) Dacă se partajează o masă succesorală, instanța va stabili obligațiile masei succesoriale, datoriile și creanțele comoștenitorilor față de defunct, sarcinile masei succesoriale.”

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„Instanța de insolvență va face separarea sau partajarea în natură a masei debitoare prin formarea unor loturi de atribuire. Dispozițiile Codului civil al Republicii Moldova privind partajul bunului comun sau, după caz, a masei succesoriale se aplică în mod corespunzător.”

alineatul (5) se abrogă.

4. După Capitolul IX, se completează cu Capitolul IX¹, cu următorul cuprins:

**„Capitolul IX¹
PARTICULARITĂȚILE INSOLVENȚĂII
MASEI SUCCESORIALE**

Articolul 235¹. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei legi se aplică în mod corespunzător insolvenței masei succesoriale cu derogările prevăzute de prezentul capitol și dispozițiile Codului civil al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova în materie de insolvență a masei succesoriale.

(2) În scopul aplicării corespunzătoare a dispozițiilor prezentei legi:

a) masa credală este formată din pasivul masei succesoriale, iar masa debitoare este formată din activul masei succesoriale;

b) referințele în adresa debitorului înainte de deschiderea moștenirii se consideră referințe la cel care a lăsat moștenirea, iar cele care se referă la debitor după deschiderea moștenirii se consideră lăsate la moștenitori.

Articolul 235². Admisibilitatea intentării procesului de insolabilitate

(1) Cererea introductivă nu poate fi respinsă în temeiul că un moștenitor încă nu a acceptat moștenirea sau că acesta poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) În cazul în care există mai mulți moștenitori, procesul de insolabilitate poate fi intentat și după efectuarea partajului masei succesoriale.

(3) Procesul de insolabilitate nu se poate limita doar la o parte din masa succesorală.

Articolul 235³. Dreptul de a depune cerere introductivă

(1) Dreptul de a depune cererea introductivă îl au următoarele persoane:

a) oricare moștenitor;

b) creditorul oricărui moștenitor pe cale oblică în condițiile legii;

c) administratorul masei succesoriale sau custodele, executorul testamentar care are dreptul de a administra masa succesorală;

d) oricare creditor al masei succesoriale.

(2) Dacă nu toți moștenitorii au depus cererea introductivă, procesul de insolabilitate al masei succesoriale se intentează doar dacă temeiul intentării este demonstrat în fața instanței. Instanța de insolabilitate va audia ceilalți moștenitori.

(3) În cazul în care administrarea masei succesoriale revine executorului testamentar, instanța de insolabilitate îl va audia doar la cererea moștenitorului, iar moștenitorul la rândul său va fi audiat doar la cererea executorului testamentar.

(4) Planul procedurii de restructurare poate fi propus doar de către toți moștenitorii.

Articolul 235⁴. Termenul de depunere a cererii introductive

Cererea introductivă a creditorului masei succesoriale nu poate fi depusă dacă au expirat 2 ani din momentul acceptării moștenirii de către cel puțin un moștenitor.

Articolul 235⁵. Temeiurile intentării procesului de insolabilitate

(1) Drept temei de intentare a procesului de insolabilitate, constituie incapacitatea de plată a masei succesoriale sau supraîndatorarea acesteia.

(2) Dacă cererea introductivă este depusă de către moștenitor, administratorul masei succesoriale, custode sau executorul testamentar, constituie temei de intentare a procesului de insolabilitate, pericolul intrării masei succesoriale în incapacitate de plată când, în mod previzibil, nu se vor putea executa obligațiile pecuniare devenite scadente.

Articolul 235⁶. Procedura de executare după data deschiderii moștenirii

Procedura de executare silită, inițiată față de masa succesorală după data deschiderii moștenirii nu acordă creditorului, care a inițiat-o, dreptul de satisfacere separată a creanței.

Articolul 235⁷. Recuperarea prestațiilor pentru satisfacerea legatelor și sarcinilor testamentare

Înainte de intentarea procesului de insolabilitate pentru satisfacerea legatelor și sarcinilor testamentare, prestațiile executate din contul masei succesoriale, pot fi contestate în aceleași condiții ca și transferurile cu titlu gratuit efectuate din contul masei succesoriale.

Articolul 235⁸. Cheltuielile suportate de moștenitor

Moștenitorul nu poate refuza satisfacerea obligațiilor care îi revin, invocând cheltuieli care trebuie să-i fie rambursate din contul masei succesoriale conform art. 1575⁹ și 1575¹⁰ din Codul civil al Republicii Moldova.

Articolul 235⁹. Obligațiile masei succesoriale

(1) Pe lângă obligațiile prevăzute de dispozițiile art. 52, următoarele obligații se consideră obligații ale masei succesoriale se consideră:

a) cheltuielile care trebuie să fie rambursate moștenitorului din contul masei succesoriale conform art. 1575⁹ și 1575¹⁰ din Codul civil al Republicii Moldova;

b) cheltuielile de îngrijire și de înmormântare conform art. 1572¹¹⁸ din Codul civil al Republicii Moldova;

c) cheltuielile care revin masei succesoriale suportate pentru procesul de declarare a decesului celui care a lăsat moștenirea;

d) cheltuielile suportate pentru deschiderea testamentului, pentru administrarea masei succesoriale, custodia acesteia, pentru procedura de somare publică a creditorilor în vederea înaintării pretențiilor și pentru întocmirea inventarului;

e) obligațiile care rezultă din actele juridice încheiate de către custodele masei succesoriale sau executorul testamentar;

f) remunerația și cheltuielile datorate administratorului masei succesoriale, custodelui, executorului testamentar sau moștenitorului care înainte de a renunța la moștenire a gestionat-o, doar în măsura în care remunerația și cheltuielile erau necesare.

(2) În caz de insuficiență de bunuri, obligațiile prevăzute la dispozițiile alin.(1) se satisfac după satisfacerea cheltuielilor masei debitoare, dar înainte de satisfacerea creanțelor chirografare conform art. 43.

Articolul 235¹⁰. Creditorii masei succesoriale

(1) În cadrul procesului de insolvență a masei succesoriale doar creditorii masei succesoriale își pot înainta creanțele.

(2) Creditorii moștenitorilor, care nu sunt creditori ai masei succesoriale, nu pot înainta creanțe.

Articolul 235¹¹. Creanțele moștenitorului

(1) Moștenitorul își poate înainta creanțele sale față de defunct.

(2) Dacă moștenitorul a executat o obligație a masei succesoriale și dacă nu se consideră că executarea s-a făcut din contul masei succesoriale în sensul art. 1575¹⁰ din Codul civil al Republicii Moldova, moștenitorul poate înainta creanța care aparține acelui creditorului cu excepția cazului în care moștenitorul poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale.

(3) Dacă moștenitorul poartă răspundere nelimitată față de un creditor separat, moștenitorul poate înainta creanța care aparține acelui creditor atâta timp cât acesta din urmă nu își înaintează creanța proprie.

Articolul 235¹². Obligațiile cu rang inferior

(1) Creanțele care rezultă din legate și sarcinile testamentare se satisfac după satisfacerea creanțelor chirografare prevăzute la art. 43 alin.(2) pct. 6).

(2) Dacă testatorul a dispus prin dispoziție testamentară ca un legat sau o sarcină testamentară să fie îndeplinită înainte de un alt legat sau o altă sarcină testamentară, atunci primele vor fi satisfăcute cu prioritate.

(3) Creanța care aparține creditorului, care în temeiul art. 1575⁴ din Codul civil al Republicii Moldova, a fost exclus din cadrul procedurii somării publice, sau care, în temeiul art. 1575⁵ din Codul civil al Republicii Moldova, se asimilează creditorului exclus, va fi satisfăcută doar după satisfacerea creanțelor chirografare prevăzute la dispozițiile art. 43 alin.(2) pct. 6), precum și a celor prevăzute la alin.(1) al prezentului articol. În alte aspecte, aceste restricții nu afectează rangul de prioritate al creanțelor.

Articolul 235¹³. Bunurile restituite

(1) Bunurile restituite masei succesoriale ca urmare a contestării unui act juridic sau prestații a moștenitorului efectuate față de el nu pot fi folosite pentru satisfacerea creanțelor prevăzute la art. 235¹² alin.(1).

(2) Bunurile restituite masei succesoriale de către moștenitor conform art. 1575⁹-1575¹¹ din Codul civil al Republicii Moldova pot fi folosite pentru a satisface creanțele care aparțin creditorului exclus, în temeiul art. 1575⁴, din cadrul procedurii somării publice, sau care, în temeiul art. 1575⁵, se asimilează creditorului exclus, în măsura în care moștenitorul este ținut să restituie bunurile respective conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea fără justă cauză.

Articolul 235¹⁴. Moștenirea subsecventă

Dispozițiile art. 235⁸, 235⁹ alin. (1) lit. a) și 235¹¹ alin. (2) și (3) de asemenea se aplică moștenitorului prealabil după ce a survenit moștenirea subsecventă.

Articolul 235¹⁵. Planul procedurii de restructurare

Suplimentar la celelalte elemente prevăzute de lege, planul procedurii de restructurare va stabili dacă, conform Codului civil al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova, moștenitorul poartă sau nu poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale guvernate de plan.

Articolul 235¹⁶. Vânzarea cotei succesoriale

(1) Dacă moștenitorul și-a vândut cota succesorală, el va fi substituit de către cumpărător în procesul de insolvabilitate.

(2) Moștenitorul poate depune o cerere introductivă în condițiile în care o poate face un creditor al masei succesoriale în privința unei obligații a masei succesoriale care, potrivit condițiilor vânzării-cumpărării, trebuia satisfăcută de cumpărător. Moștenitorul are același drept în privința celorlalte obligații ale masei succesoriale, cu excepția cazului în care moștenitorul poartă răspundere nelimitată sau dacă s-a dispus administrarea masei succesoriale. Dispozițiile art. 235⁸, 235⁹ alin. (1) lit. a) și art. 235¹¹ se aplică moștenitorului și după vânzarea cotei sale succesoriale.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător cazurilor în care o persoană a vândut cota succesorală dobândită prin contract sau pe altă cale s-a obligat să vândă cota succesorală dobândită în temeiul legii ori pe altă cale.”

Președintele Parlamentului